

ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย
จังหวัดนครราชสีมา

การค้นคว้าอิสระ

ของ

ชนเดช คิมเนียง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

เมษายน 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**NEEDS OF SOCIAL WELFARE OF THE ELDERLY
IN THAN LA LORD SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION PIMAI DISTRICT
NAKORN RATCHASIMA PROVINCE**

Thanadech Kimneang

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the
Requirements for the Degree of Master of Public Administration
Program in Public Administration**

April 2021

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระได้พิจารณาการค้นคว้าอิสระของ นายชนเดช กิมเนียง
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะวัน)
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระหลัก

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ)
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระร่วม

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร วิชัยรัมย์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อักรพนธ์ เนื้อไม้หอม)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันที่.....

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....

ชื่อเรื่อง	ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา		
ผู้วิจัย	ชนเดช กิมเนียง		
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	รองศาสตราจารย์ ประจัน คะเนวัน	ที่ปรึกษาหลัก	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญรัตน์ พุทผิมพงษ์ชัยชาญ	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาระดับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ใน 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พัก/ที่อยู่อาศัย และด้านนันทนาการ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 248 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ด้วยการใช้การจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9745 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษามีดังนี้

1. ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ จะได้ดังนี้ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย และด้านนันทนาการ ตามลำดับ
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรเพิ่มเบี้ยยังชีพ ให้กับผู้สูงอายุ รongลงมา คือ ควรมีรถรับ – ส่ง ให้บริการผู้สูงอายุไปยังสถานพยาบาลโดยไม่คิดค่าบริการ และควรมีการจัดกิจกรรมนันทนาการ ให้กับผู้สูงอายุ ตามลำดับ

TITLE Needs of Social Welfare of the Elderly in Than La Lord Sub-district Administrative Organization, Pimai District, Nakorn Ratchasima Province

AUTHOR Thanadech Kimneang

INDEPENDENT STUDY ADVISORS

Associate Professor Prachan Kanewan Major Advisor

Assistant Professor Dr. Thanyarat Phutthipongchaichan Co-advisor

DEGREE Master of Public Administration **MAJOR** Public Administration

SCHOOL Buriram Rajabhat University **YEAR** 2021

ABSTRACT

The objective of this study was to examine needs of social welfare of the elderly in Than La Lord Sub-district Administrative Organization, Pimai district, Nakorn Ratchasima province based on the four aspects which included health and medical treatment, income, residence and recreation. The samples were 248 people selected by using Krejcie and Morgan's table. Then, the samples were randomly distributed among villages based on the proportion by simple random sampling using lottery. The data were collected by using a questionnaire which consisted of three parts: checklist, 5-rating scale and open-ended with the reliability level of 0.9745. The statistics used to analyze the data were percentage, mean and standard deviation.

The results were as follows:

1. The need of social welfare of the elderly in Than La Lord Sub-district Administrative Organization, Pimai district, Nakorn Ratchasima province was at a high level in overall aspects. When considering each aspect, it was found that every aspect was at a high level. The aspect with the highest mean was health and medical treatment followed by income, residence and recreation, respectively.

2. Other comments and suggestions which received the greatest number was that the elderly living allowance should be increased followed by a free transportation to and from the hospital should be provided and recreation activities should be organized for the elderly, respectively.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วง โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประชัน คະเนวัน ประธานคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณา ให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่เอื้ออำนวยและประสานงานในการจัดทำารค้นคว้าอิสระเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ จิวพัฒนา ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัด ประธานสภาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ และนายลัด ราวพิมาย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและแก้ไขเครื่องมือสำหรับการวิจัย

ขอขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด ที่ให้การสนับสนุนการศึกษา คุณพ่อ คุณแม่ ภรรยา ญาติพี่น้อง และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงได้จาก การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แต่บิดา มารดา บุรพจารย์ ฅณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอนให้เกิดสติปัญญา ความรู้และวิชาชีพ ตลอดจนจึ้นนำคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

ธนเดช คิมเนียง

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดและทฤษฎีความต้องการของมนุษย์	6
แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ.....	20
แนวคิดนโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	38
สถานการณ์ปัญหาของผู้สูงอายุในประเทศไทย	50
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทบาทอำนาจหน้าที่ด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	88
บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา	96
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	106
3 วิธีดำเนินการวิจัย	113
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	113
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	114
การเก็บรวบรวมข้อมูล	116
การวิเคราะห์ข้อมูล	116
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	117
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	118
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	118
การวิเคราะห์ข้อมูล	118
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	118
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	128
ความมุ่งหมายของการวิจัย	128
วิธีดำเนินการวิจัย	128
สรุปผลการวิจัย	130
อภิปรายผล	130
ข้อเสนอแนะ	133

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	133
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	134
บรรณานุกรม.....	135
ภาคผนวก.....	143
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	144
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย.....	148
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	150
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	152
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม	160
ประวัติย่อของผู้วิจัย	163

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 จำนวนผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด.....	99
2.2 โครงสร้างอัตรากำลังพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลและพนักงานจ้าง.....	102
3.1 แสดงจำนวนผู้สูงอายุและกลุ่มตัวอย่าง	113
4.1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	119
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้าน	121
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล โดยภาพรวมและรายข้อ.....	122
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านรายได้ โดยภาพรวมและรายข้อ	123
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย โดยภาพรวมและรายข้อ.....	125
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านนันทนาการ โดยภาพรวมและรายข้อ	126
4.7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	127

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 2.1 ภาพแสดงลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ตามทฤษฎีของมาสโลว์..... 12

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้สูงอายุทั้งหลาย เป็นผู้ผ่านร้อน ผ่านหนาว มีประสบการณ์ชีวิตอย่างยาวนาน ท่านได้เปรียบพร้อมไปด้วยความรู้ และประสบการณ์ เป็นผู้ถึงพร้อมทั้งคุณวุฒิ และวัยวุฒิ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ไปสู่อนุชนรุ่นหลัง วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามตลอดจนประสบการณ์ชีวิตที่ได้สร้างสมไว้ให้กับสังคมจากคนรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง ให้สังคมยังคงความเป็นปึกแผ่น รู้รักสามัคคีกันเป็นอย่างดีเสมอมา ครั้นสังคมเปลี่ยน ไปครอบครัวขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว ลูกหลานขาดความสนใจ ปู่ ย่า ตา ยาย บางรายถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับชีวิตความเป็นผู้สูงวัยให้มากขึ้น เพื่อท่านเหล่านั้นจะได้อยู่กับลูกหลานนาน ๆ และมีชีวิตที่สะดวกสบายปลอดภัยพอสมควร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านสวัสดิการ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด จึงสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาและการนำสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่จำเป็นอย่างยิ่งไม่เฉพาะด้วยเป็นภารกิจในหน้าที่ตามกฎหมายเท่านั้น แต่เป็นภารกิจที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุอยู่ในบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจุบันผู้สูงอายุในประเทศไทยมีแนวโน้มที่สูงขึ้น เนื่องจากประชากรมีอายุยืนขึ้นเพราะจากการรักษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยประเทศไทยนั้นได้เข้าใกล้สังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติได้คาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ. 2559 จำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยจะมีมากถึง 11.3 ล้านคนจากจำนวนประชากรทั้งหมด 67.66 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประชากรทั้งหมดและเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวในปี พ.ศ. 2565 และในปี พ.ศ. 2573 ประเทศไทยจะมีจำนวนสัดส่วนประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 26.9 ของประชากรไทย การอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในประเทศไทยพิจารณาจากการที่ผู้สูงอายุอาศัยร่วมกับสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว พบว่า สัดส่วนของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวตามลำพังในครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยปี 2537 มีผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวร้อยละ 3.6 และ ผลสำรวจปี 2560 มีผู้สูงอายุอยู่คนเดียวตามลำพังในครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.8 และผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับสมาชิกอื่น ๆ ในครัวเรือน เช่น คู่สมรส บุตร/พี่น้อง/ญาติ ผู้ดูแล ฯ มีร้อยละ 89.2 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560 : ออนไลน์)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้วว่าการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นรากฐานที่สำคัญในการปกครอง

ประเทศเป็นการพัฒนาจากด้านบนลงล่างหรือจากส่วนกลางสั่งการลงมาสู่ท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดประชาชนผู้ปฏิบัติ เพราะฉะนั้นจะทำให้การพัฒนาไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง อันส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน การพัฒนาที่แท้จริงควรเริ่มจากระดับล่าง หรือมาจากความต้องการของประชาชนโดยตรง ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง โดยมีตัวแทนจากประชาชนในชุมชนเข้ามาร่วมบริหารกิจการต่าง ๆ จะได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว ถูกต้องตามความต้องการของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับถ่ายโอนภารกิจให้รับผิดชอบหลายด้าน รวมทั้งนโยบายสวัสดิการสังคม เช่น ด้านสวัสดิการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ คนพิการ เด็ก เยาวชน สตรี และผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น (อุษุกร เหมือนเดช, 2552 : 3)

ในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันของ องค์กรบริหารส่วนตำบลธารละหลอด มักมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ ผู้สูงอายุมีรายได้ที่ไม่สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ จึงทำให้มีปัญหาในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ในปัจจุบันของผู้สูงอายุบางกลุ่มอาจไม่มีความต้องการในด้านที่หน่วยงานของภาครัฐจัดให้ ซึ่งแต่ละพื้นที่ที่มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ไม่เหมือนกัน บางเรื่องอาจไม่ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ แล้วส่วนมากผู้สูงอายุขาดความเอาใจใส่จากคนในครอบครัว ผู้สูงอายุในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มักมีปัญหาด้านสุขภาพ ด้วยอายุที่สูงขึ้นและไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากลูกหลาน และผู้สูงอายุส่วนมากจะว่าเหว่ เจ็บเหงา รู้สึกว่าตัวเองอ้างว้าง จึงทำให้ร่างกายของผู้สูงอายุในพื้นที่มีสุขภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง มีโรคภัยต่าง ๆ และผู้สูงอายุในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลธารละหลอดยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน จึงไม่มีรายได้ไว้เลี้ยงครอบครัวและตนเองเป็นหลัก ผู้สูงอายุในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลธารละหลอดส่วนมากอาศัยอยู่คนเดียวไม่มีลูกหลานดูแล ทำให้ได้รับความอย่างลำบากเป็นอย่างมาก และองค์กรบริหารส่วนตำบลดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ไม่ทั่วถึง ด้วยงบประมาณและบุคลากรที่เพียงพอ ทำให้องค์กรบริหารส่วนตำบลดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ไม่ทั่วถึง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน ในหน่วยงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อทราบถึงปัญหา ความต้องการ และทราบถึงแนวทางการแก้ไขและปรับปรุง การรู้จักใช้ทรัพยากรได้ครบถ้วน และเป็นประโยชน์ รู้จักคุณค่าของผู้สูงอายุ รู้จักแสวงหาวิธีการที่จะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้ามามีบทบาท หรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมหรืองานสวัสดิการในชุมชนต่าง ๆ

ให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุเพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและมีส่วนร่วม
ร่วมของทุกภาคส่วนได้อย่างมีความสุข ทำให้ท้องถิ่นเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการส่วน
ใหญ่ของผู้สูงอายุ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การ
บริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
2. เป็นสารสนเทศเพื่อนำไปเป็นแนวทาง ปรับปรุงพัฒนาการให้บริการและส่งเสริมด้าน
การจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย
จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุใน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มาตรฐาน
แนวคิดของโกวิทย์ พวงงาม (2552 : 441 - 445) ใน 6 มาตรฐาน แต่ผู้วิจัยเลือกศึกษาเพียง 4 ด้าน คือ
ด้านสุขภาพและรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พัก/ที่อยู่อาศัย และด้านนันทนาการ เพราะทั้ง
4 ด้านที่สอดคล้องกับบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 662 คน ในเขตองค์การ
บริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา (สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น
อำเภอพิมาย. 2562 : 1)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางสำเร็จรูปของ เกรจซี และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตาม หมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นความต้องการด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เข้าใจความหมายศัพท์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ จึงให้นิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. ความต้องการ หมายถึง ความต้องการที่ติดตัวเรามาตั้งแต่เกิดซึ่งเป็นตัวกำหนดความต้องการขั้นพื้นฐานอันดับแรกของพฤติกรรม และความต้องการนั้นจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุดความต้องการถูกกระตุ้นจากปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

2. สวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดบริการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน มีความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม ประชาชนทุกคนได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

3. ความต้องการด้านสวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุและการจัดบริการทางสังคม เป็นการกำหนดรูปแบบสวัสดิการสังคม เพื่อเกิดความเหมาะสม และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง การจัดสวัสดิการเป็นการพัฒนา คุณภาพชีวิตของประชาชนตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ภายใต้หลักการสิทธิความเท่าเทียม เสมอภาค และเกิดความเป็นธรรม กำหนดไว้ในเขตตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งแบ่งศึกษา ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล หมายถึง การจัดสวัสดิการแก่ที่ผู้สูงอายุให้มีสุขภาพที่ดีโดยที่ได้รับการรักษาพยาบาลโดยที่ไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ โดยมีการจัดบริการตรวจสุขภาพเบื้องต้นเคลื่อนที่ภายในชุมชนเป็นประจำทุกปี การที่ผู้สูงอายุมีบริการด้านสุขภาพโดยได้รับการดูแลจากหน่วยงานทางการแพทย์และหน่วยงานด้านสาธารณสุขมาให้คำแนะนำและดูแลสุขภาพทั้งด้านอาหารและการออกกำลังกายอย่างใกล้ชิด มีการส่งเสริมการออกกำลังกายในหมู่บ้าน และชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุได้รับช่องทางพิเศษในโรงพยาบาล และเมื่อเวลาเจ็บป่วยมีศูนย์บริการเบื้องต้นตลอดจนต้องส่งผู้ป่วยฉุกเฉินมีรถรับ - ส่ง โดยที่ไม่มีค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ

การได้รับการดูแลสวัสดิการด้านสังคมให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมและทางภาครัฐมีมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันและฟื้นฟูสุขภาพของผู้สูงอายุ

3.2 ด้านรายได้ หมายถึง การทำให้ผู้สูงอายุมีรายได้เป็นของตนเองโดยที่พึ่งพาลูกหลานให้น้อยที่สุด การได้รับการประกันรายได้จากหน่วยงานภาครัฐควรมีการเพิ่มค่าครองชีพและมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุโดยตรง ภาครัฐมีการจัดอบรมให้ความรู้และความเข้าใจด้านการออมเงินและความมั่นคงทางด้านรายได้ และภาครัฐมีการจัดสินค้าที่มีส่วนลดพิเศษด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ และส่งเสริมการทำงานและมีกองทุนเอกชนของหรือกลุ่มบุคคลให้มีบทบาทในการส่งเสริมประกอบอาชีพที่เหมาะสม

3.3 ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย หมายถึง การจัดที่ภาครัฐจัดให้มีโครงการปรับโครงสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางการเงิน และมีบริการจัดซ่อมที่อยู่อาศัยในกรณีที่บ้านพักผู้สูงอายุทรุดโทรม และอาจจัดให้มีที่พักอาศัยชั่วคราวในกรณีที่ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง และประสบปัญหาทางด้านจิตใจและอารมณ์ อันเป็นเหตุจำเป็นต้องแยกจากครอบครัว และต้องการให้ทางภาครัฐมีการติดตามเยี่ยมเยียนสำรวจคุณภาพชีวิตรอบด้านติดตั้งอุปกรณ์ช่วยเหลือหรือสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้านให้กับผู้สูงอายุ และให้จัดหาเครื่องนุ่งห่มให้กับผู้สูงอายุที่ขาดแคลน การจัดหาสถานพยาบาลเป็นการบริการที่พักอาศัยสำหรับผู้ป่วยที่จำเป็นต้องรับการรักษาอย่างต่อเนื่อง

3.4 ด้านนันทนาการ หมายถึง การที่รัฐจัดให้มีกิจกรรมเพื่อนันทนาการ พักผ่อนหย่อนใจ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุเพื่อเป็นแหล่งพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุรวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดกิจกรรมในวันสำคัญหรือทัศนศึกษาทางด้านศาสนา ด้านศิลปวัฒนธรรม และทางธรรมชาติให้แก่ผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ให้ผู้สูงอายุร่วมกันทำกับลูกหลาน และคนในชุมชนเพื่อเป็นการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สูงอายุกับลูกหลาน รวมทั้งจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุในวันหยุดนักขัตฤกษ์ และทางภาครัฐมีการส่งเสริมกิจกรรมและสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ

4. ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัญชาติไทย ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีภูมิลำเนาในเขตตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

5. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

6. ประชากร หมายถึง ประชาชนผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่ตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีความต้องการ สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดกรอบของ การศึกษา ดังต่อไปนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีความต้องการของมนุษย์
2. แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
3. แนวคิดนโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ
4. สถานการณ์ปัญหาของผู้สูงอายุในประเทศไทย
5. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
6. บทบาทอำนาจหน้าที่ด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
7. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีความต้องการของมนุษย์

มนุษย์นั้นมีลักษณะความต้องการที่แตกต่างกัน มีความอยากได้ใคร่ได้หรือประสงค์จะได้ เมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าว จะทำให้เกิดความขาดสมดุล เนื่องจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้นจึงต้อง พยายามดิ้นรนและแสวงหา เพื่อตอบสนองความต้องการนั้น และก็จะเกิดความต้องการใหม่เกิดขึ้น มาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

ความหมายของความต้องการของ

ความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด มีความต้องการอยู่ตลอดเวลา ความต้องการของ มนุษย์ไม่มีใครจะกะเกณฑ์หรือกำหนดได้แน่นอนตายตัวว่าความต้องการของคนแต่ละคนมี ความต้องการสักเท่าใด อะไรบ้าง เป็นสิ่งที่ไม่สามารถ ตวง วัด ชั่งเป็นกิโล ๆ ได้ ในเรื่องนี้มี นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

ไสว เครือรัตนไพบูลย์ (2550 : 13) ให้ความหมาย ความต้องการไว้ว่า ความต้องการ หมายถึง ช่องว่างระหว่างผลผลิตที่เป็นอยู่ ในปัจจุบันกับผลผลิตที่เราต้องการ โดยนำช่องว่างที่ได้รับมาลำดับความสำคัญแล้วเลือกสิ่งที่สำคัญเป็นความต้องการที่ต้องกระทำก่อน

วิจิตร อาวะกุล (2551 : ออนไลน์) กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์ หมายถึง ภาวะที่บุคคลยังขาดหรือไม่ได้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง และมีความต้องการที่จะมีหรือให้ได้มาซึ่งสิ่งเหล่านั้น ความต้องการนี้หากยังไม่ได้รับการตอบสนองให้เป็นที่พอใจตามสมควรแล้ว จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ การพัฒนาต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง

วชิราภรณ์ โนราช (2553 : 7) ได้ให้ความหมาย ความต้องการของมนุษย์มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความต้องการพื้นฐานในภาวะปกติ หมายถึง การดูแลตนเองที่เป็นกิจวัตรประจำวัน ตามปกติหรือกิจกรรมที่ทำให้บรรลุความต้องการพื้นฐาน ของมนุษย์เพื่อรักษาซึ่งสุขภาพและความผาสุกในชีวิต
2. ความต้องการในภาวะสุขภาพเบี่ยงเบนไปจากภาวะปกติ หมายถึง การดูแลตนเองขณะเจ็บป่วยหรือทุพพลภาพ อันเป็นสาเหตุให้การดูแลตนเองลดลงหรือไม่สามารถทำกิจกรรมบางอย่างที่อยู่ภายใต้การรักษาพยาบาลได้

มาสโลว์ (Maslow, 1943 : 370 ; อ้างถึงใน อนงค์นัญญ์ แก้วไพฑูรย์, 2554 : 14) เป็นนักจิตวิทยาชาวอังกฤษ ได้สร้างทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นสมมติฐานอยู่ 2 ประการ คือ

1. มนุษย์มีความต้องการอยู่ตลอดเวลาตราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วก็จะไม่เป็นแรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมนั้นอีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นจึงจะมีอิทธิพลจูงใจต่อไป
2. ความต้องการของคนมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูงตามลำดับความสำคัญในเมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการขั้นสูงก็จะตามมา มาสโลว์ได้แบ่งลำดับความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ลำดับ ดังนี้

2.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ความต้องการทางด้านร่างกายเป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อนและความต้องการทางเพศ ฯลฯ ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็ต่อเมื่อความต้องการทางด้านร่างกายยังไม่ได้รับการตอบสนองเลย ในด้านนี้โดยปกติแล้วองค์กรทุกแห่งมักจะตอบสนองความต้องการของแต่ละคนด้วยวิธีทางอ้อม คือ การจ่ายเงินค่าจ้าง

2.2 ความต้องการความปลอดภัยหรือความมั่นคง (Security or Safety Needs) ถ้าหากความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการในขั้นต่อไปที่สูงขึ้น ความต้องการทางด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคงต่าง ๆ ความต้องการทางด้านความปลอดภัยจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับร่างกาย ความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ ส่วนความมั่นคงนั้น หมายถึง ความต้องการความมั่นคงในการดำรงชีพ เช่น ความมั่นคงในหน้าที่การงาน และสถานะทางสังคม

2.3 ความต้องการทางด้านสังคม (Social or Belongingness Needs) ภายหลังจากที่ได้รับการตอบสนองในสองขั้นดังกล่าวแล้วก็จะมีความต้องการสูงขึ้น คือความต้องการทางสังคมจะเริ่มเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมของคน ความต้องการทางด้านนี้จะเป็นความต้องการเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน และการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นและมีความรู้สึกว่าคุณนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคมเสมอ

2.4 ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคม (Esteem or Status Needs) ความต้องการขั้นต่อมาจะเป็นความต้องการที่ประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ คือ ความมั่นใจในตัวเองในเรื่องความสามารถ ความรู้ และความสำคัญในตัวเอง รวมตลอดทั้งความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น หรือต้องการที่จะให้บุคคลอื่นยกย่องสรรเสริญในความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน การดำรงตำแหน่งที่สำคัญในองค์กร

2.5 ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization or Self-realization) ลำดับขั้นความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์ก็คือ ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตตามความนึกคิด หรือความคาดหวังทะเยอทะยานใฝ่ฝันที่จะได้รับผลสำเร็จในสิ่งอันสูงส่งในทัศนะของตน

สรุปได้ว่า ความต้องการ หมายถึง ความต้องการที่ติดตัวเรามาตั้งแต่เกิด ซึ่งเป็นตัวกำหนดความต้องการขั้นพื้นฐานอันดับแรกของพฤติกรรม และความต้องการนั้นจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุดความต้องการถูกกระตุ้นจากปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ก่อนจะก้าวเข้าสู่ความต้องการขั้นต่อไปของมนุษย์ ความต้องการที่จะมีหรือให้ได้มาซึ่งสิ่งเหล่านั้น ความต้องการเหล่านี้หากไม่ได้รับการตอบสนองให้เป็นที่พอใจตามสมควรแล้ว จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการพัฒนาในลำดับขั้นต่อไป โดยความต้องการเหล่านั้นจะมีหลากหลายรูปแบบ ความต้องการของมนุษย์จึงไม่เป็นที่สิ้นสุด

ลักษณะของความต้องการของมนุษย์

มนุษย์มีความต้องการอยู่หลายรูปแบบ โดยไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมสิ่งแวดล้อมและด้านต่าง ๆ ล้วนเป็นแรงขับที่เพิ่มขึ้นพร้อมกับความต้องการของมนุษย์

พฤติกรรมหนึ่งก็สามารถตอบสนองความต้องการในหลายสิ่ง และมีความต้องการหลายระดับ
ดังนั้น มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงลักษณะของความต้องการของมนุษย์ไว้ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 48 - 51) ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์เป็น 2 ลักษณะ
ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านกายภาพ (Physiological Needs) เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นพร้อม
กับความต้องการมีชีวิต การต้องการวุฒิภาวะที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์เรียนรู้แต่อย่างไร
เกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการของร่างกายเป็นสิ่งสำคัญ เป็นแรงขับเคลื่อนเบื้องต้นที่ร่างกายถูกกระตุ้น
ทำให้เกิดความรู้สึกอหิว กระฉับกระเฉง มีชีวิตชีวา ที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าเกิดขึ้นจากสภาวะ
ทางอารมณ์ สิ่งกระตุ้นทั้งภายนอกและภายใน ได้แก่

1.1 ความต้องการอาหาร เพื่อหล่อเลี้ยงชีวิต อาหารจึงจำเป็นต่อสิ่งมีชีวิต

1.2 ความต้องการน้ำเพื่อรักษาสมดุลของร่างกาย ร่างกายของคนเสียน้ำเนื่องจาก
อากาศร้อนการออกกำลังกาย การทำงานหนักทำให้เสียเหงื่อออกจากร่างกาย

1.3 ความต้องการทางเพศ ความต้องการทางด้านนี้เริ่มเมื่อคนเราเข้าสู่วัยรุ่นและเป็น
วัยผู้ใหญ่การแสดงออกถึงความต้องการทางเพศขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความพึงพอใจ
รสนิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้น

1.4 ความต้องการอุณหภูมิที่เหมาะสม คนเราคำรงชีวิตอยู่ได้ต้องอาศัยความสมดุล
ทางร่างกายอุณหภูมิไม่สูงเกินไปและต่ำเกินไปพอที่ร่างกายจะทนได้

1.5 ความต้องการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด เพื่อให้ร่างกายเกิดความปลอดภัย
ความเจ็บปวดเป็น ไข้ของร่างกาย ทำให้ร่างกายพยายามสร้างภูมิคุ้มกันขึ้น เมื่อมีคนอื่นมาทำร้าย
คนเราก็จะหลีกเลี่ยง หรือต่อสู้ป้องกันตัว

1.6 ความต้องการพักผ่อนนอนหลับ เพื่อผ่อนคลายให้ร่างกายได้มีโอกาสสะสม
พลังงานใหม่ และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของร่างกาย

1.7 ความต้องการอากาศบริสุทธิ์ที่มีก๊าซออกซิเจนสำหรับหายใจ เราอาจอดสู่ออก
น้ำได้หลายชั่วโมง แต่กลับหายใจได้ไม่นาน

1.8 ความต้องการการขับถ่าย เป็นการขับถ่ายของเสียออกจากร่างกาย ซึ่งเป็น
สิ่งจำเป็นเช่นเดียวกับอาหารและน้ำ เพราะของเหลือเหล่านี้จะเป็นพิษให้กับร่างกาย ทำให้เราอึดอัด
ไม่สบายบางครั้งอาจทำลายชีวิตได้

2. ความต้องการด้านจิตใจและสังคม (Psychological and social needs) ความต้องการ
ประเภทนี้ค่อนข้างซับซ้อนและเกิดขึ้นจากสภาพสังคม วัฒนธรรม การเรียนรู้ประสบการณ์ที่บุคคล
นั้นได้รับและเป็นสมาชิกอยู่ ความต้องการทางสังคมและจิตใจนี้ยังแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล

แต่ในสังคมและฐานะทางสังคมบุคคล รวมทั้งเวลาและโอกาสที่แตกต่างออกไปด้วย ลักษณะสำคัญของความต้องการทางด้านจิตใจและสังคม ดังนี้

2.1 ความต้องการที่เกิดจากสังคม ที่เป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมและกลายเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวของแต่ละคน สิ่งเหล่านี้แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

2.2 ความต้องการทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์เราต้องมีประสบการณ์และการเรียนรู้มาก่อน จึงจะเข้าใจและเลือกกระทำได้บางที่เราก็ต้องศึกษาว่าจะเริ่มอย่างไร และควรทำอย่างไรต่อไป

2.3 ความต้องการนี้เปลี่ยนแปลงได้แม้ในบุคคลเดียวกัน

2.4 ความต้องการนี้มีมากขึ้นเมื่ออยู่รวมกลุ่มมากกว่าอยู่คนเดียว

2.5 ความต้องการนี้เป็นพฤติกรรมปกปิดมากกว่าพฤติกรรมเปิดเผย

2.6 ความต้องการที่มองไม่เห็นเป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม

2.7 ความต้องการทางจิตใจและสังคมมีอิทธิพลที่จะผลักดันให้คนเราทำอะไรก็ได้

แอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer, 1972 : unpagged ; อ้างถึงใน ปวรรัตน์ เลิศสุวรรณเสรี, 2552 : 17 - 18) ได้แบ่งความต้องการของบุคคลออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. ความต้องการมีชีวิตอยู่ เป็นความต้องการที่ตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไป ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการความปลอดภัย

2. ความต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นความต้องการของบุคคลที่มีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย

3. ความต้องการเจริญก้าวหน้าเป็นความต้องการสูงสุด รวมถึงความต้องการได้รับการยกย่องและความสำเร็จ

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2564 : ออนไลน์) ความต้องการของมนุษย์มีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่างด้วยกัน ดังที่กล่าวกันว่า มนุษย์มีความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด การทำความเข้าใจความต้องการของมนุษย์ตามหลักการและแนวคิดต่าง ๆ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการคิดที่จะนำไปสู่การสร้างงานเพื่อธุรกิจ แนวคิดตามความต้องการของมนุษย์มนุษย์ทุกคนเกิดมามีความต้องการที่เป็นสัญชาตญาณเพื่อให้ตนมีชีวิตอยู่ ทันทิที่ทารกมีชีวิตอยู่ในโลกภายนอกโดยไม่มีอาหารและอากาศที่ได้รับจากแม่ ก็จะแสดงความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติด้วยการร้องเพื่อนำอากาศเข้าสู่ปอดเป็นการหายใจได้ และไขว่คว้าเพื่อแสวงหาอาหารด้วยการส่ายหัวไปมา ทารกจะมีสัญชาตญาณของการแสวงหาอาหารติดตัวมาแต่กำเนิด เมื่อมีวัตถุมากระทบบริเวณริมฝีปากก็จะอ้าปากและหันศีรษะเข้าหาวัตถุนั้น สิ่งเหล่านี้เป็นความต้องการทางด้านร่างกายซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุด

สรุปได้ว่า มนุษย์มีความต้องการที่หลากหลาย การแสวงหาชนวนขวยวัตถุสิ่งของต่าง ๆ เพื่อที่จะได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ ความต้องการจึงหมุนเวียนเป็นวัฏจักร ดังนั้นการที่จะก้าวขึ้น ความต้องการของไปทั้ง ๆ ที่ยังรู้สึกไม่เต็มอิ่มกับความต้องการในขั้นนั้น ๆ ทำให้เกิดความกระวน กระวายใจและหาโอกาสที่จะเติมเต็มความต้องการนั้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการก้าวไปตามขั้นตอน อย่างมีความรู้สึกที่เพียงพอจึงเป็นผลที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่สมคูล แต่อย่างไรก็ตามบุคคล จะต้องรู้สึกว่าการต้องการในขั้นต้นนั้นว่ามีความเพียงพอเสียก่อนจึงจะก้าวไปสู่ความต้องการใน ขั้นต่อไปได้ ดังนี้

ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีความต้องการอยู่ตลอดเวลา ไม่มีที่สิ้นสุด มีความต้องการอยู่ ตลอดเวลา มีความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการทางด้าน สังคม ความต้องการที่เกี่ยวข้องกัน การถูกยอมรับ โดยบุคคลอื่น ความอยู่รอดของชีวิต จึงได้เกิด ทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์ ดังทฤษฎีความต้องการต่าง ๆ ดังนี้

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs)

มาสโลว์ นักจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยม ได้อธิบายเรื่องความต้องการของมนุษย์ว่า เป็น ลำดับทั้งหมด 5 ชั้น (Five General System of Needs) มาสโลว์เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ มีความต้องการขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นความต้องการอยู่รอดของชีวิต การได้รับการยอมรับจากเพื่อนฝูง ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ไว้ดังนี้

วัตสัน (Watson, 1985 : unpagged ; อ้างถึงใน มณฑิรา เขียวยิ่ง, 2540 : 17) ได้แบ่ง ความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ความต้องการขั้นต่ำ

1.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ และ การขับถ่าย

1.2 ความต้องการทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความต้องการในการมีกิจกรรมทางเพศ ความต้องการในการมีอิสระที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือมีการเคลื่อนไหวที่อิสระ

2. ความต้องการขั้นสูง

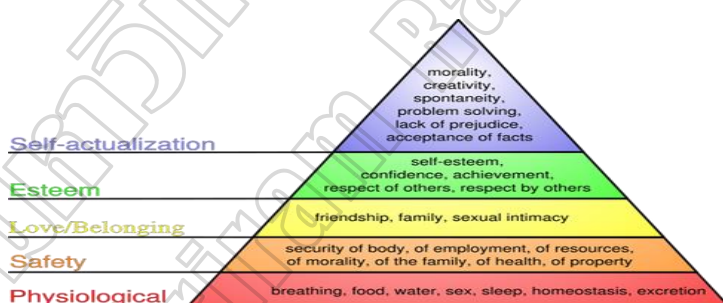
2.1 ความต้องการด้านจิตสังคม ได้แก่ ความต้องการได้รับความรัก ความเอาใจใส่

2.2 ความต้องการทางด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ได้แก่ ความต้องการที่จะบรรลุ ความสำเร็จ ความสมหวังในชีวิต และได้รับการยอมรับ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 109 - 111) กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการตามลำดับชั้นดังต่อไปนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นต่ำสุดของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ อุณหภูมิที่เหมาะสม การบรรเทาความเจ็บปวดต่าง ๆ เป็นต้น
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety and Security Needs) ความต้องการมีอิสระและความปลอดภัยจากภัยคุกคามต่าง ๆ
3. ความต้องการความรักและการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ (Belonging needs, Social and love Needs) ความรู้สึกว่าคุณได้รับความเป็นมิตรความรัก และมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นสมาชิกกับกลุ่ม
4. ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Self Esteem Needs) เป็นความต้องการให้คนอื่นยกย่องให้เกียรติและเห็นความสำคัญของตน
5. ความต้องการความสำเร็จชีวิต (Self Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดในชีวิตเป็นความต้องการที่เกี่ยวกับการทำงานที่ตนเองชอบ หรือต้องการจะเป็นมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้

อนิวัช แก้วจางค์ (2552 : 66 - 68) กล่าวว่า Maslow เป็นนักจิตวิทยาอยู่ที่มหาวิทยาลัยแบรนดิส์ได้พัฒนาทฤษฎีการจูงใจที่รู้จักกันมากที่สุดทฤษฎีหนึ่งขึ้นมา Maslow ระบุว่าบุคคลจะมีความต้องการที่เรียงลำดับจากระดับพื้นฐานมากที่สุดไปยังระดับสูงสุด ดังนี้

ภาพประกอบ 2.1 แสดงลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ ตามทฤษฎีของมาสโลว์
ที่มา : อนิวัช แก้วจางค์ (2552 : 66 - 68)

จากภาพประกอบนั้น มาสโลว์ (Maslow) เรียกลำดับความต้องการนี้ว่า “Hierarchy of Needs” ซึ่งประกอบด้วย ลำดับความต้องการของมนุษย์จากระดับต่ำไประดับสูง 5 ระดับ ดังนี้

1. ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Physiological Needs) คือ เป็นความต้องการด้านร่างกาย เพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ และที่อยู่อาศัย เป็นต้น
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการอันดับที่สองของ Maslow จะถูกกระตุ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายถูกตอบสนอง แล้วความต้องการความมั่นคงปลอดภัยจะ หมายถึง ความต้องการสภาพแวดล้อม
3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) คือ ความต้องการระดับที่สามโดยความต้องการทางสังคม หมายถึง ความต้องการที่จะเกี่ยวพันการมีเพื่อนและการถูกยอมรับ โดยบุคคลอื่น เพื่อการตอบสนองความต้องการทางสังคม
4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) คือ ความต้องการระดับที่สี่ เป็นความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยกย่องจากบุคคลอื่น
5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self Actualization Needs) คือ ความต้องการระดับสูงสุด บุคคลมักจะต้องโอกาสที่จะคิดสร้างสรรค์ภายในงาน หรือพวกเขาอาจจะต้องการ ความเป็นอิสระ และความรับผิดชอบ ซึ่งความต้องการความสมหวังของชีวิตคือ ความต้องการที่จะบรรลุความสมหวังของตนเองด้วยการใช้ความสามารถ ทักษะ และศักยภาพอย่างเต็มที่ บุคคลที่ถูก จูงใจด้วยความต้องการความสมหวังของชีวิต จะแสวงหางานที่ทำทลายความสามารถของพวกเขา การเปิดโอกาสให้พวกเขาใช้ความคิดสร้างสรรค์หรือการคิดค้นสิ่งใหม่

จากที่นักวิชาการได้กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด และเมื่อได้รับการความต้องการแล้วความต้องการนั้นจะลดความสำคัญลงไปจนหมด ความสำคัญ แต่จะเกิดความต้องการสิ่งใหม่ต่อไป มนุษย์ทุกคนมีความต้องการขั้นพื้นฐานกันทั้งนั้น ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละบุคคลจะต้องการมากน้อยเพียงใด และแต่ละคนจะต้องการในแต่ละด้านไม่เหมือนกัน ความต้องการของมนุษย์นั้นจึงถือเป็นความต้องการที่ไม่สิ้นสุด มนุษย์ทุกคนมีความต้องการอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าจะได้รับความต้องการไปแล้วก็ตาม

มาตรฐานความต้องการของผู้สูงอายุ (Need of the Elderly)

ผู้สูงอายุจะมีลักษณะเฉพาะตัว ความเป็นปัจเจกของตน จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นคุณสมบัติที่มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ หรือเฉพาะของผู้สูงอายุ ซึ่งจะพบในผู้สูงอายุแต่ละคน แตกต่างกันไป ดังนั้นความต้องการของผู้สูงอายุ จึงแตกต่างกัน และหากไม่ได้รับการตอบสนอง ย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ความต้องการของผู้สูงอายุ นักวิชาการได้เสนอไว้ดังนี้

ศรีทับทิม (รัตนโกศล) พานิชพันธ์ (2534 : 40 ; อ้างถึงใน สายสวาท เกตราสุวรรณ.2542 : 32 - 33) ได้ กล่าวว่าความต้องการของผู้สูงอายุแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความต้องการสนับสนุนจากครอบครัว (Family Support) ผู้สูงอายุเมื่อปล่อยให้โดดเดี่ยว หรือแยกตัวอยู่คนเดียวขาดความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจรวมทั้งทางเศรษฐกิจ จึงต้องหันไปพึ่งความช่วยเหลือจากบุคคล หรือองค์การสงเคราะห์ภายนอกครอบครัว ดังนั้นผู้สูงอายุจึงมีความ ต้องการสนับสนุนจากครอบครัวควบคู่ไปกับการช่วยเหลือจากภายนอกครอบครัวซึ่งอาจจะเป็นอาสาสมัคร องค์กรภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรภาคเอกชนทั้งที่องค์กรศาสนา และองค์กรที่ไม่ใช่ศาสนาก็ได้

2. ความต้องการด้านประกันรายได้ โดยเฉพาะการประกันสังคมประเภทประกันชรา เมื่อเข้าสู่วัยชราภาพและเลิกประกอบอาชีพแล้ว จะได้รับบำนาญชราเพื่อช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอย่าง มีความสุข และมีมั่นคงปลอดภัยตามควรแก่สภาพในบั้นปลายชีวิตไม่เป็นภาระของบุตรหลาน และ สังคม

3. ความต้องการมีชีวิตร่วมในชุมชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางประเภท ในสังคม สังคมจึงควรให้โอกาสแก่ผู้สูงอายุเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น ให้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในการพัฒนาตนเองในการปรับปรุงตนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในการปรับปรุงวัฒนธรรมและในการรักษาสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจให้ แข็งแรงอยู่เสมอ

4. ความต้องการที่จะลดความพึ่งพาคนอื่นให้น้อยลงถ้าครอบครัวและสังคมได้ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัวและสังคมแล้ว จะเป็นการช่วยให้ผู้สูงอายุ รู้จักพึ่งตนเอง ไม่เป็นภาระแก่สังคมในบั้นปลายของชีวิต

5. ความต้องการทางสังคมของผู้สูงอายุ (The Elderly Social Needs)

5.1 ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวกลุ่มและสังคม (Sense of belonging)

5.2 การต้องการการยอมรับและยกย่องนับถือจากบุคคลในครอบครัวและสังคม (Sense of recognition)

5.3 ความต้องการเป็นบุคคลที่สำคัญในสายตาของสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มของชุมชน และของสังคม (Sense of Importance)

5.4 ความต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลในครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับลูกหลานในครอบครัวและสังคมได้ (Better Relationships and Adaptation Adjustment)

5.5 ความต้องการมีโอกาสทำสิ่งที่ตนปรารถนา (Sense of Opportunity)

6. ความต้องการทางกายและจิตใจ (Physical and Psychological Needs) เป็น ความต้องการด้านพื้นฐานที่สุดในชีวิตมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่ธรรมชาติของร่างกายต้องการเพื่อ

เสริมสร้าง ร่างกายให้ดำรงอยู่ได้ ความต้องการด้านร่างกายได้แก่ ความต้องการปัจจัยสี่ คือ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และการรักษาพยาบาล ส่วนความต้องการทางด้านจิตใจเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น สัมผัสไม่ได้แต่รู้สึกได้ อาทิความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Security Needs) โดยเฉพาะ ความต้องการด้านที่อยู่ อาศัย ที่ปลอดภัยปราศจากความวิตกกังวลหวาดกลัว และการมีสุขภาพกาย และจิตที่ดี นอกจากนี้ ยังมีความต้องการ ได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition Needs) ซึ่งเป็น ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมและครอบครัว ความต้องการมี โอกาสก้าวหน้า (Opportunity Needs) โดยเฉพาะเรื่องความสำเร็จของการทำงานในบั้นปลายชีวิต

7. ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือด้านการเงินจากบุตร หลานของตน เพื่อสะสมไว้ใช้จ่ายในสภาวะที่ตนเองเจ็บป่วย ผู้สูงอายุต้องการให้รัฐช่วยใน การจัดหาอาชีพให้เพื่อเพิ่มพูนรายได้ ทั้งนี้เพื่อตนเองจะได้มีบทบาททางเศรษฐกิจ คือ ความต้องการ ที่จะช่วยตนเองเพื่อให้พ้นจากสภาวะความบีบคั้นทางเศรษฐกิจในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่ง สอดคล้อง กับความต้องการข้อ 2 และ 4 ดังกล่าวมาแล้ว

โกวิทช์ พวงงาม (2552 : 441 - 445) กล่าวว่า ความต้องการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ สังคม ของผู้สูงอายุ ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 6 มาตรฐาน โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1. มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล

1.1 จัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ

1.2 บริการตรวจสุขภาพที่บ้าน

1.3 บริการให้ความรู้ แนะนำการดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีให้กับผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุ เช่น การจัด โครงการฝึกอบรมให้ผู้ที่ต้องดูแลผู้สูงอายุในครัวเรือน

1.4 บริการตรวจสุขภาพประจำปี

1.5 บริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บเป็นรายบุคคล

1.6 ออกบัตรประจำตัวให้กับผู้สูงอายุเพื่อรักษาฟรีในโรงพยาบาล ผู้สูงอายุมีสิทธิรับ การรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลแห่งนั้น โดยไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาล ค่ารักษาพยาบาลใน ที่นี้หมายถึง เงินที่สถานพยาบาลเรียกเก็บในการรักษาพยาบาล ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

1.6.1 ค่ายา ค่าผ่าตัด ค่าน้ำเกลือ ค่าเลือด และส่วนประกอบของเลือดหรือ สารทดแทนหรืออาหารทางเส้นเลือด ค่าออกซิเจนและอื่น ๆ ทำนองเดียวกันนี้ ซึ่งใช้เพื่อการบำบัด โรค

1.6.2 ค่าอวัยวะเทียม และอุปกรณ์ในการบำบัดโรค รวมทั้งค่าซ่อมแซม

1.6.3 ค่าบริการทางการแพทย์ ค่าตรวจโรค ค่าวิเคราะห์โรค ค่าชันสูตรโรค ค่าตรวจโดยห้องทดลอง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของผู้ป่วยใน แต่ไม่รวมถึงค่าจ้างพยาบาลพิเศษ ค่าธรรมเนียมพิเศษ และค่าบริการอื่นทำนองเดียวกันที่มีลักษณะเป็นเงินตอบแทน

1.6.4 ค่าอุดฟันธรรมชาติ ค่าถอนฟัน ค่าทำฟันปลอมที่ใช้อะคริลิก (Acrylic) เป็นฐาน

1.6.5 ค่าบริการส่งเสริมสุขภาพและกายภาพบำบัด

1.6.6 ค่าห้องและค่าอาหารสามัญตลอดเวลาที่เข้ารับการรักษาพยาบาล

1.6.7 ค่าตรวจสุขภาพประจำปี

1.7 การบริการทางการแพทย์และการบริการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวก และรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

1.8 บริการช่วยเหลือคำรักษาพยาบาล

1.9 การประกันสุขภาพ

1.10 บริการด้านกายภาพบำบัด

2. มาตรฐานด้านรายได้

2.1 จัดสวัสดิการด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจนและไม่มีแหล่งพึ่งพิงที่เพียงพอ

2.2 ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน

2.3 การช่วยเหลือค่าครองชีพประจำวัน

2.4 จ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ

2.5 การยานพาหนะตามความเหมาะสม

2.6 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

2.7 ให้ส่วนลดในรายการต่าง ๆ เช่น ค่าชื้อยา ค่าโดยสารรถสาธารณะ ค่าโรงแรม กิจการด้านบันเทิง และสถานที่ราชการ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน อุทยานแห่งชาติ ฯลฯ ตลอดจนค่าบริการด้านทันตกรรม

2.8 ให้ทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม

3. มาตรฐานด้านที่พักอาศัย

3.1 บ้านพักคนชรา เป็นบริการที่พักรักษาที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพ ร่างกายและอารมณ์ ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางการเงินหรือปัญหาอื่น ๆ อันเป็นเหตุจำเป็นที่ ต้องแยกออกจากครอบครัว หรือผู้มีรายได้น้อย โดยจัดบริการดังต่อไปนี้

3.1.1 อาหาร 3 มื้อ

3.1.2 เสื้อผ้า เครื่องนอน เครื่องใช้ประจำวันตามความจำเป็นและเหมาะสม

- 3.1.3 บริการสุขภาพอนามัยทั้งทางกายและจิต
- 3.1.4 บริการนันทนาการ งานรื่นเริงในวันนักขัตฤกษ์
- 3.1.5 บริการด้านศาสนกิจตามลัทธิที่นับถือ
- 3.1.6 บริการฌาปนกิจศพสำหรับผู้สูงอายุที่ไร้ญาติ
- 3.2 สถานพยาบาล เป็นบริการที่พกอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการรักษาพยาบาลเป็นประจำและต่อเนื่อง หรือต้องการการดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด
- 3.3 บ้านพักคนชราที่ต้องเสียค่าบริการส่วนหนึ่ง
- 3.4 บริการครอบครัวอุปการะ เป็นการบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวหรือไร้ที่อยู่อาศัย
- 3.5 การจัดที่พักอาศัยและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง
- 4. มาตรฐานด้านนันทนาการ
 - 4.1 การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์กลางข่าวสาร แหล่งพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ รวมทั้งเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ทางศาสนาจัดทัศนศึกษาด้านศาสนา ด้านศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ
 - 4.2 ศูนย์บริการผู้สูงอายุ เพื่อให้การปรึกษาแก่ผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัว เป็นสถานที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬา พักผ่อนหย่อนใจ ทำงานอดิเรก เป็นต้น
 - 4.3 สโมสรผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์รวมของผู้สูงอายุในการพักผ่อน ออกกำลังกาย พบปะสังสรรค์ การรับบริการตรวจสุขภาพการเรียนรู้อาชีพ การเรียนภาษา การรับปรึกษาปัญหา การบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคม เช่น สอนหนังสือ เล่านิทาน สอนดนตรี สอนลีลาศ ตลอดจนการเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยและพิการ
 - 4.4 บริการนันทนาการ งานรื่นเริงในวันนักขัตฤกษ์
 - 4.5 การจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน กลุ่มเครือข่าย
 - 4.6 การทัศนศึกษาแหล่งธรรมชาติ ศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวนอกสถานที่
- 5. มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง
 - 5.1 โอกาสในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคม
 - 5.2 การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น
 - 5.3 การสงเคราะห์การจัดการศพตามประเพณี

5.4 จัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน โดยมี ลักษณะการให้บริการ ดังนี้

5.4.1 การบริการภายในศูนย์ ได้แก่ การบริการด้านสุขภาพอนามัย กายภาพบำบัด สังคมสงเคราะห์ กิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมเสริมความรู้ นันทนาการ และ กิจกรรมด้านศาสนา เป็นต้น

5.4.2 บริการหน่วยเคลื่อนที่ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน โดยการออกหน่วยเคลื่อนที่เยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำปรึกษาแก้ไขปัญหา บริการด้านสุขภาพอนามัย และ บริการด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

5.4.3 บริการบ้านพักฉุกเฉิน เป็นการบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหา ความเดือดร้อนเฉพาะหน้าโดยการรับเข้าบ้านพักฉุกเฉินเป็นการชั่วคราว

5.5 บริการด้านศาสนกิจ และบริการฌาปนกิจให้คนชราที่ไม่มีญาติ

5.6 จัดฌาปนกิจสงเคราะห์

5.7 ลดหย่อนภาษีเงินได้ให้แก่บุตร ซึ่งเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่เป็นบุพการี และไม่มีรายได้ หรือรายได้น้อยกว่า 30,000 บาท ซึ่งขณะนี้กรมสรรพากร ได้ดำเนินการใน ส่วนดังกล่าวแล้ว

5.8 จัดให้มีกฎหมายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ

5.9 ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระ สุดท้าย ของชีวิต

5.10 รมรงค์ให้คนในครอบครัว และชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ

5.11 ส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ

5.12 ส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ โดยการให้ ความรู้ และข้อมูลแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุเกี่ยวกับบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์

5.13 บริการด้านกฎหมาย เพื่อป้องกันรักษาความปลอดภัย สิทธิ และสวัสดิการ

5.14 การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหา ประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง

5.15 การให้คำแนะนำ ปรึกษา หรือดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือใน ทางแก้ไขปัญหาคือครอบครัว

6. มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุนจัดตั้งและพัฒนาทางด้าน สังคมในชุมชนที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุมากที่สุด โดยเน้นการให้บริการถึงบ้านและมีการ สอดประสานกันระหว่างบริการทางสุขภาพและทางสังคม โดยครอบคลุมบริการดังต่อไปนี้

- 6.1 ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ
- 6.2 ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในเวลากลางวัน
- 6.3 บริการเยี่ยมบ้าน
- 6.4 ระบบดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
- 6.5 บริการชุมชนเคลื่อนที่ไปในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล
- 6.6 จัดตั้งระบบเฝ้าระวัง เกื้อกูล และดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน
- 6.7 จัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
- 6.8 ให้ความรู้ความสามารถให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุและอาสาสมัครผู้ดูแล
- 6.9 สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในชุมชน
- 6.10 บริการแม่บ้าน โดยการจัดส่งแม่บ้านไปช่วยเหลือผู้สูงอายุ ในการทำงานบ้าน

ต่าง ๆ เช่น การจ่ายของทำความสะอาดบ้านประกอบอาหาร และการช่วยเหลืออื่น ๆ ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุสบายขึ้น

กรมอนามัย (2564 : ออนไลน์) ความต้องการของผู้สูงอายุ แบ่งได้ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกายของผู้สูงอายุ คือการที่ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์ ต้องการมีผู้ช่วยเหลือดูแลอย่างใกล้ชิด มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด อากาศดี สิ่งแวดล้อมที่ดี มีอาหารการกินที่ถูกหลักสุขลักษณะตามวัย มีการตรวจสุขภาพ และการรักษาพยาบาลที่สะดวก รวดเร็ว ทันทีทุกที่

2. ความต้องการทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย และสังคม จะทำให้จิตใจของผู้สูงอายุเปลี่ยนไปด้วย ผู้สูงอายุจะปรับจิตใจ และอารมณ์ไปตามการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการปรับปรุง และพัฒนาจิตใจของตนเอง ให้เป็นไปในทางที่ดีงามมากขึ้น สามารถควบคุมจิตใจได้ดีกว่าหนุ่มสาว

3. ความต้องการทางด้านสังคม - เศรษฐกิจของผู้สูงอายุ กล่าวคือต้องการได้รับความสนใจจากผู้อื่น ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สังคมและหมู่คณะ ต้องการมีบทบาทในทางสังคมตามความถนัด ได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือจากครอบครัว และสังคมทั้งทางด้านรายได้การบริการจากรัฐ การมีส่วนร่วมในชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคมต้องการลดการพึ่งพาคนอื่นให้น้อยลง

สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุย่อมมีความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่รู้สึกตัวตนเองเป็นภาระให้กับบุตรหลาน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสมเป็นธรรม และเป็นไปตามความต้องการตามมาตรฐาน ผู้สูงอายุทุกคนต้องการที่จะพึ่งพาทุกคนให้

น้อยที่สุด และไม่อยากเป็นภาระของลูกหลาน ผู้สูงอายุจึงอยากที่จะมีรายได้เพื่อเลี้ยงชีพตนเอง และการทำงานสำหรับผู้สูงอายุนั้น จะต้องเป็นงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุโดยตรง และต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และมีส่วนร่วมในสังคมทุกระดับ

แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

เป็นระบบการจัดสรรและการจัดบริการสังคมในลักษณะของโครงการหรือบริการต่าง ๆ ให้กับทุกคนในสังคม ภายใต้หลักสิทธิ ความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคและความเป็นธรรมทางสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคม การพัฒนาสังคมโดยรวม รวมทั้งการสร้างระบบความมั่นคงของมนุษย์ในสังคมระยะยาว

ความหมายของการจัดสวัสดิการสังคม

สวัสดิการสังคม คือ ระบบการจัดบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม การพัฒนาการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน ให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในด้านการมีศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง การมีที่อยู่อาศัยที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดี การมีรายได้ที่มั่นคง มีงานทำที่สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ และการมีความมั่นคงทางสังคมนั้น ทนทานการ แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม มีดังนี้

มาริสสา ภูเพ็ชร (2546 : 92) ได้กล่าวว่า การจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ประชาชน โดยทั่วไปและเฉพาะกลุ่ม รัฐเป็นผู้กำหนดแนวทางหรือนโยบายในการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และสภาพสังคมในขณะนั้นเป็นสำคัญ แล้วรัฐเป็นผู้ลงมือดำเนินการเองบ้าง หรือส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรเอกชนต่าง ๆ หรือกลุ่มชนในสังคมร่วมกันจัดบริการให้สอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานของประชาชน โดยหลักการสวัสดิการสังคมจึงมีความหมายในวงกว้าง 2 ประการ คือ

1. กลไกที่รัฐจึงนำมาใช้ในการกระจายความเป็นอยู่ที่ดีให้เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกันในสังคม โดยระหว่างผู้ที่มีกับผู้ที่ยากจน
2. การที่รัฐจะให้ความคุ้มครองในเรื่องมาตรฐานขั้นต่ำของรายได้ในโภชนาการ สุขภาพอนามัยที่อยู่อาศัย และการศึกษาแก่ประชาชนของตนอย่างเท่าเทียมกัน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2547 : 1) ได้กล่าวว่า สวัสดิการสังคมหมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนาและส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน

ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสมเป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นั้นบทบาท กระบวนการยุติธรรมและบริการทางสังคมทั่วไปโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2554 : 5) กล่าวว่า ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่ง เกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่าง ทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

ฉินานี ฉุนฉลาด (2563 : 1) กล่าวว่า ระบบสวัสดิการสังคมหมายถึง กระบวนการ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมพัฒนาทรัพยากรบุคคล และคุณภาพชีวิต ตามเป้าหมายที่สังคมกำหนด โดยการกระตุ้นให้สังคมปรับปรุงและพัฒนาสถาบันสังคมที่เป็น อุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล เพื่อนำไปสู่การเป็นสังคมอุดมคติ

สรุปได้ว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดบริการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาค ส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน มีความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ สังคม ประชาชนทุกคนได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ความต้องการขั้นพื้นฐานของแต่ละบุคคล แต่ละวัย โดยเน้นการได้รับบริการอย่างเป็นธรรมและ เสมอภาค เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพึ่งพาตัวเองได้ อย่างเหมาะสมเป็นธรรม เป็นไปตามมาตรฐานทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย โดย การนี้รัฐจะต้องเป็นผู้กำหนดแนวทางหรือนโยบายในการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และ สภาพสังคมในขณะนั้นด้วย

ความสำคัญของสวัสดิการสังคม

สวัสดิการสังคมเป็นเรื่องของทุกคนในสังคมเพราะคำว่าสวัสดิการหรือสวัสดิภาพมี ความหมายในแง่การอยู่ดีกินดี ของทุกคน ไม่เฉพาะผู้ยากไร้เท่านั้น คนทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ตาม ปรัชญาสากลขององค์การสหประชาชาติ ในเรื่องสิทธิมนุษยชน กำหนดว่า คนทุกคนจะต้องได้รับ การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานอันเป็นสิทธิที่ทุกคนจะต้องได้รับ

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2546 : 1 - 6) ได้กล่าวว่า โดยทั่วไปโครงการการจัดสวัสดิการของ รัฐบาลจะประกอบด้วย การประกันสังคม (Social Insurance) ประเภทๆ ซึ่งในการจัดสวัสดิการ สังคมในเยอรมันหากจำแนกเป็นกลุ่มสวัสดิการ อาจจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. บริการสังคม (Social Services) ได้แก่ การบริการการศึกษา สาธารณสุข และที่อยู่อาศัยและส่งเสริมช่วยเหลือเยาวชน

2. สังคมสงเคราะห์ (Social Assistance) คือ การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ซึ่งในเยอรมัน มีรัฐบัญญัติการสนับสนุนช่วยเหลือสังคม (Federal Social Support Act) ว่าด้วยข้อกำหนดด้านการช่วยเหลือบุคคลที่จำเป็นต้องช่วยเหลือ (Support for Needs)

3. ประกันสังคม (Social Insurance) ซึ่งเริ่มจากการประกันสุขภาพ เมื่อปีค.ศ. 1883 และพัฒนามาตามลำดับ ขยายไปสู่การประกันด้านอื่น ๆ คือ การคลอดบุตร การสงเคราะห์บุตร ทูพพลภาพ ชราภาพ การตาย และการว่างงาน

ระพีพรรณ คำหอม (2549 : 1 - 5) ได้กล่าวว่า งานสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคนในสังคม ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย อาจกล่าวได้ว่า วัฏจักรชีวิต (Life's Cycle) ของคนในสังคมแต่ละคนต้องได้รับบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการด้านการศึกษาด้านที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งมักจะมีข้อคำถามว่าใครควรจะทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมให้กับประชาชน และใครควรจะได้รับบริการบ้าง คนทุกคนในสังคมหรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมควรจะได้รับการดูแลก่อน ทำอย่างไรที่จะทำให้คนในสังคมได้รับการสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง การกระจายบริการหรือทรัพยากรให้กับประชาชนที่มีลักษณะปัญหาหลายหลายแตกต่างกัน ได้รับการอย่างเป็นธรรมประเด็นเหล่านี้ยังมีข้อโต้แย้งเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านปรัชญาแนวคิด พัฒนาการของสังคมแต่ละสังคม และการประยุกต์ใช้ในลักษณะของนโยบาย แผนงาน และกิจกรรมในอดีตการดูแลคุ้มครองสมาชิกของสังคมเป็นบทบาทหน้าที่ของสถาบันครอบครัว ครอบครัวจึงเป็นสถาบันแรกที่สำคัญต่อการสร้างระบบความมั่นคงของมนุษย์และสังคม

สุดารัตน์ สุดสมบุญ (2557 : 75) กล่าวว่า งานสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคนในสังคม ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย อาจกล่าวได้ว่า วัฏจักรชีวิต (Life's Cycle) ของคนในสังคมแต่ละคนต้องได้รับบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการด้านการศึกษาด้านที่อยู่อาศัย

สรุปได้ว่า ความสำคัญของงานสวัสดิการสังคมถือว่าเกี่ยวข้องกับทุกคน ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตายมนุษย์จึงต้องการได้รับสวัสดิการที่ดีตามสมควรแก่อัตภาพ สวัสดิการที่ดีส่งผลถึงคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขรัฐบาลจึงส่งเสริมการจัดสวัสดิการตั้งแต่ในระดับครัวเรือน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมทั้งปัจจัยพื้นฐานที่รัฐจะต้องจัดหาที่อยู่อาศัยให้ประชาชน ไม่ว่าจะประชาชนคนนั้นจะอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่หรือในชนบทที่ห่างไกล ทุกคนในสังคมต้องได้รับบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการด้านการศึกษา บริการด้านที่อยู่อาศัย

เป็นต้น คนทุกคนในสังคมหรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมควรจะได้รับ การดูแลก่อน รัฐมีหน้าที่ทำให้ประชาชนทุกคนได้รับบริการอย่างทั่วถึง

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

รูปแบบสวัสดิการที่เกิดจากการจัดสวัสดิการมากกว่า 1 รูปแบบขึ้นไปถือเป็นรูปแบบใหม่ที่เกิดจากการจัดระเบียบโลกใหม่ (New World Order Model) ของนักคิดสวัสดิการสังคมทั่วโลกที่เชื่อว่าหลังยุคโลกาภิวัตน์ ได้ส่งผลให้ระบบสวัสดิการสังคมในอดีตที่ผ่านมาต้องปรับตัวใหม่

วิยะดา ตีระแพทย์ (2542 : 18 - 19) กล่าวว่า รูปแบบงานสวัสดิการสังคม แบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. สวัสดิการสังคมแบบสาธารณูปการ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือโดยทั่วไปแก่ประชาชนหรือครอบครัวที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยจะต้องสอบสวนข้อเท็จจริงหรือทดสอบความจำเป็นก่อน การช่วยเหลือแบบสาธารณูปการอาจจะเป็นในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้ การให้การช่วยเหลือแบบรับเข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์ การให้ความช่วยเหลือเป็นเงิน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนหรือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การให้ความช่วยเหลือเป็นสิ่งของ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนหรือแก้ปัญหาค่าเฉพาะหน้าเช่นเดียวกัน แต่เป็นการป้องกันมิให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือนำเงินไปใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น จึงให้เป็นสิ่งของแทน การให้ความช่วยเหลือเป็นบริการ เช่น ให้คำแนะนำปรึกษาหางานให้ทำและฝึกอาชีพ

2. สวัสดิการสังคมแบบการประกันสังคม คือ วิธีการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นแก่บุคคลและครอบครัว ด้วยการสร้างหลักประกันไว้ก่อนที่จะเกิดปัญหา เป็นแนวคิดของการป้องกันปัญหาวิธีการนี้เป็นที่เข้าใจกันทั่วไป คือ รูปแบบของการประกันสังคมที่ประชาชนนายจ้าง และรัฐบาลเสริมสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตด้วยการออมเงินเก็บไว้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อยามมีความจำเป็น เช่น เมื่อเจ็บป่วย ว่างาน ประสบอุบัติเหตุ หรือชรภาพ

3. สวัสดิการสังคมแบบบริการสาธารณะ ได้แก่ การที่รัฐบาลให้ความช่วยเหลือประชาชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเป็นการทั่วไป โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะต้องมีความเดือดร้อนจำเป็นหรือไม่หรือเป็นวิธีการของการจัด บริการสังคมที่จำเป็นต่อการยังชีพเป็นลักษณะบริการที่รัฐหรือเอกชนจัดให้มีขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เพราะโดยลำพังประชาชนไม่สามารถซื้อหาบริการหรือจัดหาบริการนั้นได้โดยลำพัง หรือกลไกของตลาด เช่น บริการรักษาความปลอดภัย บริการการป้องกันประเทศ บริการการศึกษา หรือบริการสาธารณสุขในรูปแบบต่าง ๆ

กิตติพัฒน์ นนทปัทมะกุล (2554 : 12 - 14) ได้แบ่งรูปแบบสวัสดิการสังคมออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. สวัสดิการสังคมแบบชั่วคราว บรรเทาปัญหาหรือแบบเก็บตก สวัสดิการสังคมแบบชั่วคราวนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าบุคคลในสังคมจะได้รับการตอบสนองความต้องการ โดยแหล่งตอบสนองคือครอบครัวและตลาดรูปแบบนี้ หากประชาชนประสบความเดือดร้อน จะต้องช่วยเหลือตนเอง โดยหันหาทรัพยากรของตนเอง ซื่อหาบริการทางสังคมมาตอบสนองความต้องการ หากไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หน่วยงานสวัสดิการของรัฐบาลจึงจะเข้าไปช่วยเหลือเป็นครั้งคราวไป เสมือนกับเป็นการดำเนินการเชิงรับรอให้เกิดปัญหาขึ้นก่อนจึงตามแก้ไข รูปแบบนี้ทำให้เกิดการรับรู้ว่าคุณภาพชีวิตที่ให้บริการของรัฐบาลจึงเป็นพวกที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เป็นภาระของสังคม

2. สวัสดิการสังคมแบบสัมฤทธิ์ผลทางอุตสาหกรรม มองว่าสวัสดิการสังคมเป็น เสมือนกลไกหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ เป็นเครื่องตอบแทนแก่ผู้ที่เป็นกำลังสำคัญในการผลักดัน ระบบเศรษฐกิจ โดยใช้มาตรการทางด้านภาษีอากรและการเงินการคลัง ตลอดจนผลตอบแทน ในอาชีพเป็นสิ่งตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เป็นกำลังการผลิต โดยเกณฑ์การจัดสรร พิจารณาจากความสามารถในการทำงาน สถานภาพ บทบาทในการทำงาน ผลผลิตของงาน เป็นสำคัญ

3. สวัสดิการสังคมแบบสถาบัน รูปแบบนี้ถือว่าสวัสดิการสังคมเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะก่อให้เกิดบูรณภาพในสังคม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สังคมจะขาดเสียมิได้ แม้ว่าสังคมนั้นจะมีเสถียรภาพแล้วก็ตาม สวัสดิการสังคมตามแนวคิดนี้ก็ยังคงทำหน้าที่ให้ระบบสังคม ดำเนินไปอย่างราบรื่น ขณะที่ระบบเศรษฐกิจตลาดเสรีสร้างความเป็นธรรมทางสังคม เศรษฐกิจ อันเป็นธรรมชาติที่ยากจะหลีกเลี่ยงได้ แนวคิดสวัสดิการสังคมแบบสถาบันมีความเหมาะสมกับระบบเศรษฐกิจเสรีควรที่จะดำเนินการควบคู่กันไป เพื่อเป็นการค้ำกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2555 : 28) กล่าวว่า การจัดสวัสดิการสังคมที่เกิดขึ้นในความเป็นจริงของสังคมไทย ขึ้นอยู่กับการให้ความหมายโดยใช้ฐานคิดในลักษณะหนึ่งในสังคมนั้น ๆ โดยทั่วไปปรากฏมี ดังนี้

1. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามพื้นที่ (Area - Based) การจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบของพื้นที่เป็นฐาน โดยทั่วไปเป็นการจัดตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ พื้นที่การปกครองประเทศ เช่น ภาค จังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น ตำบล รูปแบบการจัดสวัสดิการลักษณะนี้ หน่วยงานในพื้นที่จะต้องมาร่วมกันจัดบริการตามภารกิจ หน้าที่ขององค์กรสวัสดิการสังคม เพื่อให้เกิดความครอบคลุม ทั่วถึง เป็นธรรม และมีมาตรฐานที่ดีด้านคุณภาพบริการ รูปแบบสวัสดิการตามพื้นที่เป็น

ฐาน จึงมีข้อจำกัดต่อการเข้าถึงแหล่งบริการของกลุ่มเป้าหมาย เพราะต้องแสดงหลักฐานสิทธิตาม ภูมิปัญญาของการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยเป็นหลัก ปัจจุบันรูปแบบนี้ จึงควรพัฒนาโดยใช้มิติอื่น ๆ มาร่วม เช่น ใช้ทั้งพื้นที่เป็นฐาน (Area - Based) ร่วมกับการใช้โครงสร้างการบริหารงานขององค์กร ภาครัฐ (Functional - Based) และการใช้การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ (Participation - Based) เพื่อให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการที่แนบดัง (การสั่งการจากบนลงล่าง) และแนวราบร่วมกันที่ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ

2. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามวิธีการ (Methods) รูปแบบนี้ให้ความสำคัญกับ วิธีการให้บริการทางสังคมสงเคราะห์ระดับจุลภาค เช่น เฉพาะราย กลุ่มชนและชุมชน ซึ่งถือเป็น รูปแบบการจัดบริการ โดยตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ขณะที่การให้บริการโดยทางอ้อมระดับมหภาค เช่น การบริหารงาน องค์กรและการวิจัยก็เป็นการสนับสนุนให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการใหม่ ๆ ขึ้น แต่โดยทั่วไปรูปแบบการจัดสวัสดิการจะเน้นที่การให้ บริการเฉพาะรายมาก จึงส่งผลให้ รูปแบบการจัดสวัสดิการในวิธีการอื่น ๆ ถูกให้ความสำคัญน้อยกว่ารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม ในลักษณะนี้ จึงต้องใช้ทั้งระดับจุลภาคร่วมกับระดับมหภาค ปัจจุบันรูปแบบการจัดสวัสดิการฯ จึงต้องมีการพัฒนาหลาย ๆ วิธีการทางสังคมสงเคราะห์ เน้นการบูรณาการร่วมกัน โดยเฉพาะ การกระทำทางสังคม (Social Action) เช่น การรณรงค์ การผลักดัน การต่อรอง กับกลไกต่าง ๆ ทางสังคม เพื่อให้เกิดรูปแบบสวัสดิการใหม่ ๆ ขึ้น

3. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะของการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้เป็นการสร้างกระแสใหม่ กระแสทางเลือก ของสังคมต่อการจัดสวัสดิการที่เชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาสำคัญของสังคมที่เชื่อว่า ต้องเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้รู้จักการปกป้อง คุ้มครองสิทธิของตนเอง การเมือง และสังคมวัฒนธรรม การเคลื่อนไหวทางสังคมก็เพื่อสร้างความตระหนักของคนในสังคม ความรับผิดชอบทางสังคมร่วมกันด้านสวัสดิการสังคม เช่น การใช้เครือข่าย การใช้องค์กรชุมชน เคลื่อนไหวต่อรองกับอำนาจรัฐ เป็นต้น รูปแบบนี้เชื่อว่าจำเป็นต้องกำหนดแผน ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย กลไกการทำงาน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน ไปในทิศทางที่เหมาะสม

4. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบัน (Institutional - Based) รูปแบบการจัด สวัสดิการสังคมโดยสถาบันเป็นการจัดสวัสดิการที่รัฐเชื่อว่า รัฐควรแทรกแซงการจัดสวัสดิการให้ กับประชาชน โดยใช้โครงสร้างอำนาจของรัฐทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมในลักษณะต่าง ๆ เช่น สวัสดิการภาคบังคับ เป็นการจัด ผ่านกลไกนโยบายสังคมทางกฎหมาย เช่น บริการ ประกันสังคม บริการการศึกษาภาคบังคับ บริการประกันสุขภาพ บริการสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ แต่เนื่องจากบริการดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการของคนทุกคนในสังคมได้

จึงทำให้เกิดรูปแบบการจัดบริการสวัสดิการที่ลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐลง (Deinstitutional - Based) บริการในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นจากภาคส่วน ของชุมชน ประชาชนที่มีศักยภาพ ความเข้มแข็ง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจ สงเคราะห์ ชุมชน บริการลักษณะนี้มีความเชื่อที่ว่า รัฐควรลดบทบาทการแทรกแซงการจัดสวัสดิการลง แต่ปล่อยให้กลไกของชุมชน ประชาชนทำหน้าที่จัดสวัสดิการแทนรัฐ

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการไทยหลายท่าน เชื่อว่า การจัดสวัสดิการสังคมของไทยควรใช้ รูปแบบทั้งโดยสถาบัน (Institutional - Based) และรูปแบบลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐลง (Deinstitutional - Based) มาเป็นรูปแบบสวัสดิการผสม (Mixed - Model) ที่ใช้ทั้ง 2 ลักษณะเข้าด้วยกัน จึงจะส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนโดยรวม

ชินชัย ชีเจริญ (2557 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคม ได้แบ่งรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามแนวคิดต่าง ๆ ได้ 4 กลุ่ม ได้แก่

1. แนวคิดแบบใหม่ เป็นการจัดสวัสดิการแบบเก็บตกช่วยเหลือเฉพาะเท่าที่จำเป็น ถือเป็น การจัดสวัสดิการสังคมกระแสหลัก รูปแบบการจัดสวัสดิการเน้นการสงเคราะห์เฉพาะหน้าที่ บทบาทของรัฐมีน้อย ช่วยเฉพาะที่จำเป็น บทบาทของเอกชน องค์กรการกุศล โบสถ์ วัดในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสจะมีสูง

2. แนวคิดแบบทางสายกลาง เป็นการจัดสวัสดิการแบบเก็บตกแต่ดูแลคนยากจน ผู้ด้อยโอกาสเป็นพิเศษ การช่วยเหลือผู้ตกหล่นทางสังคมเป็นพิเศษ ถือเป็น การจัดสวัสดิการ กระแสหลัก รูปแบบการจัดสวัสดิการเน้นสวัสดิการแบบการประกอบอาชีพ การจัดสวัสดิการ จึงเป็นไป ในรูปของการสร้างระบบความมั่นคงทางสังคม โดยการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคม และการจัดบริการทางสังคม การก่อให้เกิดโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคม และการคุ้มครองทางสังคม รัฐมีบทบาทในการดูแลผู้ด้อยโอกาส ในลักษณะการตรวจสอบว่า ประชาชนประสบปัญหา และสมควร ได้รับการช่วยเหลือจริงหรือไม่ เน้นการร่วมจ่าย ได้แก่ ระบบประกันสังคม การประกันภัยในรูปแบบต่าง ๆ

3. แนวคิดสังคมนิยมประชาธิปไตย เป็นการจัดสวัสดิการแบบสถาบัน แบบถ้วนหน้า หรือแบบรัฐสวัสดิการ เป็นการจัดสวัสดิการกระแสหลักในยุคคลาสสิก รูปแบบการจัดสวัสดิการ เน้นการจัดบริการสังคมในลักษณะสิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับโดยเสมอและถ้วนหน้ากัน รัฐมี บทบาทหลักในการดูแลสวัสดิการของประชาชน โดยจัดเก็บภาษี กระจายรายได้ และจัดสวัสดิการ ให้แก่ประชาชน

4. แนวคิดแบบซ้ายใหม่หรือทางสายที่สาม เป็นการจัดสวัสดิการที่ ลดการพึ่งพา การจัดสวัสดิการแบบพหุลักษณะ แบบสวัสดิการผสม การเป็นสังคมสวัสดิการที่ทุกฝ่ายเข้ามา มีส่วนร่วม

รับผิดชอบในการจัดสวัสดิการ บทบาทของรัฐ นอกจากรับผิดชอบการจัดสวัสดิการแล้ว ยังต้องเน้นการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชน

จากแนวความคิดดังกล่าว การจัดสวัสดิการสังคมมีหลายแนวคิด จะเห็นได้ว่าแต่ละแนวคิดหรือแต่ละรูปแบบมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งในระบบทางเศรษฐกิจ เพื่อเป็นการตอบแทนแก่ผู้ที่เป็นกำลังสำคัญในการผลักดันการทำงาน ในระบบเศรษฐกิจ เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ตรงตามเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนด อันจะทำให้ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการและความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างสะดวกสบาย มีคุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้อัตลักษณ์ที่เท่าเทียมกัน มีสิทธิเสรีภาพที่เสมอภาคกัน รัฐมีการจัดสวัสดิการที่เน้นส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุจะได้มีงานทำ มีรายได้เพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว

ขอบเขตของงานสวัสดิการสังคม

การจัดสวัสดิการสังคมเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุม ตอบสนองความต้องการสวัสดิการของประชาชนให้ทั่วถึง

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2544 : 21 - 22) กล่าวว่า งานสวัสดิการสังคม มีขอบเขตครอบคลุมลักษณะงาน ดังนี้

1. การประกันสังคม (Social Insurance) เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตและคุ้มครองลูกจ้าง ให้ประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตราย ทูพพลภาพ เสียชีวิต อันมิใช่เนื่องมาจากการทำงาน การคลอดบุตร การประกันกรณีชราภาพและการสงเคราะห์ บุตรของลูกจ้าง โดยรัฐ ได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายให้ความคุ้มครอง
2. การช่วยเหลือสาธารณะ (Public Assistance) เป็นบริการที่จัดขึ้นสำหรับผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ผู้ยากไร้ ผู้ที่ต้องพึ่งพิงผู้อื่นและผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เป็นลักษณะการสงเคราะห์แบบให้เปล่า ในรูปของเงินสิ่งของ การให้คำปรึกษาแนะนำและบริการ
3. บริการสังคม (Social Services) เป็นบริการที่จัดขึ้นโดยภาครัฐและเอกชน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน แบ่งลักษณะบริการเป็น 6 ประเภท ดังนี้
 - 3.1 สุขภาพอนามัย (Health) เป็นบริการด้านสุขภาพอนามัยและการสาธารณสุข โภชนาการและมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกัน แก่ใจและฟื้นฟูสุขภาพของประชาชน
 - 3.2 การศึกษา (Education) เป็นบริการที่จัดให้สำหรับประชาชนทุกคนที่อย่างน้อยต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับจากรัฐและบริการด้านการศึกษานี้มีทั้งการศึกษาใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน

3.3 ที่อยู่อาศัย (Housing) เป็นบริการที่รัฐจัดการและดูแลด้านที่อยู่อาศัยให้กับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีรายได้น้อย

3.4 การมีงานทำและมีรายได้ (Employment and Income Maintenance) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำคุ้มครองการทำงาน รายได้และประกันสังคม

3.5 นันทนาการ (Recreation) เป็นบริการที่เกี่ยวกับการสร้างความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของสังคมให้แก่ผู้ใช้บริการ เช่น บริการห้องสมุด บริการด้านกีฬา ดนตรี ภาพยนตร์ การออกกำลังกายและรวมทั้งงานอดิเรกอื่น ๆ

3.6 บริการสังคม (Social Services) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความ สมบูรณ์ในด้านการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อให้ประชาชนมีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549 : 83 - 85) ได้กำหนดสาระเป็นแผนแม่บท เพื่อชี้้นำการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ โดยให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์การพัฒนา การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการจัดการประเมินผล เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ดังนี้

1. สถานการณ์ของการพัฒนาสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทย ประเทศไทยได้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรงก่อให้เกิดปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ ตามมาพบว่าปัญหาสังคมเร่งด่วนที่ต้องการแก้ไข ได้แก่

- 1.1 ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด
- 1.2 ปัญหาความยากจนและการว่างงาน
- 1.3 ปัญหาโรคเอดส์
- 1.4 ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 1.5 ปัญหาด้านการศึกษา
- 1.6 ปัญหาครอบครัว
- 1.7 ปัญหาความเสื่อมโทรมทางด้านจิตใจและศีลธรรม
- 1.8 ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยและปัญหากลุ่มผู้ด้อยโอกาส ได้แก่
 - 1.8.1 ปัญหาคนเร่ร่อนขอทาน
 - 1.8.2 ปัญหาการทอดทิ้งเด็ก ผู้สูงอายุและคนพิการ

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาระบบความมั่นคงทางสังคม การปฏิรูปการบริหาร จัดการและพัฒนาวิธีการ และมาตรฐานการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ พร้อมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงและตรวจสอบระบบบริการทางสังคมได้ โดยการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ให้เพียงพอมีการตรวจสอบและควบคุมจรรยาบรรณ รวมทั้งพัฒนาวิธีการทางสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 76 มาตรา 80 มาตรา 82 มาตรา 86 เพื่อให้สามารถดำเนินการคุ้มครอง ทางสังคมแก่ประชาชนทั่วไประดับบุคคล กลุ่มชุมชน ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ จึงได้ กำหนดมาตรการในการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม โดยคำนึงถึงหลักบูรณาการและให้ครอบคลุมสวัสดิการสังคมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ดังนี้

2.1 สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย

2.1.1 ให้ความสำคัญแก่การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยสนับสนุนทุกภาคส่วนของสังคมให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคม ให้เอื้อต่อการเสริมสร้างให้คนมีสุขภาพดี

2.1.2 ปรับปรุงพัฒนาระบบประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรม และครอบคลุมผู้ด้อยโอกาสและประชาชนทุกคน ควบคู่กับการสร้างแรงจูงใจทั้งในระดับบุคคล และองค์กรที่นำไปสู่การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในระบบประกันสุขภาพ

2.1.3 ส่งเสริมพัฒนามาตรฐานการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ ฝ้ายกายและฝ้ายจิต และปรับปรุงดำเนินงานเพื่อให้สามารถรองรับการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

2.1.4 สร้างกลไกในการประเมินผลระบบสุขภาพ ทั้งในด้านคุณภาพ ความเป็นธรรม และประสิทธิภาพโดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน โดยเฉพาะการจัดระบบสุขภาพ ในการดูแลผู้ยากจนและผู้ด้อยโอกาส

2.2 สวัสดิการด้านการศึกษา

2.2.1 เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการเรียนรู้ของทุกคนทุกกลุ่มเป้าหมายให้มีการศึกษา ฝึกอบรมแก่ผู้ว่างงาน ผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดการศึกษา ในระบบโรงเรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2.2 การใช้สื่อเพื่อการศึกษาทุกรูปแบบเพื่อให้กระจายสู่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.2.3 ส่งเสริมการศึกษาพิเศษแก่ผู้พิการและขยายโอกาสทางการศึกษา แก่ผู้ยากจนและผู้ด้อยโอกาส

2.3 สวัสดิการด้านนันทนาการ

2.3.1 สนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ โดยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เชิงนิเวศน์และเชิงวัฒนธรรม

2.3.2 พัฒนาสวนสาธารณะ สวนสุขภาพและสนามกีฬาในเมืองให้เพียงพอ

2.3.3 ส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ

2.4 สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย

2.4.1 จัดหาที่อยู่อาศัยตามความต้องการของประชาชน โดยเน้นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ผู้ใช้แรงงาน และผู้สูงอายุ

2.4.2 พัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ให้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง และปรับปรุงชุมชนให้น่าอยู่มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี มีระบบสาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตเหมาะสม โดยส่งเสริมให้องค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

2.4.3 จัดหาที่อยู่อาศัยชั่วคราวให้แก่ประชาชนที่ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนได้อย่างทั่วถึง

2.5 สวัสดิการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.5.1 การพิทักษ์สิทธิและคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็ก เยาวชน สตรี และ ผู้สูงอายุ

2.5.2 ส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนดำเนินการในกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างสังคมสมานฉันท์ มีขันติธรรมเคารพต่อความหลากหลายของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ บนพื้นฐานของศาสนาชาติพันธุ์ เพศ และวัย เพื่อขจัดความขัดแย้งและการเลือกปฏิบัติ

2.5.3 พัฒนาระบบและวิธีการในการเฝ้าระวังการป้องกันสาธารณภัย และการช่วยเหลืออย่างครบวงจร

2.6 สวัสดิการด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส

2.6.1 ปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ให้มีสภาพบังคับมากขึ้นเอื้อให้คนจนและผู้ด้อยโอกาสได้รับสิทธิโอกาส และความเสมอภาคในด้านต่าง ๆ

2.6.2 โครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ ให้แก่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนไร้ที่อยู่อาศัย และขาดผู้อุปการะในรูปแบบของศูนย์บริการผู้สูงอายุ

2.6.3 การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเป็นรายเดือน

2.6.4 ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ โดยการปลูกฝังจิตสำนึก และใช้มาตรการลดหย่อนภาษีรายได้แก่บุตรซึ่งเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดู ผู้สูงอายุที่เป็นบุพการี

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2554 : 16 - 18) ได้แบ่งขอบเขตงาน สวัสดิการสังคมเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม ให้มี ความเป็นอยู่ที่ดี 7 ด้าน ดังนี้

1. การมีสุขภาพที่ดี การที่ประชาชนได้รับการป้องกัน โรคร้ายไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล การส่งเสริม และพัฒนาสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน โดยประชาชนไม่ว่าเพศใด อายุใด วัยใด เชื้อชาติใด ศาสนาใด อยู่ในภูมิภาคใด หรืออยู่ในวัฒนธรรมใด มีความสนใจในทางการเมือง มีแบบแผนการดำรงชีวิตเช่นใด หรือมี สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมในระดับชั้นใดก็ตาม จึงได้รับการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพ อนามัยที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงเสมอภาค เป็นธรรมสอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ ปัญหาของบุคคล กลุ่มบุคคล และประชาชน

2. การมีการศึกษาที่ดี การที่ประชาชนพึงได้รับการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิต อย่างมีคุณภาพต่อไป และแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม หรือด้อยโอกาสทางการศึกษา ก็จะได้รับบริการการศึกษา พิเศษ และจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่มีข้อจำกัด เหล่านั้น ทั้งนี้ประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษาในระดับอย่างน้อยที่สุด คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ความพิการ ความบกพร่องด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส ชนกลุ่มน้อย คนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ต่างความสนใจ ทางการเมือง ต่างแบบแผนการดำเนินชีวิต ผู้อยู่ในภูมิภาคท้องถิ่นห่างไกล เป็นผู้ด้อยโอกาส หรือแม้แต่เพศ วัย ผิวพรรณ ต้องไม่เป็นเหตุให้ประชาชนผู้ใด ขาดโอกาสทางการศึกษา หรือได้รับการทางการศึกษาน้อยกว่า หรือด้อยกว่า ไม่เป็นธรรมหรือไม่เท่าเทียมกับประชาชน โดยทั่วไป

3. การมีที่อยู่อาศัย การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพ ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในทำนองเดียวกัน ประชาชนทุกคนควรจะมีที่อยู่อาศัย ตามแต่กำลังความสามารถของบุคคลที่จะได้มา อย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัย ความมั่นคง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรม แออัด แวดล้อมด้วยมลพิษหรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติ เสี่ยงต่อความเสื่อมเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

4. การมีงานทำ การมีรายได้ และการมีสวัสดิการแรงงาน การที่ประชาชนมีงานทำที่ทำให้มีรายได้อย่างน้อย เพียงพอแก่การดำรงชีพงานที่ทำมีสวัสดิการที่ดีหรืออย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนดงานที่ทำต้องไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยอุบัติเหตุและอุบัติเหตุต่าง ๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมาย ประชาชนมีความภาคภูมิใจในงานที่ทำและมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานประชาชนต้องได้รับรายได้ และสวัสดิการจากการทำงานอย่างเสมอภาค เท่าเทียม และยุติธรรม ประชาชนสามารถรวมกลุ่ม รวมตัวกันปกป้องผลประโยชน์ของตนในรูปของสหภาพแรงงาน เมื่อมีการเลือกปฏิบัติ หรือประชาชนทราบว่าไม่ได้รับความยุติธรรมในเรื่องรายได้สภาพ การทำงาน การจ้างงาน และสวัสดิการแรงงานประชาชนต้องได้รับความคุ้มครอง จากหน่วยงานหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกระบวนการและกลไกด้านแรงงานสัมพันธ์ต้องสามารถรองรับปัญหา และความต้องการของประชาชนด้านนี้ได้

5. การมีความมั่นคงทางรายได้การที่ประชาชนทุกคนที่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพได้รับการคุ้มครองในเรื่องความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของตนและครอบครัวในรูปของการประกันสังคมซึ่งครอบคลุมเรื่องผลประโยชน์จากการประกันสุขภาพการสงเคราะห์บุตร การชดเชย การขาดรายได้จากการเจ็บป่วย พิกัด ทูพพลภาพ ชราภาพ และการว่างงาน การประกันสังคมเป็นมาตรการหนึ่ง สร้างความมั่นคงทางสังคม โดยเฉพาะกับประชาชนผู้มีรายได้ประจำไม่ได้รับความเดือดร้อนเมื่อมีเหตุให้สูญเสียรายได้ทั้งหมด บางส่วน หรือไม่เพียงพอแก่การยังชีพ

6. นันทนาการ การที่ประชาชนมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อการบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจอย่างมีคุณภาพ โดยกิจกรรมนันทนาการนั้น ๆ ไม่เป็นการทำให้เสื่อมเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ผิดศีลธรรมและไม่ผิดกฎหมาย ไม่เป็นการเอารัดเอาเปรียบกดขี่ข่มเหง หรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในกลุ่มอื่น ๆ

7. การบริการสังคมทั่วไป การให้บริการแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เพื่อช่วยสร้างเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่อัตภาพ

สรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการสังคมเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นความต้องการด้านพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้การดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างราบรื่น และมีความสุขสบายในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขตามแก่อัตภาพ มีกิจกรรมนันทนาการเพื่อที่ผู้สูงอายุจะได้พบปะสังสรรค์กัน การมีความมั่นคงทางรายได้ของผู้สูงอายุเพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว โดยที่ผู้สูงอายุต้องการพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด

กระบวนการการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการด้านการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่หนาแน่นแห่งหนึ่งในอำเภอพิมาย ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาภายใต้แนวคิดเกณฑ์มาตรฐานด้านการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุของ โกวิท พวงงาม (2552 : 441 - 445) ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล 2) ด้านรายได้ 3) ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย 4) ด้านนันทนาการ 5) ด้านความมั่นคงทางสังคมและครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ 6) ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน แต่ผู้วิจัยได้เลือกบูรณาการการศึกษา ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย และด้านนันทนาการ ซึ่งจะได้นำเอาแนวคิดของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ที่มีลักษณะสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกันมาสนับสนุนแต่ละด้านตามลำดับ ดังนี้

1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ได้มีนักวิชาการได้กล่าวเรื่องนี้ไว้ดังนี้

สุวรรณ มหัตนรินทร์กุล และคณะ (2540 : 54) กล่าวว่า การรับรู้สภาพทางร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสบายไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดของร่างกายได้ การรับรู้ถึงผลกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับพักผ่อน ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ที่เป็นอิสระไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ในความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน สามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าไม่ต้องพึ่งพาญาติ ๆ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548 : 37 - 38) กล่าวว่า การส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุโดยบริการด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการ หรือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดบริการด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการตลอดจนส่งเสริมความรู้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุดูแลสุขภาพของตนเอง ทั้งด้านร่างกายและจิตใจให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุด

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549 : 83 - 85) กล่าวว่า การให้ความสำคัญแก่การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยสนับสนุนทุกภาคส่วนของสังคมให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคมให้เอื้อต่อการเสริมสร้างให้คนมีสุขภาพดี และการปรับปรุงพัฒนาระบบประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรม และครอบคลุมผู้ด้อยโอกาสและประชาชนทุกคนควบคู่กับการสร้างแรงจูงใจทั้งในระดับบุคคล และการส่งเสริม

การพัฒนามาตรฐานการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ หรือสร้างกลไกในการ ประเมินผลระบบสุขภาพ ทั้งในด้านคุณภาพความเป็นธรรมและประสิทธิภาพ โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน

โกวิทช์ พวงงาม (2552 : 441 - 442) กล่าวว่า มีการจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงวัย ผู้สูงอายุ การบริการตรวจสุขภาพที่บ้าน การบริการให้ความรู้ แนะนำ การดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีให้กับ ผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุ การบริการตรวจสุขภาพประจำปี บริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพและ โรคภัย ไข้เจ็บเป็นรายบุคคล การออกบัตรประจำตัวผู้สูงอายุเพื่อรักษาฟรีในโรงพยาบาล ผู้สูงอายุมีสิทธิรับ การรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลแห่งนั้น โดยไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาล การบริการทาง การแพทย์และการบริการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณี พิเศษ การบริการช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล การประกันสุขภาพ และการบริการด้านกายภาพบำบัด

จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาล หมายถึง การจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุให้มีสุขภาพที่ดี โดยที่ ได้รับ การรักษาพยาบาลโดยที่ไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ โดยมีการจัดบริการตรวจสุขภาพเบื้องต้นเคลื่อนที่ ภายในชุมชนเป็นประจำทุกปี การที่ผู้สูงอายุมีบริการด้านสุขภาพ โดยได้รับการดูแลจากหน่วยงาน ทางการแพทย์และหน่วยงานด้านสาธารณสุขมาให้คำแนะนำและดูแลสุขภาพทั้งด้านอาหารและ การออกกำลังกายอย่างใกล้ชิด มีการส่งเสริมการออกกำลังกายในหมู่บ้านและชุมชนสำหรับ ผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุได้รับช่องทางพิเศษในโรงพยาบาล และเมื่อเวลาเจ็บป่วยมีศูนย์บริการ เบื้องต้นตลอดจนต้องส่งผู้ป่วยฉุกเฉินมีรถรับ - ส่ง โดยที่ไม่มีค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ การได้รับ การดูแลสวัสดิการด้านสังคมให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมและทางภาครัฐมีมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันและฟื้นฟูสุขภาพของผู้สูงอายุ

2. ด้านรายได้ ในด้านนี้นักวิชาการได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548 : 33 - 34) การส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางาน ให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความต้องการของผู้สูงอายุ ส่งเสริมการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อ จัดทำกิจกรรมเสริมรายได้โดยให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมสนับสนุน ประสานแหล่ง เงินทุน เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถมีเงินทุนไปประกอบอาชีพจากกองทุนผู้สูงอายุของสำนักงานพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถาบันทางการเงินต่าง ๆ ส่งเสริม สนับสนุน ประสาน ช่องทางจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผลิตของผู้สูงอายุ

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549 : 83 - 85) การมีงานทำ การมี รายได้ และการมีสวัสดิการแรงงาน ประชาชนมีงานทำที่ทำให้มีรายได้อย่างน้อยเพียงพอแก่ การดำรงชีพ งานที่ทำมีสวัสดิการที่อย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด งานที่ต้องไม่เสี่ยงต่อการ

เจ็บป่วย อุบัติเหตุและอุบัติเหตุต่าง ๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมาย

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2552 : 25) กล่าวว่า รายได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิต เนื่องจากรายได้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต เป็นตัวบ่งบอกถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ช่วยให้ผู้สูงอายุมีโอกาสแสวงหาสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตการมีรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจดีทำให้บุคคลสามารถตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานได้อย่างเพียงพอ มีโอกาสที่จะแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ และรายได้ยังทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม รายได้จึงมีความสัมพันธ์กับการตรวจสุขภาพประจำปี เนื่องจากผู้ที่มีรายได้สูง เมื่อเกิดความเจ็บป่วย โอกาสที่จะแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลตนเองระหว่างการเจ็บป่วย โดยไม่ต้องกังวลกับสถานะทางเศรษฐกิจ ดังนั้น รายได้จึงมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของบุคคล

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2554 : 16 - 18) กล่าวว่า การมีงานทำ การมีรายได้ และการมีสวัสดิการแรงงาน การที่ประชาชนมีงานทำ ที่ทำให้มีรายได้อย่างน้อย เพียงพอต่อการดำรงชีพ งานที่ทำมีสวัสดิการที่ดีหรืออย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด งานที่ต้องไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุและอุบัติเหตุต่าง ๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมาย ประชาชน มีความภาคภูมิใจในงานที่ทำและมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ประชาชนต้องได้รับรายได้ และสวัสดิการจากการทำงานอย่างเสมอภาค เท่าเทียม และยุติธรรม ประชาชนสามารถรวมกลุ่ม รวมตัวกันปกป้องผลประโยชน์ของตนในรูปของสหภาพแรงงาน เมื่อมีการเลือกปฏิบัติ หรือ ประชาชนทราบว่าไม่ได้รับความยุติธรรมในเรื่องรายได้สภาพการทำงาน การจ้างงาน และสวัสดิการแรงงาน ประชาชนต้องได้รับความคุ้มครอง จากหน่วยงานหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกระบวนการและกลไกด้านแรงงานสัมพันธ์ต้องสามารถรับรองปัญหา และความต้องการของประชาชนด้านนี้ได้

จากนักวิชาการที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปได้ว่าการจัดสวัสดิการด้านรายได้ หมายถึง การจัดให้ผู้สูงอายุมีรายได้เป็นของตนเองโดยที่พึ่งพาลูกหลานให้น้อยที่สุด การได้รับการประกันรายได้จากหน่วยงานภาครัฐควรมีการเพิ่มค่าครองชีพ และมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุโดยตรง ภาครัฐมีการจัดอบรมให้ความรู้และความเข้าใจด้านการออมเงินและความมั่นคงทางด้านรายได้ และภาครัฐมีการจัดสินค้าที่มีส่วนลดพิเศษด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ และส่งเสริมการทำงานและมีกองทุนของเอกชนหรือกลุ่มบุคคลให้มีบทบาทในการส่งเสริมประกอบอาชีพที่เหมาะสม

3. ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย ในด้านนี้มีนักวิชาการที่ให้แนวความคิดไว้ดังนี้

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549 : 83 - 85) กล่าวว่า การมีที่อยู่อาศัยการที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพ ช่วยเสริมสร้าง คุณภาพชีวิตที่ดีในตนเองเดียวกัน ประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัย ตามแต่กำลัง ความสามารถของบุคคลที่จะได้มาอย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัย ความมั่นคง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรม แออัด แวดล้อมด้วยมลพิษหรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติ เสี่ยงต่อความเสื่อมเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

โกวิท พวงงาม (2552 : 442 - 443) กล่าวว่า บ้านพักคนชรา เป็นบริการที่พักอาศัยที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกายและอารมณ์ ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางการเงินหรือปัญหาอื่น ๆ อันเป็นเหตุจำเป็นที่ต้องแยกออกจากครอบครัว หรือผู้มีรายได้น้อย สถานพยาบาล เป็นบริการที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการรักษาพยาบาลเป็นประจำและต่อเนื่อง หรือต้องการการดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด บ้านคนชราที่ต้องเสียค่าบริการส่วนหนึ่ง การบริหารครอบครัวอุปการะ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว หรือไร้ที่พึ่ง และการจัดที่พักอาศัยและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

นภาพร หะวานนท์ และธีรวัลย์ วรรณชัย (2552 : 10 - 11) คือที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

1. ที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุโดยทำให้เป็นสถาบัน เป็นที่พักอาศัยที่จัดขึ้นสำหรับการดูแลผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิตหรือต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ซึ่งมีรูปแบบเฉพาะ เช่น บ้านพักคนชรา สถานดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น
2. การสร้างให้มีทางเลือกในเรื่องที่อยู่อาศัย เป็นแนวคิดที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ เนื่องจากเชื่อว่าผู้สูงอายุมีความหลากหลาย และมีความต้องการที่แตกต่างกัน โดยให้ทางเลือกกับผู้สูงอายุเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องที่อยู่อาศัยด้วยตนเอง
3. การสูงอายุในที่เดิม ในที่นี้หมายความว่า อยู่ในที่พักอาศัยหรือบ้านหลังเดิมที่เคยอยู่หรือการอยู่ในชุมชนเดิมของตนเอง

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2554 : 16 - 18) กล่าวว่า การมีที่อยู่อาศัยการที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพ ช่วยเสริมสร้าง คุณภาพชีวิตที่ดีในตนเองเดียวกัน ประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัย ตามแต่กำลัง ความสามารถของบุคคลที่จะได้มาอย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัย ความมั่นคง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรม แออัด แวดล้อมด้วยมลพิษหรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติ เสี่ยงต่อความเสื่อมเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

จากนักวิชาการที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปได้ว่าการจัดสวัสดิการด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย หมายถึง การจัดที่ภาครัฐจัดให้มีโครงการปรับโครงสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางด้านการเงิน และมีบริการจัดซ่อมที่อยู่อาศัยในกรณีที่บ้านพักผู้สูงอายุทรุดโทรม และอาจจัดให้มีที่พักอาศัยชั่วคราวในกรณีที่ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง และประสบปัญหาทางด้านจิตใจและอารมณ์ อันเป็นเหตุจำเป็นต้องแยกจากครอบครัว และต้องการให้ทางภาครัฐมีการติดตามเยี่ยมเยียนสำรวจคุณภาพชีวิตรอบด้าน ติดตั้งอุปกรณ์ช่วยเหลือหรือสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้านให้กับผู้สูงอายุ และให้จัดหาเครื่องนุ่งห่มให้กับผู้สูงอายุที่ขาดแคลน การจัดหาสถานพยาบาลเป็นการบริการที่พักรักษาสำหรับผู้ป่วยที่จำเป็นต้องรับการรักษาอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านนันทนาการ ในด้านนี้มีนักวิชาการที่ให้แนวความคิดไว้ดังนี้

สมบัติ กาญจนกิจ (2547 : 16 - 18) กล่าวว่า นันทนาการเป็นกระบวนการในการพัฒนาประสบการณ์หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลหรือของสังคม ผลจากการเข้าร่วมกระบวนการเรียกว่า ประสบการณ์โดยอาศัยกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เป็นสื่อในช่วงเวลาว่าง เวลาอิสระ โดยที่บุคคลเข้าร่วมด้วยความสมัครใจหรือมีแรงจูงใจแล้วส่งผลให้เกิดการพัฒนาอารมณ์สุข สนุกสนาน และสงบสุข

สุวิมล ตั้งสัจพจน์ (2549 : 11) กล่าวว่า นันทนาการเป็นกระบวนการพัฒนาประสบการณ์หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลหรือของสังคม สามารถทำให้บุคคลและชุมชนเกิดความเพลิดเพลินและให้โอกาสในการใช้เวลาว่างสำหรับทุกกลุ่มอายุ ทุกพื้นฐานและทุกชนชั้นทางสังคม การจัดกิจกรรมนันทนาการมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุจะช่วยเสริมสร้างสุขภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

โกวิท พวงงาม (2552 : 443) กล่าวว่า การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์กลางข่าวสาร แหล่งพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ รวมทั้งเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา จัดทัศนศึกษาด้านศาสนา ด้านศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ การบริการผู้สูงอายุ เพื่อให้การปรึกษาแก่ผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัวเป็นสถานที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬา พักผ่อนหย่อนใจ ทำงานอดิเรก เป็นต้น สโมสรผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์รวมของผู้สูงอายุในการพักผ่อน ออกกำลังกาย พบปะสังสรรค์ การบริการตรวจสุขภาพ การเรียนอาชีพ การเรียนอาชีพ การเรียนภาษา การรับปรึกษาปัญหาการบำเพ็ญประโยชน์ให้สังคม เช่น สอนหนังสือ เล่านิทาน สอนดนตรี สอนลีลาศ ตลอดจนการเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยพิการ การบริการนันทนาการ งานรื่นเริงในวันนักขัตฤกษ์ การจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน กลุ่มเครือข่าย การทัศนศึกษาแหล่งธรรมชาติ ศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวนอกสถานที่

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2554 : 16 - 18) กล่าวว่า การที่ประชาชนมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อการบันเทิงและการพักผ่อน หย่อนใจอย่างมีคุณภาพ โดยกิจกรรมนันทนาการนั้น ๆ ไม่เป็นการทำให้เสื่อมเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ผิดศีลธรรมและไม่ผิดกฎหมาย ไม่เป็นการเอารัดเอาเปรียบ กดขี่ข่มเหง หรือละเมิดสิทธิ เสรีภาพของประชาชนในกลุ่มอื่น ๆ

จากนักวิชาการที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการด้านนันทนาการ หมายถึง การที่รัฐจัดให้มีกิจกรรมเพื่อนันทนาการ พักผ่อน หย่อนใจ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุเพื่อเป็นแหล่งพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุรวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดกิจกรรมในวันสำคัญหรือทัศนศึกษาทางด้านศาสนา ด้านศิลปวัฒนธรรม และทางธรรมชาติให้แก่ผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ให้ผู้สูงอายุร่วมกันทำกับลูกหลาน และคนในชุมชนเพื่อเป็นการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สูงอายุกับลูกหลาน รวมทั้งจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุในวันหยุดนักขัตฤกษ์ และทางภาครัฐมีการส่งเสริมกิจกรรมและสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ

แนวคิดนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

นโยบายกฎหมายที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุที่สำคัญ และเมื่อได้มีประกาศใช้บังคับ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ได้ออกระเบียบ ออกประกาศ เกี่ยวกับผู้สูงอายุขึ้นบังคับใช้ เพื่อให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งจะได้ออกกฎหมายหลักและ กฎหมายที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2546

ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย เป็นการกำหนดไว้ของรัฐบาล เพื่อวางมาตรฐานของผู้สูงอายุเพื่อเป็นบรรทัดฐานของสังคมไทย โดยมุ่งมั่นในการดำเนินงานผู้สูงอายุ โดยมีการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานผู้สูงอายุ เพื่อให้การดำเนินงานผู้สูงอายุมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548 : 5 - 7) ได้กำหนดสาระสำคัญของปฏิญญาผู้สูงอายุไทย เป็นพันธกรณีเพื่อให้ผู้สูงอายุไทยได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ มีสาระสำคัญดังนี้

ข้อ 1 ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับการพิทักษ์และคุ้มครอง ให้พ้นจากการถูกทอดทิ้ง และละเมิดสิทธิ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถซึ่งตนเองได้ และผู้พิการที่สูงอายุ

ข้อ 2 ผู้สูงอายุควรอยู่กับครอบครัว โดยได้รับความเคารพ ให้ความสำคัญ เอาใจใส่ การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับบทบาทของกันและกัน ระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ข้อ 3 ผู้สูงอายุควรได้รับ โอกาสในการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคม อันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้าน เพื่อสามารถปรับบทบาทของตนให้สมวัย

ข้อ 4 ผู้สูงอายุควรได้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้สังคมมี โอกาสได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัย และตามความสมัครใจ โดยได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเห็นชีวิตมีคุณค่า

ข้อ 5 ผู้สูงอายุควรได้เรียนรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองต้องมีหลักประกัน และสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอนามัยอย่างครบวงจร โดยเท่าเทียมกัน รวมทั้งได้รับการดูแลจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างสงบตามศรัทธา

ข้อ 6 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่พึ่งพาตนเองได้สามารถช่วยเหลือครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในสังคมเป็นแหล่งภูมิปัญญาของคนรุ่นหลัง มีการเข้าสังคมมีนันทนาการที่ดี และมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

ข้อ 7 รัฐ โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องกำหนดนโยบายและแผนหลักด้านผู้สูงอายุ ส่งเสริมและประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

ข้อ 8 รัฐ โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องตรากฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ เพื่อเป็นหลักประกันและการบังคับใช้ในการพิทักษ์สิทธิคุ้มครองสวัสดิภาพ และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ

ข้อ 9 รัฐ โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องรณรงค์ปลุกฝังค่านิยม ให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุตามวัฒนธรรมไทยที่เน้นความกตัญญู กตเวทิตะ และเอื้ออาทรต่อกัน

กล่าวได้ว่า “ปัญหาผู้สูงอายุไทย” ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2542 นั้น ประเทศไทย ได้กำหนดแผนการดำเนินงานเพื่อผู้สูงอายุมากขึ้น โดยได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ หน่วยงานเพื่อที่การดำเนินงานตามแผนจะได้ประสบความสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ แผนผู้สูงอายุฯ ฉบับปรับปรุงนี้

แบ่งยุทธศาสตร์ ออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. 2545 : 31 - 35) ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ
 2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ
 3. ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
 4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ
 5. ยุทธศาสตร์ด้านการประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยมีรายละเอียดมีดังนี้
- ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุ ที่มีคุณภาพ
1. มาตรการหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ
 - 1.1 ขยายหลักประกันชราภาพให้ครอบคลุมถ้วนหน้า
 - 1.2 ส่งเสริมและสร้างวินัยการออมทุกช่วงวัย
 2. มาตรการการให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - 2.1 ส่งเสริมการเข้าถึงและพัฒนาระบบการจัดบริการการศึกษา และการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อความเข้าใจชีวิต และพัฒนาการในแต่ละวัย และเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุที่เหมาะสม
 - 2.2 หนุนรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความจำเป็นของการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุ
 3. มาตรการการปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ
 - 3.1 ส่งเสริมให้ประชาชนทุกวัยเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน
 - 3.2 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับคนทุกวัย โดยเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการกีฬา
 - 3.3 หนุนรงค์ให้สังคมมีจิตสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ
1. มาตรการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วย และดูแลตนเองเบื้องต้น
 - 1.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุและครอบครัว
 2. มาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ

- 2.1 ส่งเสริมการจัดตั้งและดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุและเครือข่าย
 - 2.2 สนับสนุนกิจกรรมขององค์กรเครือข่ายผู้สูงอายุ
 3. มาตรการส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ
 - 3.1 ส่งเสริมการทำงานทั้งเต็มเวลาและไม่เต็มเวลา ทั้งในระบบและนอกระบบ
 - 3.2 ส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถ
 - 3.3 ส่งเสริมการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อจัดทำกิจกรรมเสริมรายได้โดยให้ผู้สูงอายุสามารถมีส่วนร่วม
 4. มาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ
 - 4.1 ประกาศเกียรติคุณผู้สูงอายุที่เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม
 - 4.2 ส่งเสริมให้เกิดคลังปัญญากลางของผู้สูงอายุเพื่อรวบรวมภูมิปัญญาในสังคม
 - 4.3 ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุและให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ในสังคม
 5. มาตรการส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุและสนับสนุน ให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ
 - 5.1 ส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
 - 5.2 ส่งเสริมการผลิต การเข้าถึงสื่อ และการเผยแพร่ข่าวสารสำหรับผู้สูงอายุ
 - 5.3 ดำเนินการให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง
 6. มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
 - 6.1 สนับสนุนส่งเสริมให้ความรู้แก่ครอบครัวและผู้สูงอายุในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับความต้องการในวัยสูงอายุ
 - 6.2 กำหนดมาตรการแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อสร้างปรับปรุงที่อยู่อาศัย และระบบสาธารณูปโภคสำหรับผู้สูงอายุ
 - 6.3 มีการออกกฎหมายให้สิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชนที่จัดบริการด้านที่พักอาศัยที่ได้มาตรฐานสำหรับผู้สูงอายุ
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
1. มาตรการคุ้มครองด้านรายได้
 - 1.1 ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทุกคนได้รับสวัสดิการด้านรายได้พื้นฐานที่รัฐจัดให้
 - 1.2 ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ
 2. มาตรการหลักประกันด้านสุขภาพ

- 2.1 พัฒนาและส่งเสริมระบบประกันสุขภาพที่มีคุณภาพเพื่อผู้สูงอายุทุกคน
- 2.2 ส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางสุขภาพ และการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างทั่วถึง
- 2.3 ให้อำนาจหน้าที่จำเป็นตามมาตรฐานการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ
- 2.4 รัฐต้องให้อุปกรณ์ช่วยในการดำรงชีวิตประจำวันตามที่จำเป็น เช่น แวนตาไม่เท้า รถเข็น พินเทียมแก่ผู้สูงอายุ

3. มาตรการด้านครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง

3.1 ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวให้นานที่สุด โดยการส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ

3.2 ส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวและผู้ดูแลให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ โดยการให้ความรู้และข้อมูลแก่สมาชิกในครอบครัวและผู้ดูแลเกี่ยวกับการบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์

4. มาตรการระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

4.1 ปรับปรุงบริการสาธารณะทุกระบบให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในการดำรงชีวิตและติดต่อสัมพันธ์กับสังคม กลุ่ม และบุคคล

4.1.1 ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุทราบถึงอัตราค่าโดยสารของระบบขนส่งสาธารณะ และระบบขนส่งมวลชนต่าง ๆ ที่ลดหย่อนให้แก่ผู้สูงอายุ

4.1.2 ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงบริการระบบขนส่งสาธารณะทุกประเภทให้ผู้สูงอายุเข้าถึง และใช้ได้อย่างสะดวกเหมาะสมกับผู้สูงอายุตลอดระยะเวลาให้บริการ โดยมีการประกาศเกียรติคุณแก่หน่วยบริการที่มีผลงานดีเด่น

4.1.3 ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนที่รับผิดชอบสถานที่สาธารณะปฏิบัติตามมาตรฐานสถานที่สาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ

4.1.4 จัดตั้งอำนวยความสะดวกที่ใช้ได้จริงในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ถนนทางเดินสาธารณะในเขตชุมชนสะดวกเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

4.1.5 จัดให้มีสวนสาธารณะและพื้นที่ออกกำลังกายที่เพียงพอและเหมาะสมปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ

4.2 จัดตั้งและพัฒนาบริการทางสุขภาพและทางสังคม รวมทั้งระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวในชุมชนที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุมากที่สุด โดยเน้นบริการถึงบ้าน และมีกรอบประสานกันระหว่างบริการทางสุขภาพและสังคม โดยควรครอบคลุมบริการ ดังต่อไปนี้

4.2.1 สนับสนุนการดูแลระยะยาว

4.2.2 ระบบประกันสุขภาพ

4.2.3 ดูแลโรคเรื้อรังที่สำคัญ ได้แก่ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน และโรค หลอดเลือดในสมอง

4.2.4 อาสาสมัครในชุมชน

4.2.5 สนับสนุนให้ผู้ใดแลมีความรู้ความลำบากในการดูแลผู้สูงอายุ

4.3 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา องค์กรเอกชน และ องค์กรสาธารณประโยชน์มีส่วนร่วมในการดูแลจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ โดยกระบวนการ ประชาคม

4.4 เกื้อหนุนให้เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการด้านสุขภาพ และ สังคม ให้แก่ผู้สูงอายุที่สามารถซื้อบริการได้ โดยมีการดูแลและกำกับมาตรฐานและค่าบริการ ที่เป็น ธรรมร่วมด้วย

4.5 รัฐมีระบบและแผนเพื่อการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อเกิดภัยพิบัติ

4.6 ส่งเสริมให้โรงพยาบาลของรัฐ และเอกชนมีบริการแพทย์ทางเลือก

4.7 จัดตั้งคลินิกผู้สูงอายุในโรงพยาบาลของรัฐที่มีจำนวนเตียง ตั้งแต่ 120 เตียง ขึ้น

ไป

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุ อย่าง บูรณาการระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

1. มาตรการการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการ ระดับชาติ

1.1 เสริมสร้างความเข้มแข็งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติให้สามารถผลักดัน นโยบายและภารกิจที่สำคัญด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ

1.2 ให้คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมด้านผู้สูงอายุจังหวัด ใน คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด เป็นเครือข่ายการบริหารและพัฒนา ผู้สูงอายุ ในระดับจังหวัดท้องถิ่น

1.3 การพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายในระดับจังหวัดและท้องถิ่น

1.4 คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติวางแผนและดำเนินการให้มีการติดตาม ประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ปรับแผน และแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติที่ทันกำหนดเวลา

2. มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหรือฝึกอบรมบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ในระดับวิชาชีพอย่างเพียงพอและมีมาตรฐาน

2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหรือฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ และมีมาตรฐาน

2.3 กำหนดแผนการผลิตบุคลากรด้านผู้สูงอายุให้เหมาะสม และเพียงพอต่อความต้องการของประเทศและดำเนินการติดตามอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ด้านการประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

1. มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ

2. มาตรการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

3. มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้ถูกต้องและทันสมัย โดยมีระบบฐานข้อมูลที่สำคัญด้านผู้สูงอายุที่ง่ายต่อการเข้าถึงและสืบค้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติขึ้นบนสถานการณ์ที่ต้องการให้มีการปรับปรุงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับระบบการเมืองหลายประการ โดยยังคงยึดถือโครงสร้างใหญ่ของรัฐธรรมนูญ 2540 ที่วางไว้เป็นหลัก ซึ่งหากจะประมวลสภาพปัญหาที่เกิดจากการใช้บังคับรัฐธรรมนูญนั้นมีองค์ประกอบสำคัญสองส่วน กล่าวคือ ส่วนแรกเป็นปัญหาที่เกิดจากข้อบกพร่องที่ตัวรัฐธรรมนูญเอง กับส่วนที่สองคือปัญหาข้อเท็จจริงทางการเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (2550 : 23 - 24) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนต่อสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ ตามมาตรา ดังนี้

มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

(1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา ปฐมวัยส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่น

ของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุผู้ยากไร้ พิกัดหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่ให้การรับรองสิทธิของผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะ โดยที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่บุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย มีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาล มีการส่งเสริมงานหรือกิจกรรมที่ผู้สูงอายุได้กระทำ

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2547 : 1 - 13) กล่าวว่า พระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับสิทธิ โดยได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 11 ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ท้องถิ่น มีหน้าที่ จัดบริการให้ผู้สูงอายุให้ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ในพระราชบัญญัตินี้ให้ความหมายของ “ผู้สูงอายุ” ไว้ว่า หมายถึง บุคคลซึ่งมี อายุเกิน หกสิบปีขึ้นไป และมีสัญชาติไทย

2. ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การบริการทางแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้ โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

2.2 การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

2.3 การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

2.4 การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่ม

ในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน

2.5 การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น

2.6 การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม

2.7 การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ

2.8 การช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง

2.9 การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดีหรือในทางการ แก้ไขปัญหาครอบครัว

2.10 การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

2.11 การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

2.12 การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

2.13 การอื่นตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) ประกาศกำหนด การคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนดังกล่าว ให้ดำเนินการให้โดยไม่คิดมูลค่า หรือโดยให้ ส่วนลดเป็นกรณีพิเศษก็ได้แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรี ผู้รับผิดชอบประกาศกำหนด

3. การได้สิทธิหรือประโยชน์ของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติไม่เป็นการตัดสิทธิ หรือ ประโยชน์ที่ผู้สูงอายุได้รับตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น

4. ให้จัดตั้งกองทุนเรียกว่า “กองทุนผู้สูงอายุ” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุนผู้สูงอายุ ซึ่งกองทุนประกอบด้วย

4.1 เงินทุนประเดิมที่รัฐจัดสรรให้

4.2 เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

4.3 เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้

4.4 เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ

4.5 เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมาย

4.6 ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน เงินและดอกผลดังกล่าวนี้ ไม่หัก เก็บเป็นเงินรายได้ของแผ่นดิน

5. สำหรับกรณีมีผู้บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กองทุน ผู้บริจาคมีสิทธินำไปลดหย่อน ในการเรียกเก็บภาษีเงินได้

6. ในกรณีที่ผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการี ซึ่งเป็นผู้สูงอายุไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ผู้นั้นจะได้รับการลดหย่อนภาษี ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ฉบับนี้ ได้กล่าวถึงการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุ คือการ ที่ผู้สูงอายุที่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึง ตามที่รัฐบาลกำหนด และได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานจากรัฐบาล เพื่อเกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและ ความเป็นอยู่ที่ดี จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (2553 : 1 - 2) ตามที่พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ดังนี้

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความใน (5) ของมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และ ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

(5) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุตามมาตรา 20 (2)

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความใน (11) ของมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

(11) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความใน (2) ของมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

(2) พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน เพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อพิทักษ์สิทธิคุ้มครองดูแล สนับสนุนให้เกิดการจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุครอบคลุมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน และยังรวมถึงการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา การมีงานทำและมีอาชีพที่เหมาะสม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า และมีศักดิ์ศรี

พระราชบัญญัติการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมเป็นกฎหมายที่กำหนดกลไกการประสานงานสวัสดิการสังคม เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติเป็นองค์กรที่รับผิดชอบกำหนดมาตรฐานการจัดสวัสดิการ

พระราชบัญญัติการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (2546 : 1 - 8) ตามที่พระราชบัญญัติการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 เพื่อให้การส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมจึงได้กำหนดมาตรการ ไว้ดังนี้

มาตรการที่ 1 กำหนดให้คำนึงถึงสาขาลักษณะหรือรูปแบบและวิธีการในการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม

มาตรการที่ 2 กำหนดมาตรฐานในการจัดสวัสดิการสังคม

มาตรการที่ 3 กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมใน 3 ระดับ คือ คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด และคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมกรุงเทพมหานคร

มาตรการที่ 4 กำหนดให้มีคณะกรรมการที่มาจากผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์ และกรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมีผลงานและประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม

มาตรการที่ 5 กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน
 มาตรการที่ 6 กำหนดให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
 รับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด และกำหนดให้
 มีอำนาจหน้าที่ภายในเขตพื้นที่จังหวัดนั้น เช่น จัดทำแผนการจัดสวัสดิการสังคมเสนอต่อ
 คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด รวบรวมข้อมูล สถิติ แผนงานและโครงการ
 เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมเป็นศูนย์กลางประสานงาน เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ร่วมมือ และ
 ประสานงานกับทุกภาคส่วน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการจัดสวัสดิการ สังคม
 ส่งเสริมและสนับสนุน กำกับดูแล และตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรสาธารณประโยชน์
 จัดทำทะเบียนเกี่ยวกับองค์กรสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์ อาสาสมัคร และผู้รับบริการ
 สวัสดิการสังคม เป็นต้น

มาตรการที่ 7 กำหนดให้มีกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อเป็นทุนใช้จ่าย
 ในการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมโดยกองทุนประกอบด้วยเงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรร
 ให้เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินหรือทรัพย์สินที่ผู้บริจาคหรือมอบให้
 เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุน
 หรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมาย หรือโดยนิติกรรมอื่นดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สิน ของ
 กองทุน ทั้งนี้ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง

มาตรการที่ 8 กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยมีปลัดกระทรวงการพัฒนา
 สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานกรรมการ มีคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กร
 สาธารณประโยชน์ และกำหนดให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการ
 สังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรการที่ 9 กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุน เช่น บริหาร
 กองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน รายงานสถานะ
 การเงินการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการ จัดทำบัญชีและบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีตรวจสอบ
 ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี เป็นต้น

มาตรการที่ 10 กำหนดให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
 ของกองทุน รายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งเสนอแนะต่อคณะกรรมการ เรียกเอกสาร หรือ
 บุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริง เป็นต้น

มาตรการที่ 11 กำหนดให้มีการรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ โดยมูลนิธิสมาคม
 หรือองค์กรภาคเอกชนยื่นคำขอต่อคณะกรรมการ

มาตรการที่ 12 กำหนดให้การสนับสนุนแก่องค์กรสาธารณประโยชน์ในการจัดสวัสดิการสังคม เช่น ให้เงินอุดหนุนจากกองทุน ให้การช่วยเหลือในด้านวิชาการและการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรสาธารณประโยชน์ตามความจำเป็นและเหมาะสม เป็นต้น

มาตรการที่ 13 กำหนดลักษณะของโครงการที่จะขอรับเงินอุดหนุนจากกองทุน เช่น เป็นโครงการด้านการจัดสวัสดิการสังคมที่มีผลต่อการป้องกันการแก้ไขปัญหา และการพัฒนา สังคม เป็นโครงการที่ไม่ขัดต่อนโยบายของรัฐ และแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคม และเป็น โครงการที่มีการดำเนินงานมาแล้ว โดยมีทุนอยู่แล้วบางส่วน หรือเป็นโครงการใหม่ เป็นต้น

มาตรการที่ 14 กำหนดมาตรฐานการควบคุมองค์กรสาธารณประโยชน์ที่มีพฤติการณ์ ในการจัดสวัสดิการสังคมที่ไม่สุจริต หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด หรือไม่มีผลงานตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ เช่น มีหนังสือแจ้งให้องค์กรสาธารณประโยชน์ชี้แจงข้อเท็จจริง หรือความเห็นในการปฏิบัติงานมีหนังสือแจ้ง ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ส่งวัตถุ เอกสารหรือ พยานหลักฐานประกอบการพิจารณา เป็นต้น

มาตรการที่ 15 กำหนดให้คณะกรรมการที่มีอำนาจเพิกถอนการรับรององค์กร สาธารณประโยชน์ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่รายงานว่าองค์กรสาธารณประโยชน์ใดมีพฤติการณ์ ไม่สุจริตไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด หรือไม่มีผลงานตามมาตรฐาน โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ได้สอบสวนพฤติการณ์ดังกล่าวแล้ว หรือในกรณีองค์กร สาธารณประโยชน์ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงหรือความเห็น ในการปฏิบัติงาน หรือให้ส่งผู้แทนมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นมา ประกอบการพิจารณาแล้วไม่ปฏิบัติตาม โดยไม่มีเหตุอันสมควร

มาตรการที่ 16 กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม แห่งชาติ ประกาศรายชื่อองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ถูกเพิกถอนการรับรองเป็นองค์กร สาธารณประโยชน์ในราชกิจจานุเบกษา และเรียกคืนเงินอุดหนุนที่องค์กรสาธารณประโยชน์รับไป ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

หมายเหตุ สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (1)

กล่าวโดยสรุปคือ พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม เป็นการกำหนด รูปแบบของกฎหมายเพื่อผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เพื่อให้มีความรวดเร็วในการแก้ปัญหา ลดความเหลื่อม ล้า มีความเสมอภาค มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน ลดปัญหาอาชญากรรม ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ ในประเทศ การส่งเสริมพัฒนาอาชีพให้กับผู้สูงอายุ การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ

การสร้างเสริมเข้มแข็งของชุมชน การพัฒนาความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สถานการณ์ปัญหาของผู้สูงอายุในประเทศไทย

ประเทศไทยเราเป็นสังคมผู้สูงอายุมาพักใหญ่แล้ว การเป็นผู้สูงอายุไม่ได้น่ากลัว แต่สิ่งที่น่ากลัวคือการบริหารจัดการสังคมผู้สูงอายุว่าเราจะทำอย่างไรให้ผู้สูงอายุเป็นสังคมที่มีคุณภาพและมีความพร้อม ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือหลักประกันด้านการงานและการมีรายได้ ผู้สูงอายุควรมีโอกาสประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ

สภาพสังคมผู้สูงอายุของไทย

ผู้สูงอายุไทยปัจจุบันมีไม่มากนักที่ถูกทอดทิ้งจากครอบครัว หรือญาติพี่น้อง สถาบันครอบครัวยังคงเป็นสถาบันหลักในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม ไม่ควรชะล่าใจภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถของครอบครัวในการเกื้อหนุน ผู้สูงอายุได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ เป็นประเด็นหนึ่งที่น่าห่วงใย ทำอย่างไร จึงจะทำให้ประชากรที่มีอายุยืนยาวขึ้น มีสุขภาพแข็งแรงไม่เป็นภาระของบุตรหลาน ช่วยเหลือตนเองได้ทั้งทางสังคม และเศรษฐกิจ ดังนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงสภาพสังคม ผู้สูงอายุของไทยไว้ดังนี้

ปราโมทย์ ประสาทกุล และคณะ (2555 : 106) กล่าวว่า ทุกวันนี้คนไทยเริ่มรู้สึกแล้วว่าในสังคมมีคนแก่มากขึ้น ในหมู่บ้านชนบทจะสังเกตเห็นว่ามีผู้สูงอายุมากกว่าแต่ก่อน ขณะเดียวกันก็มีเด็กในหมู่บ้านลดน้อยลง ภาพที่เห็นเช่นนี้เป็นปรากฏการณ์ ทางประชากรที่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทยในรอบ 2 - 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรไทยได้ลดต่ำลงอย่างมากและรวดเร็ว ตามหลักฐานการจดทะเบียนเกิดในแต่ละปี จากทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทย ในช่วง 20 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2506 ถึง พ.ศ. 2526 มีเด็กเกิดปีละเกินล้านคน ปราโมทย์ และปัทมาเรียกคนที่เกิดในช่วงนี้ว่า “ประชากรรุ่นเกิดล้าน” ถ้าเปรียบประชากรรุ่นเกิดล้านกับเหตุการณ์ทางประชากรของประเทศตะวันตก ก็อาจเรียกได้ว่าเป็น “เบบี้บูม” ของประเทศไทย อัตราเกิดของประเทศไทยสูงมากถึงเกินกว่า 35 ต่อประชากร 1,000 คน แต่หลังจากนั้น อัตราและจำนวนเด็กเกิดในประเทศก็ลดลงเรื่อย ๆ จนในปัจจุบัน เมื่อปี 2553 อัตราเกิดได้ลดลงเหลือเพียง 13 ต่อประชากร 1,000 คน และจำนวนเกิดได้ลดลง เหลือเพียง 7 แสน 8 หมื่นคนเท่านั้น

ในขณะที่ภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรไทยลดลง อายุคาดเฉลี่ยของคนไทยก็ยืนยาวขึ้น ความก้าวหน้าทางสาธารณสุขและการแพทย์ ช่วยให้การตายก่อนวัยอันสมควรจากโรคติดเชื้อ

ลดลงอย่างมาก การตายในวัยทารกและเด็กที่ลดลงช่วยเพิ่มอายุคาดเฉลี่ยของประชากรให้สูงขึ้น “อัตราตายทารก” หรือการตายของเด็กอายุต่ำกว่าหนึ่งขวบที่เคยสูงเกือบ 100 ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 รายได้ลดลงจนเหลือเพียง 13 - 14 ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 ราย ในปี 2553 อัตราตาย ที่เคยสูงเกือบ 20 ต่อประชากร 1,000 คน เมื่อ 50 ปีก่อน ได้ลดลงเหลือเพียง 7 ในปัจจุบัน

เมื่อดูการเปลี่ยนแปลงประชากรของประเทศไทยในอนาคตที่ผ่านมาแล้ว น่าเชื่อได้ว่าในอนาคตภาวะเจริญพันธุ์มีแนวโน้มจะลดต่ำลงไปอีก ถ้าดูตัวอย่างจากหลาย ๆ ประเทศในทวีป เอเชีย เช่น ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และไต้หวัน ซึ่งมีอัตราการเจริญพันธุ์ที่ต่ำมาก คือ อยู่ในระดับ 1.2 หรือต่ำกว่านั้น จึงเป็นไปได้ที่อัตราเจริญพันธุ์รวมของประชากรไทย จะลดต่ำลงไป อยู่ในระดับใกล้เคียงกับประเทศดังกล่าว คือ โดยเฉลี่ยแล้วสตรีไทยคนหนึ่ง จะมีบุตรเพียง 1.2 คน หรือน้อยกว่านั้นในอนาคต

จากรายการภาวะ (2556 : 1) ประเทศไทยกับสังคมผู้สูงอายุ จากข้อมูลของ United Nations World Population Ageing พบว่า ประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ซึ่งสหประชาชาติระบุว่า ประเทศใดมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนเกินร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หรือ Aging Society และจะเป็น "สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ" (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 โดยตัวเลขของประเทศไทย คาดการณ์ว่าในปี 2564 ไทยจะเข้าสู่สังคมประชากรสูงวัยแบบสมบูรณ์ โดยมีผู้ที่อายุมากกว่า 60 ปี เกิน 20% ของจำนวนประชากรทั้งหมด สถานการณ์นี้เป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการแพทย์ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาว นโยบายการวางแผนครอบครัว หรือการควบคุมการมีบุตร ทำให้เกิดการลดภาวะเจริญพันธุ์อย่างรวดเร็ว และการลดลงอย่างต่อเนื่องของระดับการตายของประชากร ทำให้จำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุของไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

สถานการณ์การสูงวัยของประชากร (2557 : ออนไลน์) ยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็น ด้านผู้สูงอายุและสังคมสูงอายุ (พ.ศ. 2556 - 2559) วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาเรื่องผู้สูงอายุและสังคมสูงอายุ ดังนี้

1. สถานการณ์การสูงวัยของประชากร ในศตวรรษนี้การสูงวัยของประชากรเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ทุกวันนี้ประชากรเกือบทุกประเทศในโลกกำลังมีอายุสูงขึ้น อันเป็นผลมาจากการที่อัตราเกิดของประเทศต่าง ๆ ได้ลดต่ำลงในขณะที่ผู้คนมีอายุยืนยาวขึ้น ในปี 2556 นี้ ในจำนวนประชากร โลกทั้งหมด 7,100 ล้านคน เป็นประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 12 ซึ่งเรียกได้ว่าโลกของเราได้กลายเป็นสังคมสูงวัยแล้ว อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณา

การสูงวัยตามระดับการพัฒนาประเทศพัฒนาแล้วจะมีสัดส่วนประชากรสูงอายุสูงถึงร้อยละ 23 ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนามีประชากรสูงอายุอยู่ที่ร้อยละ 9 และประเทศด้อยพัฒนาจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น ในรอบครึ่งศตวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยมีอายุสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว การเกิดที่ลดต่ำลงอย่างรวดเร็ว และอายุของคนไทยที่ยืนยาวขึ้นทำให้โครงสร้างอายุของประชากรไทยได้เปลี่ยนผ่านจากที่เคยเป็นประชากรเยาว์วัยกลายเป็นประชากรสูงวัย ในอดีตเมื่อ 50 ปีก่อน สัมมะโนประชากรปี 2513 แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยขณะนั้นเป็นสังคมเยาว์วัยที่มีประชากรเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มากถึงร้อยละ 45 และมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เพียงร้อยละ 5 ของประชากรทั้งหมดเท่านั้น

ในช่วงเวลา 40 ปีที่ผ่านมาผู้หญิงไทยมีลูกกันน้อยลงอย่างมาก อัตราเจริญพันธุ์รวม หรือจำนวนบุตรเฉลี่ยที่ผู้หญิงคนหนึ่งจะมีตลอดวัยของการมีบุตรของตนได้ลดลงจากบุตรเฉลี่ย มากกว่า 5 คน เมื่อ 40 ปีก่อนเหลือเพียง 1.6 คน ในปัจจุบันอัตราเกิดซึ่งเคยสูงกว่า 40 ต่อ ประชากร 1,000 คน ลดลงเหลือเพียงประมาณ 12 ในปี 2556 นี้ ในขณะที่อายุของคนไทย ได้ยืนยาวขึ้นอย่างมาก จากที่เคยมีอายุคาดเฉลี่ยตั้งแต่แรกเกิดไม่ถึง 60 ปี เมื่อ 40 ปีก่อน ยืนยาวขึ้นถึง 74 ปีในปัจจุบัน

2. สถานการณ์สังคมสูงวัยไทยในอนาคต ตัวเลขจากการคาดประมาณประชากร ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้แสดงให้เห็นว่า อีก 10 ปีข้างหน้า ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในประเทศไทยจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 14.1 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21 ของประชากรทั้งหมด เท่ากับว่าประเทศไทยจะกลายเป็น “สังคมสูงวัย อย่างสมบูรณ์” จึงกล่าวได้ว่าในเวลาอีกเพียงไม่ถึง 20 ปีข้างหน้า ประเทศไทยก็จะกลายเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” แล้วเมื่อมีประชากรสูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มากถึงหนึ่งในสี่ของประชากรทั้งหมด โครงสร้างอายุของประชากรที่เปลี่ยนไปในลักษณะที่มีอายุสูงขึ้นเช่นนี้ เท่ากับเป็นการเปลี่ยนโครงสร้างของสังคมไทยโดยรวม ขณะนี้สภาพสังคมไทยกำลังสูงวัยขึ้นอย่างต่อเนื่องการสูงวัยของประชากรย่อมมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ค่าใช้จ่ายทั้งของรัฐและครอบครัวในเรื่องสวัสดิการและสุขภาพอนามัยจะเพิ่มสูงขึ้น อย่างมหาศาล เนื่องจากการสูงวัยของประชากรไทยเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เรื่องการสูงวัยของประชากรจึงเป็นประเด็นเร่งด่วนที่รัฐจะต้องกำหนดนโยบายให้ชัดเจน เพื่อรองรับสังคมที่มีระดับการสูงวัยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มิฉะนั้นสังคมไทยในอนาคตจะกลายเป็นสังคมที่มีแต่ความทุกข์ยาก ขัดแย้ง แข่งชิงทรัพยากร และอยู่กันอย่างไม่มีความสุข

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่าใน ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า การจัดสร้างระบบและนโยบาย เพื่อรองรับประชากรกลุ่มนี้จึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะรัฐจำเป็นต้องทำความเข้าใจสถิติโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงลักษณะ โดยรวมของกลุ่ม

ผู้สูงอายุให้มากที่สุด เพื่อการออกแบบระบบที่สามารถช่วยเหลือกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การที่ประเทศไทยกำลังเคลื่อนไปสู่สังคมสูงอายุที่มีคุณภาพ ไม่ได้หมายความว่าสังคมผู้สูงอายุจะเป็นสังคมเฉพาะของผู้สูงอายุอย่างเดียวเท่านั้น แต่สังคมสูงอายุจะครอบคลุมถึงพวกเราทุก ๆ คน แต่ละช่วงวัย ต้องมีการเตรียมความพร้อม รับมือที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ปัญหาของผู้สูงอายุไทย

คนเราเมื่ออายุมากขึ้นการเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ อาจมีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง หลายประการ ทั้งปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย ความเสื่อมถอยของอวัยวะต่าง ๆ ปัญหาสุขภาพจิต จะมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจของผู้สูงอายุ เป็นอย่างมาก ส่งผลต่อการปรับตัวในสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ผู้สูงอายุ มีความยากลำบากในการดำเนินชีวิต ปัญหาเหล่านี้เกิดจากสาเหตุหลายประการซึ่งมีนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ ดังนี้

โครงการพัฒนาระบบบริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (2554 : ออนไลน์) กล่าวว่า สภาพาสภาพและแนวโน้มของประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย กำลังประสบสถานการณ์ทางด้านสังคมสิ่งแวดล้อมที่ทำให้ผู้สูงอายุปรับตัวยาก รวมถึงปัญหาด้านกายภาพที่อยู่อาศัยและชุมชนความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ มีดังนี้

1. ปัญหาด้านสังคม ผู้สูงอายุไม่มีญาติพี่น้องลูกหลานดูแลก็อาจจะมีส่วนน้อย ส่วนใหญ่จะอยู่เป็นครอบครัวใหญ่ แต่ไม่มีผู้ดูแลอย่างชัดเจน เนื่องจากการดูแลผู้สูงอายุเป็นภาวะดึงเครียด มีความกดดันมากระหว่างผู้ดูแลและผู้ถูกดูแล ซึ่งสืบเนื่องมาจากความเสื่อมของสังขารและเกิดความไม่เข้าใจกัน ก่อให้เกิดความเครียดกดดัน ทำให้การดูแลผู้สูงอายุค่อนข้างห่างเหิน ลูกหลานที่รับดูแลผู้สูงอายุ ใครดูแลก็ต้องดูแลไป ไม่มีใครมาเปลี่ยนอาจเป็นเพราะผู้สูงอายุติดที่ด้วย ไม่อยากอยู่ที่อื่น จะทำให้กดดันและเกิดความเครียด และเป็นปัญหาสังคมและสุขภาพตามมา ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่เข้าใจตนเองขาดความรู้ เคยทำอะไรก็ทำอย่างนั้น

2. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การดูแลผู้สูงอายุต้องมีค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ซึ่งเป็นภาระให้กับลูกหลาน บางท่านมีสวัสดิการ มีบำนาญ บำเหน็จ ประกันสังคม ประกันชีวิต ฯลฯ แต่ไม่ได้มีทุกคน ผู้สูงอายุในครอบครัวธรรมดาไม่มีรายได้พอใช้ไปวัน ๆ หนึ่ง หรืออาจไม่มีเลยถ้าเกิดเจ็บไข้ได้ป่วย ก็ไม่มีเงินไปหาหมอ เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยได้จึงเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ

3. ปัญหาด้านกายภาพของที่อยู่อาศัยและชุมชน ที่อยู่อาศัยไม่ได้เตรียมรองรับผู้สูงอายุ บ้านที่ซื้อจากหมู่บ้านไม่มีราวจับสำหรับผู้สูงอายุ ไม่มีทางเดิน ทางลาดสำหรับผู้สูงอายุ ไม่มีที่ว่างสำหรับทำกิจกรรม ขาดการวางแผน เส้นทางเดินทางการเข้าถึงที่สะดวกระหว่างบ้านพักกับ สถานบริการสาธารณสุขที่ผู้สูงอายุใช้เป็นประจำ ชุมชนขาดจิตสำนึกที่คิดกับผู้สูงอายุ ผู้บริหาร ควรให้

นโยบายที่เป็นรูปธรรม ในระดับชุมชนจัดหาพื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกัน ออกกำลังกาย ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุในชุมชนนั้น ๆ

สำนักงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ (2554 : 18) กล่าวว่า บุคคลเมื่อก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งเป็นวัยท้ายของชีวิต เป็นช่วงที่ควรได้รับการช่วยเหลือประคับประคองจากสังคม แต่ปัจจุบันต้องยอมรับว่าสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป ย่อมมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และปัญหาที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ ได้แก่

1. ปัญหาทางด้านสุขภาพกาย ผู้สูงอายุมักจะมีปัญหาด้านสุขภาพเสื่อมโทรม มีโรคภัยต่างๆ เบียดเบียน ทั้ง โรคสมองเสื่อม โรคหลงลืม โรคซึมเศร้า
2. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุที่มีฐานะไม่ดี ไม่มีลูกหลานดูแลอุปการะเลี้ยงดู อาจจะไม่มียาได้ หรือรายได้ไม่เพียงพอสำหรับการเลี้ยงชีพ อาจจะไม่มียาที่อยู่อาศัยทำให้ได้รับความลำบาก
3. ปัญหาทางด้านความรู้ ผู้สูงอายุอาจไม่มีโอกาสได้รับความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ให้เหมาะสมกับวัยและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อให้เข้ากันได้กับเยาวชนรุ่นใหม่
4. ปัญหาทางด้านสังคมผู้สูงอายุอาจจะไม่ได้รับการยกย่องจากสังคมเหมือนเดิม โดยเฉพาะผู้ที่เคยเป็นข้าราชการ ตำแหน่งสูงซึ่งเคยมีอำนาจและบริวารแวดล้อม เมื่อเกษียณอายุราชการ อาจเสียดายอำนาจและตำแหน่งที่เสียไป เยาวชนและหนุ่มสาวหลายคนมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้สูงอายุ เห็นคนรุ่นเก่าล้าสมัย พูดไม่รู้เรื่องและไม่มีประโยชน์
5. ปัญหาทางด้านจิตใจ ผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับความเอาใจใส่และความอบอุ่นจากลูกหลานอย่างเพียงพอ ทำให้รู้สึกท้อแท้ อังว้าง และอาจมีความวิตกกังวลต่าง ๆ เช่น กังวลว่าจะถูกลูกหลาน และญาติพี่น้องทอดทิ้ง กังวลในเรื่องความตาย ผู้สูงอายุมักมีอารมณ์เปลี่ยนแปลง เช่น เศร้า เฉยเมย เอาแต่ใจตนเอง ผู้สูงอายุบางคนก็ยังมีความต้องการความสุขทางโลกีย์ ซึ่งไม่เหมาะสมกับวัยของตนทำให้ได้รับความผิดหวัง
6. ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว ปัญหาผู้สูงอายุที่น่าเป็นห่วงคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ในอดีตจะเป็นครอบครัวใหญ่ ที่เรียกว่าครอบครัวขยายทำให้มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น และเกิดความอบอุ่นระหว่างพ่อ แม่ และลูกหลาน ในปัจจุบันครอบครัวคนไทย โดยเฉพาะในเขตเมืองจะเป็นครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ ลูกหลานจะมาทำงานในเขตเมือง ทั้งพ่อแม่ให้เฝ้าบ้านทำให้ผู้สูงอายุอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้รับการดูแล และได้รับความอบอุ่นดังเช่นอดีตที่ผ่านมา
7. ปัญหาค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงจากภาวะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เยาวชนมีความกตเวทิต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์น้อยลง ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแลต้องอาศัยสถานสงเคราะห์คนชรา

สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา (2563 : 2) กล่าวว่าจากรายงานสถานการณ์ทางสังคม และปัญหาผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี ขึ้นไป) จากการสำรวจพบว่า จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มี ประชากรผู้สูงอายุมากที่สุดเป็นอันดับแรกในประเทศ จำนวน 475,448 คน คิดเป็นร้อยละ 19.07 โดยผู้สูงอายุมีอัตรามากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งจังหวัดและมีการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากข้อมูล ปี 2560 พบว่าการเพิ่มของผู้สูงอายุจังหวัดนครราชสีมา มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประเทศ (ร้อยละ 16.72) ทั้งนี้ในช่วงที่ผ่านมาการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุมีประมาณ ร้อยละ 1.65 คาดว่าอีก 10 ปี จังหวัด นครราชสีมา จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (มีผู้สูงอายุร้อยละ 20 ของประชากรทั้งจังหวัด)

จากสถานการณ์ปัญหาของผู้สูงอายุไทยในปัจจุบัน พอสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุในประเทศไทย มีจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ การกินอยู่ที่ ดี และการได้รับสวัสดิการต่าง ๆ จากรัฐบาลที่มากขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม เรื่องสุขภาพอนามัยที่เพิ่มขึ้น และผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง เป็นภาระของลูกหลาน ไม่ สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ในขณะที่เดียวกันหน่วยงานภาครัฐจะต้องกำหนดคน โยบายที่ชัดเจนเพื่อ รองรับจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่มีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นคือหน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รูปแบบหนึ่ง โดยปกติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือก ผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง เรียกว่าการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมตามลำดับ องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระ ในการบริหารจากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น เป็นองค์การที่มีรายได้เป็นของตนเอง เป็นรูปแบบการปกครองที่มี การเลือกตั้งของผู้บริหารเข้ามาพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีนักวิชาการให้ความหมาย ของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ดังนี้

สถาบันพระปกเกล้า (2548 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานการปกครอง ท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกัน การบริหารงาน ของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ โดยมีตัวแบบซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องกำกับดูแลด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

โกวิทช์ พวงงาม และอลงกรณ์ อรรคแสง (2557 : 13) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีหน้าที่บริหารในแต่ละท้องถิ่นมีผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น เป็นผู้บริหารงานอย่างอิสระในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการบริหารการเงิน และการคลัง กำหนดนโยบายของตนเองรวมทั้งมีหน้าที่ดำเนินกิจกรรมภายในกรอบที่กฎหมายบัญญัติ เพื่อประโยชน์ของรัฐและประชาชนในท้องถิ่น

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2563 :1) ได้กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น คือการปกครองระดับที่ต่ำกว่ารัฐหรือประเทศ และองค์การส่วนท้องถิ่นที่มีองค์การตัดสินใจและบริหารภายในพื้นที่อันจำกัดของตนอาจเกิดโดยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายระดับสูงของรัฐบาลกลางหรือกฎหมายลำดับรองและทำหน้าที่ทางการบริหารและการนิติบัญญัติ

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2563 :1) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นว่า การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ของไทยจัดเป็น กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหาร ส่วนตำบล และเมืองพัทยา ตามเหตุผลดังกล่าว ดังนี้ 1. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม 2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการ ปกครอง มีองค์การที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์การที่จำเป็นของท้องถิ่น จัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์การฝ่ายบริหารและองค์การฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครอง ท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบมหานคร คือกรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกต้อง และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็น ผู้ที่รู้จักปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติ ไปยังส่วนเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลง ภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยการทำให้ประชาชนเข้าใจหลักการปกครองตนเองโดยตรง และเพื่อตนเองอย่างชัดเจน เนื่องจากประชาชน

จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรับผิดชอบ
ความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษ
การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน และได้มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

ธีรวุฒิ โสภิชฐกุล (2550 : 21) กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการ
ปกครองประเทศหลายประการ กล่าวคือ

1. การปกครองท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลส่วนกลาง
เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์กรกระจายไปทั่วพื้นที่ของประเทศมีความใกล้ชิดกับ
ประชาชนในท้องถิ่นจึงสามารถทำหน้าที่แทนรัฐบาลกลางได้ดี

2. การปกครองท้องถิ่นช่วยตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีกว่า
รัฐบาลกลาง

3. การปกครองท้องถิ่นช่วยให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนทำให้ประชาชนได้
ฝึกฝนเรียนรู้ สร้างจิตสำนึก รวมทั้งวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในระบอบการปกครอง การปกครอง
ท้องถิ่นจึงเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

4. การปกครองท้องถิ่นช่วยเป็นแหล่งฝึก และสร้างผู้นำทางการเมือง การปกครอง
ท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักการเมืองได้ฝึกทักษะในการบริหาร และการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่น
ก่อนจะไปทำหน้าที่ในระดับชาติ ดังจะเห็น ได้จากการที่นักการเมืองท้องถิ่นจำนวนมากพัฒนา
ตนเองไปเป็นนักการเมืองระดับชาติ

5. การปกครองท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาท้องถิ่นชนบท เพื่อการ
พึ่งพาตนเอง แทนที่จะคอยพึ่งพิงการช่วยเหลือจากส่วนกลาง

โกวิท พวงงาม (2552 : 33) กล่าวว่า ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น มีดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะเป็น
สถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและ
หน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

3. การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้
ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของ
ตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหของท้องถิ่น
ตนเอง

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมี
ประสิทธิภาพ

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต

6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

ชำนาญ จันทร์เรือง (2563 : 1) ได้กล่าวว่าความสำคัญการปกครองท้องถิ่นคือฐานรากของประชาธิปไตยในขณะที่หลายฝ่ายกำลังให้ความสนใจที่จะพัฒนาการเมืองหรือปฏิรูปการเมืองอย่างมากไม่ว่าการพยายามออกแบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายต่าง ๆ ออกมารองรับในทฤษฎีหรือความเชื่อของตน แต่ทั้งหมดล้วนแล้วแต่กล่าวถึงการพัฒนาการเมืองในระดับชาติแทบทั้งสิ้น มีการกล่าวถึงการปกครองท้องถิ่น การกระจายอำนาจน้อยมาก หรือแทบไม่มีเลย โดยในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีกล่าวถึงการปกครองท้องถิ่นเพียง 6 มาตรา และในรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ(ที่มีหมวดที่ว่าการปฏิรูปด้วยนั้น) ไม่มีคำว่า “การกระจายอำนาจ” แม้แต่คำเดียว ซึ่งแท้จริงแล้วการกระจายอำนาจหรือการปกครองท้องถิ่นนั้นมีความสำคัญ ซึ่งนานาอารยประเทศทั้งหลายที่ถือว่าการปกครองท้องถิ่นคือฐานรากของประชาธิปไตยเลยทีเดียวนั้น ด้วยเหตุเพราะ

1. เป็นการให้การศึกษาและฝึกฝนทางการเมือง (Providing Political Education and Training) การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่ย่อส่วนจากระบบการเมืองในระดับชาติ กิจกรรมทางการเมืองของการปกครองท้องถิ่นนับเป็นหนึ่งในรูปแบบการศึกษาเรียนรู้ทางการเมือง การเลือกตั้งท้องถิ่นในแต่ละครั้งย่อมเป็นช่วงเวลาและบรรยากาศของการเรียนรู้ทางการเมืองเป็นอย่างดี เพราะข้อมูลข่าวสารทั้งของผู้สมัคร นโยบายของผู้สมัคร หรือทีมผู้สมัคร ทั้งในแง่ของการปราศรัยหาเสียงและการรายงานข่าวผ่านสื่อสารมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ ย่อมนำมาสู่ความสนใจเรียนรู้ ถกเถียงในหมู่ประชาชน ถือเป็นการศึกษาเรียนรู้ทางการเมืองนอกห้องเรียนและประชาชนในพื้นที่ ย่อมสัมผัสได้โดยตรงและอย่างใกล้ชิด การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่เข้มข้นมากยิ่งขึ้นก็คือ การที่บางคนตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งย่อมเป็นการเข้าสู่เวทีแห่งการฝึกฝนทางการเมืองได้เป็นอย่างดี เพราะนักการเมืองระดับชาติหลายคนก็เคยผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ทางการเมืองด้วยการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมาก่อน

2. เป็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วม (Promoting Citizenship and Participation) ในขณะที่การเมืองระดับชาติประชาชนมีความรู้สึกห่างไกลจากตนเอง ทำให้มีผลต่อการมีส่วนร่วม แต่การปกครองท้องถิ่น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประชาชนอย่างใกล้ชิดแนบ โอกาสที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองย่อมมีความเป็นไปได้มากกว่า เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นพลเมืองที่มีความเข้มแข็งในทางการเมือง ตระหนักถึงสิทธิประโยชน์และความสำคัญของตนในทางการเมือง เกิดความรอบรู้ แจ่มแจ้งทางการเมือง(political maturity) เพราะการปกครองท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองย่อมทำให้ประชาชนรู้จัก

การเมือง รู้จักวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การบริหาร การต่อสู้แข่งขันทางการเมือง ประชาชนรู้ว่า เขาควรจะเลือกใครที่จะสามารถสร้างและพัฒนาท้องถิ่นได้ดีที่สุด ที่สำคัญคือประชาชนสามารถติดต่อสื่อสาร เข้าถึงนโยบายและการบริหารงานของนักการเมืองท้องถิ่นได้ดีกว่านักการเมืองระดับชาติ และเมื่อเทียบกับการเมืองในระดับชาติแล้ว การปกครองท้องถิ่นสร้างความเท่าเทียมทางการเมืองมากกว่า เพราะประชาชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างทั่วถึง (Political Equality) กว่าการเมืองระดับชาติ และด้วยความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นจะช่วยยกระดับ ขยายไปสู่ความเข้มแข็งและความมีเสถียรภาพในทางการเมือง (political Stability) ระดับชาติต่อไปในที่สุด

3. เป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบ (Accountability) การปกครองท้องถิ่นก่อให้เกิดความรับผิดชอบ โดยสร้างการตรวจสอบ ถ่วงดุลของประชาชนที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเข้าสู่วิถีทางการเมืองของประชาชน (politicization) ทำให้ประชาชนมีความผูกพันกับระบบการเมืองอย่างต่อเนื่อง มีความรู้สึกว่าตนเองจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องเพราะเป็นผลประโยชน์โดยตรงของตนเอง

4. เป็นการสนองตอบ (Responsiveness) ที่ตรงกับความต้องการของประชาชน การปกครองท้องถิ่นคำนึงถึงสภาพของท้องถิ่นแต่ละแห่งว่ามีความแตกต่างกัน การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาจึงต้องสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การสนองตอบของระบบการเมืองต่อข้อเรียกร้อง ความต้องการของท้องถิ่นจึงสอดคล้องกับหลักการของระบอบประชาธิปไตยที่ระบบการเมืองคำนึงถึงปัจจัยนำเข้า (Input) หรือข้อมูลนำเข้าที่ป้อนเข้าสู่ระบบการเมืองแล้วแปรรูปเป็นปัจจัยนำออก (Output) ที่ตรงกับข้อเรียกร้องและความต้องการของท้องถิ่น ดังคำกล่าวที่ว่า “ไม่มีใครรู้ปัญหาท้องถิ่นดีกว่าคนในท้องถิ่น” นั่นเอง

5. เป็นการป้องกันการปฏิวัติรัฐประหารและการใช้อำนาจเผด็จการรวบอำนาจจากส่วนกลาง (Dictatorship Prevention) เมื่อมีการกระจายอำนาจมากขึ้น ท้องถิ่นจะเข้มแข็ง สถาบันทางการเมืองจะมั่นคง การยึดอำนาจหรือการใช้อำนาจเผด็จการจากส่วนกลางเป็นไปได้ยาก ดังที่มองเตสกีเยอ (Montesquieu) ได้เขียนสนับสนุนการปกครองท้องถิ่นว่า “การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งจะสามารถต่อต้านคลื่นการปฏิวัติรัฐประหารได้ และการปกครองท้องถิ่นที่มีอิสระจะช่วยส่งเสริมให้สถาบันการเมืองต่าง ๆ ในยุโรปมีความมั่นคงยิ่งขึ้น”

กล่าวโดยสรุป การปกครองท้องถิ่น คือองค์กรชุมชนที่จัดตั้งขึ้น โดยกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองในระดับหนึ่ง และที่สำคัญคือประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อ

ท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตนเอง และยังทำให้ประชาชนได้ฝึกฝนเรียนรู้ สร้างจิตสำนึกรวมทั้งวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในระบอบการปกครอง การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นรากฐานของการปกครองในระบบประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดีต้องปฏิบัติตามภารกิจเพื่อให้การบริหารสามารถแก้ไขปัญหาและสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตลอดจนประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลในด้านสังคม และ วัฒนธรรม พัฒนาพื้นที่ให้มีความเจริญก้าวหน้า มีงบประมาณในการบริหารจัดการตนเอง และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ไว้ดังนี้

โกวิทย์ พวงงาม (2550 : 34) การปกครองท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง เพื่อให้ท้องถิ่นได้มีการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองไม่ว่าจะเป็นการกำหนดงบประมาณ ตลอดจนอำนาจหน้าที่อื่น โดยอยู่ในความกำกับดูแลจากส่วนกลาง โดยได้จำแนกวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นชัดได้ว่าการบริการประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่างๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่นหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญ ให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเป็น การแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคลตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทั้งด้านการเงิน ตัวบุคคล เวลาที่ใช้ในการดำเนินงาน
2. เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องที่ ย่อมมีความแตกต่างกันการรอรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้
3. เพื่อความประหยัดโดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการศึกษาการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

พรชัย ไชยลาภ และคณะ (2537 : 5 - 7 ; อ้างถึงใน กุสุมาลย์ มหาแสน. 2552 : 15 - 16) ได้กล่าวถึง การปกครองท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้บริการซึ่งบุคคลหรือเอกชนไม่สามารถจัดทำให้ได้หรือไม่ อยู่ในฐานะที่จะจัดทำได้ในลักษณะเช่นนี้ รัฐบาลหรือหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นจะจัดบริการให้ เช่น ได้รับความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับสวัสดิการ และได้รับความสะดวกในการดำเนินชีวิต

2. เพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง เนื่องจากการดำเนินชีวิตของบุคคลอาจจะเกิดการขัดแย้งกัน เพราะความคิดเห็นผลประโยชน์แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะมีการอภิปรายถกเถียงกันอย่างมีเหตุผล หรือมีการโต้แย้งกันอย่างรุนแรง หรืออาจมีการตัดสินบนหรือ การต่อสู้กัน กรณีเช่นนี้รัฐบาลหรือหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องเข้ามาแก้ปัญหา โดยการเป็นผู้วางกฎเกณฑ์ควบคุมการขัดแย้ง เป็นผู้ประนีประนอมหรือแบ่งผลประโยชน์หรือเป็นผู้ตัดสินกรณีพิพาท ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องฟังและยอมรับคำตัดสินนั้น

3. เพื่อการแบ่งเบาภาระและการเป็นตัวแทนของแต่ละส่วนของประเทศ การจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้น ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะแบ่งเบาภาระของส่วนกลางให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง เพื่อเป็นการฝึกหัดการปกครองตนเองสำหรับประเทศที่ยังไม่พัฒนา แต่สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วนั้น ถือว่าการปกครองท้องถิ่นจะเป็นตัวแทนประเทศส่วนหนึ่งในการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศ อย่างเช่น ชาวอเมริกามีความเห็นว่า การปกครองท้องถิ่นจะเป็นส่วนช่วยเสริมสร้างชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย หรือแม้แต่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนและรัสเซีย ก็คาดหวังไว้เช่นเดียวกันแต่อาจจะดำเนินการแตกต่างกันเท่านั้น

ชวงส์ ฉายะบุตร (2563 : 1) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศ จะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด การกิจที่จะต้องบริการ ให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่น

ได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของ รัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบา^{นี้}เป็นการแบ่งเบาทั้งในด้าน การเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชน ในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

4. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการ บริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล ที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจาก รัฐบาล ไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่ กำหนดไว้อย่าง รอบคอบ

5. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครอง ระบบ ประชาธิปไตย แก่ประชาชน จากการศึกษาการปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือก เข้าไปทำ หน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่ ต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย ในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ว่าการบริหารประเทศ จะต้องอาศัยเงินงบประมาณในการบริหารจัดการเป็นหลัก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถมีรายได้จากการจัดเก็บ ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ จึงเป็น การแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ของรัฐบาล การรอรับเงินจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตาม ความต้องการที่แท้จริงและเกิดความล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชน ในท้องถิ่นเป็น ผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง อันเป็นรากฐานสำคัญ ของการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย โดยการที่ประชาชนในพื้นที่ได้มีสิทธิออกเสียงในการ ลงคะแนนเลือกตั้งนายกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เพื่อ ได้เข้ามาเป็นผู้บริหารในการ พัฒนาพื้นที่ โดยการที่ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานได้อย่างเต็มที่ และเปิด โอกาสให้

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดทำ หรือดำเนินการตามที่ได้กำหนดวางไว้

มอร์โร (Morean. 1972 : 143 ; อ้างถึงใน ชาญชัย แสงศักดิ์. 2542 : 35) กล่าวถึง องค์กรปกครองท้องถิ่นว่า มีประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. มีพื้นที่รับผิดชอบชัดเจน
2. มีสถานะเป็นนิติบุคคลมหาชน
3. มีองค์กรเป็นของตนเอง
4. มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับ ผลประโยชน์ของตนเอง
5. มีการกำกับดูแลจากรัฐ

การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย มุ่งเปิดโอกาสสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง และกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ที่เน้นการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้ง มีองค์กร หรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองอย่างกว้างขวาง

อุทัย หิรัญโต (2523 : 22 ; อ้างถึงใน โกวิท พวงงาม. 2552. : 31 - 32) กำหนดองค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่นมี 8 ประการด้วยกัน คือ

1. สถานะตามกฎหมาย หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้น จะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอย่างแท้จริง
2. พื้นที่และระดับ คือ ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับ ของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ (UNO) โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affair) ได้ให้ความเห็นว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและ บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพใน

การบริหารรายได้ ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาคด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากรเป็นต้น

3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อย เพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคลจัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางมีขอบเขต การปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบายออกกฎข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตาม นโยบายนั้น ๆ

5. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชน ในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติกิจการภายใต้ขอบเขต กฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาหน่วยงานราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่ กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้ เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อ ประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชน โดยมีส่วนร่วม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของ หน่วยงานปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้มิได้หมายความว่ามิอิสระเต็มที่ทีเดียว คงหมายถึงเฉพาะอิสระ ในการดำเนินการเท่านั้น

สิวาพร สุขเอียด (2559 : 5 - 6) กล่าวว่า เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบทวน การเมือง มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่นมีที่มาจากการเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติในกฎหมาย รัฐธรรมนูญ มีอิสระในการปกครองตนเอง มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม มีงบประมาณ รายได้ที่เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง มีอำนาจท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อ การให้บริการ มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บท มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

กล่าวโดยสรุป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการปกครองตนเอง โดยมี ผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้ง มีเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายคอยดูแลตามหน้าที่ มีการเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่รัฐบาล ควบคุมไว้ มีอิสระในการปกครองตนเอง มีรายได้เป็นของตนเองและได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล

มีการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างทันที เพราะเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

การกระจายอำนาจการปกครองสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดตั้งองค์กรเป็นนิติบุคคลเพื่อขึ้นจากส่วนกลาง โดยมีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควร มีงบประมาณและรายได้เป็นของตนเองมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ดีขึ้น และแบ่งเบาภาระของส่วนกลางได้อย่างมาก

ความหมายของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจเป็นหลักการอย่างหนึ่งของการจัดระเบียบการปกครองประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้ระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ถือว่าปวงชนทั้งหลายมีสิทธิที่จะรับรู้การดำรงชีพของตนและกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง โดยมีหลักการสำคัญคือเป็นการโอนอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเอง โดยมีอิสระพอสมควร ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งมีนักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจไว้ ดังนี้

จารุพงศ์ พลเดช และคณะ (2546 : 11) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การกระจายอำนาจเป็นหลักการอย่างหนึ่งของการจัดระเบียบการปกครองประเทศ โดยมีหลักการที่สำคัญ คือเป็นการโอนอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเอง โดยอิสระพอสมควรภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย การกระจายอำนาจทำให้เกิดการจัดระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขึ้น องค์กรบริหารส่วนตำบลถือว่าเป็น หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ตามแนวความคิดหลักของหลักการกระจายอำนาจปกครอง

โกวิท พวงงาม (2552 : 37) กล่าวถึงความหมายของการกระจายอำนาจไว้ว่า การกระจายอำนาจ หมายถึงการโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศหรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น หรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึง การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือบริการสาธารณะบางเรื่อง ภายในเขตของแต่ละท้องถิ่นและท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองพอสมควร
2. การกระจายอำนาจตามบริการ หรือการกระจายอำนาจทางเทคนิค หมายถึง การโอนการบริการสาธารณะบางกิจการ หรือจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้หน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบ จัดทำแยกต่างหากและอย่างเป็นอิสระ

ประธาน สุวรรณมงคล (2554 : 13 - 14) กล่าวว่า การกระจายอำนาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท โดยอาจมีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นหรือรวมศูนย์อำนาจกลับสู่ศูนย์กลางได้ตามสถานการณ์ หรือทิศทางของผู้มีอำนาจ ทำให้การกระจายอำนาจมีความเป็นพลวัตบริบททางสังคม ทำให้การกระจายอำนาจคือ “การจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐกับภาคส่วนอื่นในสังคมในทิศทางที่รัฐให้ภาคส่วนอื่นมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจรัฐและมีหน้าที่ให้บริการสาธารณะหรือดำเนินการในกิจการอื่นใดที่จำเป็นตามที่รัฐเห็นสมควร”

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การกระจายอำนาจเป็นวิธีการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่น ๆ เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตย เพื่อจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีความเป็นอิสระในการกำหนดตามนโยบาย การปกครอง การบริหาร และยังเป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้าร่วมในการแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะบางประการเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น และตรงต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นด้วย

ความสำคัญของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจไม่ได้เป็นแค่เพียงเรื่องของการกระจายอำนาจทางกฎหมายและการบริหาร แต่ยังมีมิติของอำนาจและธรรมเนียมไปปฏิบัติที่เป็นทางการตามกฎหมายและไม่เป็นทางการ รวมไปถึงเกี่ยวข้องกับตัวแสดงและปฏิสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการหรืออยู่นอกเหนือจากสถาบันทางการเมืองที่เป็นทางการ การกระจายอำนาจเป็นคำที่มีความหมายเฉพาะและมีความหมายตรงกันข้ามกับการรวมศูนย์อำนาจที่ทางรัฐบาลกลางกุมอำนาจการตัดสินใจในการบริหารกิจการทั่วประเทศ

ลิขิต ชีรวะกิน (2546 : 267) กล่าวถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจว่า มีความสำคัญในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นอย่างยิ่ง และสามารถแยกได้เป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ

1. การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะประชาธิปไตยต้องประกอบไปด้วยโครงสร้างพื้นฐาน คือ ระดับท้องถิ่น การเน้นการพัฒนาโครงสร้างเบื้องต้นระดับชาติ เช่น รัฐธรรมนูญ สถาบันบัญญัติ การเลือกตั้ง ฯลฯ โดยไม่ได้คำนึงถึงพื้นฐานเบื้องต้นได้แก่ ความตื่นตัวทางการเมือง ความสามารถและโอกาสในการปกครองตนเองก็เท่ากับพยายามพัฒนาในลักษณะหัวโตตัวลีบ กล่าวง่าย ๆ ก็คือการปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หรือกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุด คือ รากแก้ว ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญอย่างยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย

ความล้มเหลวของระบบประชาธิปไตยในประเทศไทย มีหลายองค์ประกอบแต่องค์ประกอบที่สำคัญ อีกอันหนึ่งก็คือการขาดพื้นที่ในท้องถิ่น

2. การกระจายอำนาจยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในทางเศรษฐกิจและสังคม ในแง่การพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วมของประชาชน จะทำให้การพัฒนาชนบทสัมฤทธิ์ผล การกระจายอำนาจจึงไม่ใช่แค่เพียงปูพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาชนบท

โกวิทช์ พวงงาม (2552 : 36) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจปกครองไว้ดังนี้

1. ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยผ่านผลแห่งกฎหมาย ให้มีส่วนเป็นนิติบุคคล หน่วยงานปกครองท้องถิ่นเหล่านี้มีหน้าที่งบประมาณ และทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยงานปกครองส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่กำกับดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

2. มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

3. มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน จัดทำกิจกรรมและวินิจฉัยสั่งการได้เองพอสมควร ด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง

4. หน่วยงานปกครองท้องถิ่น ต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ เช่น ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามที่รัฐอนุญาต เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่าง ๆ

สถาบันพระปกเกล้า (2556 : ออนไลน์) กล่าวว่า การกระจายอำนาจทำให้เกิดการจัดระเบียบการบริหารราชการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขึ้น เทศบาลถือได้ว่าเป็นหน่วยงานปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ตามแนวความคิดของหลักการกระจายอำนาจการปกครอง โดยสาระสำคัญและหลักการกระจายอำนาจ สถาบันพระปกเกล้าได้แบ่งหลักการกระจายอำนาจเมืองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

1. มีความเป็นนิติบุคคล การกระจายอำนาจปกครองนั้นจะต้องมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างหากจากองค์การของรัฐบาลกลาง การเป็นนิติบุคคลก็เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณ ทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

2. มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครอง เพราะหากองค์กรนั้นไม่มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์กรเหล่านี้จะไม่ผิดไปจากหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอิสระในการปฏิบัติภารกิจของตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่อำนาจอิสระขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นจะต้องมีไม่มากเกินไป จนทำให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อเอกภาพ และอธิปไตยของประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่ามีใช้เป็นสถาบันการเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยของตนเอง หากแต่ควรมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้

3. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและทำหน้าที่นิติบัญญัติ การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เช่นประชาชนบางคนอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่น เฉพาะการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่บางคนอาจมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการปกครองท้องถิ่นมากกว่านี้ ถึงกับสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อให้ได้มีโอกาสเข้าไปมีบทบาท ในการดำเนินกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองก็อาจทำได้

4. งบประมาณเป็นของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้มานั้นด้วยการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจในการจัดเก็บภาษีและบริหารรายได้ด้วยตนเองนี้ เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงานการจัดเก็บรายได้การบริหาร และการบริการประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

ฮีย์วูด (Heywood, 2002 : 159 ; อ้างถึงใน บุญศรี ยี่หะ. 2555 : 9 - 10) กล่าวถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participation) การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการให้โอกาสแก่ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของท้องถิ่น หรือชุมชนที่พวกเขาอาศัยอยู่ประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง จากการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ก็คือการสร้างการเรียนรู้ทางการเมือง ซึ่งการปกครองท้องถิ่นมีประสิทธิภาพในการสร้างการเรียนรู้มากกว่าการเมืองในระดับชาติ เนื่องจากใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

2. การตอบสนอง (Responsiveness) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชน และมีความรู้สึกไวต่อความต้องการของประชาชนมากกว่ารัฐบาลกลาง ย่อมส่งผลทำให้เกิดความเข้มแข็งในแง่ของการตรวจสอบ และเป็นหลักประกันว่าปัญหาเฉพาะหรือความต้องการเฉพาะของท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างจากสังคมโดยรวมจะได้รับการตอบสนองเช่นเดียวกัน

3. ความชอบธรรม (Legitimacy) รัฐบาลกลางซึ่งห่างไกลจากชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีผลต่อการยอมรับ หรือถูกตั้งคำถามต่อการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างจากองค์กรปกครองท้องถิ่นที่การตัดสินใจต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่นได้รับการยอมรับว่าอยู่บนรากฐานของความรู้ของท้องถิ่นส่งผลทำให้มีความชอบธรรมในการดำเนินงาน

4. เสรีภาพ (Liberty) อำนาจมีแนวโน้มที่จะเกิดการฉ้อฉล การรวมศูนย์อำนาจมีแนวโน้มที่จะทำให้รัฐบาลกลายเป็นทรราชย์ที่เป็นภัยต่อปัจเจกชน แต่การกระจายอำนาจเป็นการปกครองเสรีภาพของปัจเจกชน เนื่องจากอำนาจถูกกระจายไปยังที่ต่าง ๆ ง่ายต่อการตรวจสอบและการถ่วงดุล

สรุปได้ว่า รัฐได้มอบอำนาจทั้งทางด้านการบริหารและการปกครองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไปดำเนินการในการปกครองตนเอง โดยมีความเป็นอิสระพอสมควร มีอำนาจในการบริหารงานในพื้นที่ มีพนักงานส่วนตำบล มีผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชน มีงบประมาณและรายได้ รวมทั้งจะต้องมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเองเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด มีการแต่งตั้งสภาท้องถิ่น เพื่อให้มีการบริหารงานท้องถิ่นของตนเอง โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแล และปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบตามกฎหมายของประเทศที่กำหนดไว้

ขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 ได้แบ่งอำนาจหน้าที่ และจัดสรรรายได้ระหว่างส่วนราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคกับส่วนท้องถิ่น ได้มีการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจไว้ ดังนี้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546 : 15 - 18) ได้ระบุไว้ว่า การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย มีรายละเอียดดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 กำหนดหลักการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในภารกิจของท้องถิ่นได้เอง พัฒนาระบบเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานฯ นอกจากนั้นในหมวด 9 ตั้งแต่มาตรา 282 - 290 ได้กำหนดให้รัฐจะต้องให้ความอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย และเพื่อกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยังกำหนดอำนาจของประชาชนในการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และการเสนอให้สภาท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่น

2. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่าง รัฐบาลกับ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง การจัดสรร สัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยคำนึงถึงหน้าที่ระหว่างรัฐกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

3. แผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2543 กำหนด กรอบแนวคิด เป้าหมายและแนวทางการกระจายอำนาจ เพื่อให้การกระจายอำนาจบรรลุตาม เจตนารมณ์ที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญฯ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายไม่เป็นแผนที่เบ็ดเสร็จ มีกระบวนการที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับวิธีให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นทั้งนี้ได้กำหนดกรอบไว้ 3 ด้าน คือ

3.1 ความอิสระในการกำหนดกรอบนโยบายและการบริหารจัดการ โดยยังคงรักษา ความเป็นรัฐเดี่ยวและความมีเอกภาพของประเทศ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและ ความมั่นคงของชาติเอาไว้ได้ ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง ท้องถิ่นภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

3.2 ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยปรับ บทบาทของราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้ส่วนท้องถิ่นเข้ามาดำเนินการแทน เพื่อให้ราชการ บริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รับผิดชอบภารกิจมหภาคและภารกิจที่เกินขีดความสามารถของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบายและด้าน กฎหมายเท่าที่จำเป็น สนับสนุนด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบติดตามประเมินผล

3.3 ด้านประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการ สาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐานการบริหารมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคประชาคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ ร่วมดำเนินงานและติดตามตรวจสอบ

4. แนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดแนวทาง การดำเนินงานไว้ ประกอบด้วย

4.1 การถ่ายโอนภารกิจ และการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น กำหนดภารกิจการถ่ายโอนพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรับการถ่ายโอน รวมทั้งการสร้าง กลไกและระบบควบคุมคุณภาพมาตรฐานมารับรอง ตลอดจนการปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง

4.2 การกระจายอำนาจเงิน การคลังและงบประมาณให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องมีการพิจารณาภาพรวมรายได้ของท้องถิ่น 3 องค์ประกอบ คือ รายได้ท้องถิ่น

ปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บและจัดหาทั้งที่เป็นภาษีและรายได้อื่น รายได้ของรัฐจัดแบ่งหรือจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่มและรายได้ประเภทอุดหนุน

4.3 แนวทางการถ่ายโอนบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการบริหารงานบุคคล โดยการโอนบุคลากรต้องสอดคล้องกับภาระหน้าที่ และความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งยังต้องมีความราบรื่น คล่องตัว สอดคล้องกับความจำเป็นความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความยืดหยุ่น จูงใจให้คนทำงานในท้องถิ่นมีหลักประกันความก้าวหน้า ยึดหลักการตามระบบคุณธรรม และต้องมีมาตรฐานใกล้เคียงกับมาตรฐานการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่รัฐอื่น ๆ

4.4 แนวทางการพัฒนาระบบการตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคม เพื่อให้การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ ทั้งยังปรับปรุงกลไกการตรวจสอบทางการเงิน และการใช้จ่ายงบประมาณ การให้ภาคเอกชนเข้ามาช่วยเสริมการทำงานตรวจสอบของภาครัฐ และส่งเสริมให้ประชาชนและภาคประชาคมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ในด้านนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งจัดซื้อจัดจ้างและร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผล

4.5 การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีการกิจที่จะต้องดำเนินการประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับโครงสร้างภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจการพัฒนาองค์กร ในระดับจังหวัดการปรับปรุงระบบการวางแผน ระบบงบประมาณ ระบบบัญชี ระบบการบริหารงานบุคคล ระบบติดตามตรวจสอบ และระบบข้อมูล การกำกับดูแล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรและผู้บริหารท้องถิ่น การเพิ่มขีดความสามารถของประชาชน และภาคประชาสังคมในการตรวจสอบ

4.6 การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ การแก้ไขกฎหมายมีสาระเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การปรับปรุงกฎหมายงบประมาณเพื่อรองรับการจัดสรรเงินจากภาครัฐ การจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยระบบงบประมาณท้องถิ่นและระบบการตรวจสอบทางการเงินและการคลัง ทั้งภายในและภายนอก การปรับปรุงระบบการกำกับดูแลของราชการส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกับระบบศาลปกครอง การปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการบริหารส่วนภูมิภาค การจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง

ท้องถิ่น การจัดให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคคลเพื่อรองรับการถ่ายโอนข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

4.7 กลไกกำกับดูแลการถ่ายโอนภารกิจและการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ โดยกลไกดังกล่าวจะมีหน้าที่กำกับดูแลเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจ โดยมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชน มีกระบวนการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการถ่ายโอน มีการศึกษาพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการ วิธีการ และแนวทางการถ่ายโอน ภารกิจอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง และทันต่อเหตุการณ์

4.8 การสร้างระบบประกันคุณภาพบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยหน่วยงานราชการส่วนกลางยังคงต้องกำหนดมาตรฐานทั่วไปของการจัดบริการสาธารณะ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำกับในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานที่กำหนดรวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพการจัดบริการสาธารณะ โดยมีการแข่งขันระหว่างท้องถิ่น ตลอดจนรัฐหรือองค์กรกลางเข้ามาร่วมทำการประเมินร่วมกับประชาชนและประชาสังคม

5. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงเกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทั้งในฐานะผู้ปฏิบัติและผู้สนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางการถ่ายโอนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.1 การถ่ายโอนภารกิจและการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองมีภารกิจในส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการกระจายอำนาจฯ และคณะอนุกรรมการต่าง ภายใต้คณะกรรมการกระจายอำนาจฯ ที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายโอนภารกิจ รับผิดชอบภารกิจที่ต้องถ่ายโอนในกลุ่มภารกิจด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว โดยมีภารกิจด้านการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องการประสานการจัดทำแผนพัฒนา และการพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนพัฒนา หน่วยรับงานรับผิดชอบ คือ สำนักงานพัฒนา และส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น

5.2 การกระจายอำนาจการเงิน การคลังและงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีภารกิจในส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการกระจายอำนาจฯ และคณะอนุกรรมการต่าง ๆ ภายใต้

คณะกรรมการกระจายอำนาจ ฯ ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การคลัง และงบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น

5.3 แนวทางการถ่ายโอนบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารงานบุคคล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การสนับสนุน การดำเนินงานของคณะกรรมการกระจายอำนาจฯ และคณะกรรมการต่าง ๆ ภายใต้คณะกรรมการกระจายอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายโอนบุคลากร ที่ได้ทำหน้าที่ประสานงาน และมอบหมายให้ กลุ่มส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ทำหน้าที่เป็นศูนย์ถ่ายโอนบุคลากรในระดับจังหวัด ทุกจังหวัดรับผิดชอบการจัดทำ และปรับปรุงมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

5.4 แนวทางการพัฒนาระบบตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคประชาสังคม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีภารกิจในส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การจัดโครงสร้างหน่วยงานของกรม ให้มีส่วนรับผิดชอบเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคประชาสังคมขึ้นรับผิดชอบในการประสานงาน การพัฒนาองค์ความรู้ และแนวทางการดำเนินการให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น

5.5 การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นถือเป็นภารกิจโดยตรงที่จะต้องดำเนินการในเรื่องดังกล่าว คือ การเตรียมความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับโครงสร้างภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจ การปรับปรุงระบบการวางแผน ระบบงบประมาณ ระบบบัญชี ระบบการบริหารงานบุคคล ระบบติดตามตรวจสอบ และระบบข้อมูล กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรและผู้บริหารท้องถิ่น การเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนและภาคประชาสังคม ในการตรวจสอบหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศท้องถิ่น สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น

5.6 การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีภารกิจในส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การปรับปรุงระเบียบเพื่อรองรับภารกิจถ่ายโอน ได้แก่ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2541 หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น

5.7 กลไกกำกับดูแลการถ่ายโอนภารกิจ และการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ

5.8 การสร้างระบบประกันคุณภาพบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีภารกิจที่เกี่ยวข้อง โดยการดำเนินงานศึกษาวิจัย เรื่องนโยบาย และแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2544 : 290 - 291) กล่าวว่า การกระจายอำนาจเป็นคำที่มีความหมายเฉพาะและมีความหมายตรงกันข้ามกับการรวมศูนย์อำนาจ (Centralization) ที่รัฐบาลกลางกุมอำนาจตัดสินใจในการบริหารกิจการทั่วประเทศ แต่การกระจายอำนาจเป็นระบบการบริหารที่รัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติกระจายอำนาจบางส่วนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีอำนาจดำเนินกิจการภายในอาณาเขตของตนเองโดยปราศจากการแทรกแซง ในรูปแบบของการโอนอำนาจให้หรือยกอำนาจให้ (Devolution) แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบอย่างเด็ดขาด ส่วนกลางจะแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงก็ยากลำบากไม่ได้ เพราะสัมพันธ์ภาพระหว่างส่วนกลางกับส่วนปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ใช่เป็นแบบสายการบังคับบัญชาเพราะมีสถานะเป็นนิติบุคคลที่แยกออกจากส่วนกลาง ซึ่งแตกต่างจากการแบ่งงานออกไปให้หน่วยงานส่วนภูมิภาคตามหลักการแบ่งอำนาจ (Deconcentration)

พิธีสิทธิ์ คำนวนศิศิลป์ และศุภวัฒน์นากร วงศ์ธนาวิสุ (2549 : 9) ได้ให้แนวคิดหลักการกระจายอำนาจการปกครองจะต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. มีการจัดตั้งองค์กรเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นนี้มีหน้าที่ มีงบประมาณ มีทรัพย์สินเป็นของตนเอง
 2. การเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตนเอง
 3. การบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการท้องถิ่น รัฐกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัดสินใจในกิจกรรมมากขึ้น เพียงแต่กำกับควบคุมดูแลให้การสนับสนุนส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบติดตามประเมินผล
 4. การมีประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการให้บริการสาธารณะให้ดีขึ้นกว่าเดิมมีคุณภาพมาตรฐานมีความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่การการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยกำหนดให้รัฐบาลต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในภารกิจของท้องถิ่นได้เอง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การบริหารการเงินการคลัง การกำหนดนโยบาย งบประมาณ การบริหารงานด้านบุคลากร เป็นต้น

ปัญหาของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหารราชการแผ่นดินไทย เน้นหนักไปในทางรวมอำนาจมากกว่าการกระจายอำนาจสาเหตุเนื่องจากปัญหาความมั่นคง ซึ่งมีผู้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาของการปกครองท้องถิ่นไว้ในบทความ คลังสมอง วปอ. เพื่อสังคมในหัวข้อ รัฐธรรมนูญกับการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

โกวิทช์ พวงงาม (2552 : 413 - 415) ได้กล่าวถึงปัญหาของการปกครองท้องถิ่นไว้ตามกรอบของแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจมีอยู่ด้วยกันอย่างน้อย 4 ประการ ดังนี้

1. ปัญหาด้านการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาอุปสรรคมากมาย ประเด็นปัญหาสำคัญก็คือ แม้นว่าทิศทางและแผนการกระจายอำนาจ จะถูกกำหนดไว้อย่างเป็นระบบ แต่กระบวนการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่จากส่วนราชการต่าง ๆ ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลับดำเนินไปอย่างไร้ระเบียบ ซึ่งประเด็นสำคัญปัญหาได้แก่

1.1 การถ่ายโอนภารกิจที่เกิดขึ้นยังคงเป็นไปอย่างจำกัด ทั้งนี้จะกระจุกตัวอยู่เฉพาะภารกิจในกลุ่ม โครงสร้างพื้นฐานและการส่งเสริมคุณภาพชีวิต อีกทั้งกิจกรรมที่มีการถ่ายโอนจริงก็จำกัดเฉพาะในบางกิจกรรมเท่านั้น เช่น การก่อสร้างและบำรุงรักษาถนน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โครงการอาหารเสริมนมและอาหารกลางวัน การสงเคราะห์เบี้ยผู้สูงอายุ เป็นต้น

1.2 การถ่ายโอนภารกิจยังไม่เป็นไปอย่างสอดคล้องระหว่างภารกิจ งบประมาณ บุคลากรแนวปฏิบัติ และวัสดุอุปกรณ์ เป็นผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินกิจกรรมที่มีการถ่ายโอนได้ เนื่องจากข้อจำกัดในด้านทรัพยากร อีกทั้งในหลายกิจกรรม แม้นว่าท้องถิ่นจะมีความพร้อมในการจัดทำ แต่ก็พบว่ายังขาดการแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจในกิจกรรมนั้น ๆ ได้อย่างเต็มที่

1.3 กระบวนการถ่ายโอนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากส่วนราชการผู้ถ่ายโอนเป็นอย่างมาก แต่ในทางปฏิบัติกลับพบปัญหาว่า ส่วนราชการต่าง ๆ มักจะถ่ายโอนให้เฉพาะภารกิจ

หน้าที่ แต่ในด้านวัสดุ แนวปฏิบัติ ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลับมิได้มีการส่งมอบอย่างเป็นระบบระเบียบอันนำไปสู่ปัญหาการจัดทำภารกิจนั้น ๆ

2. ปัญหาในการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาสำคัญ ได้แก่ การขาดการบูรณาการระหว่างแผนการกระจายอำนาจ กับทิศทางการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินทั้งระบบ เป็นผลให้สถานะของการซบถับและแข่งขันในเชิงระบบบริหารราชการแผ่นดินทั้งระบบ เป็นผลให้สถานะของการซบถับและแข่งขันในเชิงบทบาทระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการต่าง ๆ ยังคงดำเนินอยู่ต่อไป เนื่องจากทิศทางที่ปรากฏในแผนการกระจายอำนาจ ย่อมหมายถึงการลดขนาดและถอนตัวเองออกไป ของส่วนราชการต่าง ๆ แต่ในทางปฏิบัติ ทิศทางการปฏิรูประบบบริหารส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ยังแสดงให้เห็นว่าส่วนราชการต่าง ๆ จะยังคงมีบทบาทอย่างสำคัญในพื้นที่การบริหารปกครองนอกศูนย์กลางต่อไป เช่น การสร้างระบบบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ ในด้านหนึ่ง แม้ว่าจะเป็นความพยายามแก้ปัญหาการรวมศูนย์อำนาจที่เป็นไปอย่างกระจัดกระจาย (Fragmented Centralism) แต่ในอีกด้านหนึ่ง ก็เท่ากับเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการปกครองท้องถิ่น โดยรัฐ (Local State Government) ให้คงอยู่ควบคู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกระบวนการกระจายอำนาจ และการจัดระบบการบริการสาธารณะในระดับท้องถิ่นนั้น ส่วนสำคัญอยู่ที่บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ และสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ ในอันที่จะผลักดันกระบวนการถ่ายโอนทรัพยากรต่าง ๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามแผนและขั้นตอนที่กำหนดไว้ แต่ในปัจจุบันองค์กรสำคัญดังกล่าวกลับต้องพบปัญหาอุปสรรคทั้งในเชิงสถาบัน ซึ่งต้องอิงแอบและอาศัยความร่วมมือและผลักดันจากรัฐบาล ที่ส่วนกลางค่อนข้างมาก รวมถึงปัญหาในองค์กรซึ่งยังคงมีบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหารค่อนข้างจำกัด เป็นผลให้การทำงานไปอย่างยากลำบาก

4. ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการในการให้บริการสาธารณะ ภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน มักจะให้ความสำคัญกับเรื่องการถ่ายโอนภารกิจ แต่ยังคงขาดความสนใจอย่างเพียงพอต่อเรื่องวิธีการในการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ภายใต้ข้อกำหนดในปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยยังมีช่องทางการจัดทำภารกิจค่อนข้างจำกัด โดยมากมักจะเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย เป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผ่านการใช้ทรัพยากรทางการบริหารภายในองค์กรของตนเองเป็นหลัก แต่ภายใต้สภาพแวดล้อมทางการบริหารในยุคปัจจุบัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทางเลือก ใหม่ ๆ ในการ

จัดหาบริการสาธารณะให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและยกระดับ การบริการ สาธารณะให้เกิดขึ้น และที่สำคัญจะเป็นการป้องกันปัญหาอาการของการเติบโต ไปสู่ความเป็น ระบบราชการ (Bureaucratization) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นกับระบบ ราชการส่วนกลาง นอกจากปัญหาตามกรอบของแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจทั้ง 4 ประการ ข้างต้นแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีปัญหาพื้นฐาน ที่เห็นว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการ จัดการบริการสาธารณะอีกอย่างน้อย 3 ประการดังนี้

4.1 ปัญหาการแทรกแซงการทำงานของรัฐบาลและการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง เช่น การให้หน่วยงานของรัฐบาลกลางและราชการส่วนภูมิภาค เข้ามาทำหน้าที่ในการจัดบริการ สาธารณะแทนท้องถิ่นหรือชุมชนในท้องถิ่น การกำกับดูแลการบริหารงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ปัญหาด้านการเงิน การคลังและการให้เงินอุดหนุน เป็นต้น

4.2 ปัญหาความเพิกเฉยในสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในท้องถิ่น

4.3 ปัญหาของผู้แทนของประชาชนในท้องถิ่นไม่ตระหนักหน้าที่ของตนผู้แทน ท้องถิ่น แสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง การเล่นพรรคเล่นพวก การทุจริต เป็นต้น

ประชัน คະเนวัน (2553 : 76 - 80) ได้กล่าวถึงปัญหาของการปกครองท้องถิ่น ไว้ดังนี้

1. ปัญหาด้านโครงสร้างท้องถิ่น ในแต่ละรูปแบบไม่สอดคล้องกัน ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเทศบาล ซึ่งทำให้การฝึกฝนเรียนรู้การปฏิบัติงาน การตรวจสอบตาม หลักการถ่วงดุลอำนาจ การไต่เต้าการเมืองของท้องถิ่นสู่ในระดับสูงขึ้น จึงเป็นเรื่องของคุณสมบัติ เฉพาะตัวมากกว่าหลักการทั่วไป และขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

2. อำนาจหน้าที่ ส่วนใหญ่จึงตกเป็นของรัฐทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นดำเนินการในรูปแบบ กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรอื่นของรัฐ เช่น รัฐบาลลงไปอุดหนุนน้ำ ทำถนน ลาดยาง ทำสะพาน คู่อัดน้ำคลอง ขุดห้วยหนอง รักษาพยาบาล เป็นต้น ทั้งที่อำนาจหน้าที่เหล่านั้น ควรจะเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนรัฐบาลก็ควรที่จะดูแลในเรื่องใหญ่ ๆ เช่น การป้องกันประเทศ เงินตรา การต่างประเทศ เศรษฐกิจระดับมหภาค เป็นต้น กล่าวโดยสรุป ท้องถิ่นมีอำนาจน้อยมากในขณะที่รัฐบาลมีอำนาจมากขึ้น

3. การคลัง จะครอบคลุมทั้งรายได้ รายจ่าย และเงินกู้ แต่ที่เป็นปัญหาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นไทย คือ รายได้ไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานตามหน้าที่ ดังนั้น การบริหารงาน ของการปกครองท้องถิ่นไทยจึงต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ปัญหาการคลัง ท้องถิ่น ดังนี้

3.1 การต้องพึ่งงบประมาณจากส่วนกลาง ทำให้ส่วนกลางมีอำนาจในการกำหนดนโยบายให้ท้องถิ่น ทำตามนโยบายที่กำหนดมาในระดับชาติ แทนที่จะเป็นความคิดริเริ่มและความต้องการของท้องถิ่นเอง

3.2 แหล่งรายรับประจำ ยังไม่ได้สัดส่วนกับหน้าที่ที่ควรจะทำรายได้ที่มีอยู่ไม่สามารถสร้างความเจริญหรือพัฒนาได้เต็มที่ งาน/โครงการสำคัญบางอย่างต้องรองบประมาณอื่นสนับสนุน เมื่อหน่วยการปกครองท้องถิ่นไม่มีรายได้คงที่ จะสร้างผลงานให้เป็นที่ศรัทธาของประชาชนได้ผลที่ตามมา คือขาดความร่วมมือจากประชาชน

3.3 การปรับปรุงแก้ไขอัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียม หรือการริเริ่มเก็บภาษีชนิดใหม่ที่เป็นไปอย่างล่าช้า และกระบวนการในการเก็บภาษียังมีข้อบกพร่อง ขาดแคลนเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ

3.4 รายได้สำคัญของการคลังท้องถิ่น คือ ภาษีอากร แต่ภาษีอากรเป็นรายได้ที่สำคัญทั้งของรัฐบาลและท้องถิ่น ภาษีที่เก็บได้ในภูมิภาคและท้องถิ่น ทั้ง ๆ ที่มีการกำหนดอัตราส่วนไว้อย่างแน่นอนแล้ว และในทางปฏิบัตินั้นเป็นไปด้วยความล่าช้า ซึ่งรวมไปถึงการให้เงินอุดหนุน

4. การบริหารงานบุคคล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน มี 4 รูปแบบ คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และรูปแบบพิเศษ คือกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยมีพนักงานและข้าราชการส่วนท้องถิ่น ประมาณ 70,000 คน ในการบริหารงานบุคคลดังกล่าว จะใช้ระบบแยกการดูแลออกจากกัน คือ คณะกรรมการข้าราชการส่วนจังหวัด (ก.จ.) ดูแลข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการพนักงานเทศบาล (ก.ท.) ดูแลพนักงานเทศบาล พนักงานเมืองพัทยา และพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ก.ก.) ดูแลข้าราชการกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ระบบการบริหารงานบุคคลดังกล่าว ไม่ทัดเทียมกับข้าราชการพลเรือนในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคความไม่มั่นคงในอาชีพของเจ้าหน้าที่หน่วยการปกครองท้องถิ่น จึงไม่สามารถดึงดูดคนที่มีความรู้ ความสามารถให้เข้ามาทำงานได้ดีเท่าเทียมกับข้าราชการพลเรือน

5. การกำกับดูแล ประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลาย จึงไม่มีความจำเป็นอิสระอย่างมลรัฐแต่ประการใด แต่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ “การกำกับดูแล” ไม่ใช่ “การบังคับบัญชา” รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมการปกครอง ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ จึงมิใช่ผู้บังคับบัญชาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น การตัดสินใจ ความคิดสร้างสรรค์ ความหลากหลายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงไม่มี

6. การมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น น้อยมาก มีการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ไม่มีส่วนร่วมอย่างอื่นเลย เช่น การตรวจสอบ การติดตาม การรับแจ้งข่าวสาร เป็นต้น

7. ศักดิ์ศรีของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอดีตประชาชนไม่ค่อยสนใจการเมืองท้องถิ่นมากนัก เพราะบุคลากรในองค์กรก็ไม่ได้รับการยกย่องเหมือนกับหน่วยราชการอื่น ๆ มิได้แสดงบทบาทหน้าที่ของประชาชน ให้ประชาชนได้เห็นว่าเป็นผู้รับผิดชอบดูแลการปกครองในเขตนั้น ๆ จึงทำให้ประชาชนขาดความสนใจ แม้แต่การตรวจสอบจึงไม่มีตลอดถึงงบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนก็ไม่ได้รับรู้

ยุทธธรรม ปีทมะ (2558 : 4) กล่าวว่า สภาพปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีหลายสาเหตุหลายปัจจัยแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดความอิสระอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการตนเอง เนื่องจากอำนาจรวมถึงทรัพยากรส่วนใหญ่ยังคงไว้ที่ส่วนกลาง ขณะที่การบริหารในระดับท้องถิ่นมักถูกควบคุมตรวจสอบอย่างเข้มงวดจากราชการส่วนกลางที่ไม่ได้รับรู้ปัญหาอย่างแท้จริง นอกจากนี้ความไม่ชัดเจนในเรื่องอำนาจหน้าที่บางส่วนระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับส่วนราชการท้องถิ่น ที่ยังคงซับซ้อนอยู่มาก ทำให้ประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการบริหารลดน้อยลงไป ในส่วนของกลไกในการคัดเลือกผู้เข้ามารับตำแหน่งผู้บริหารของท้องถิ่นเองก็ยังคงมองว่าไม่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพเพียงพอ ปัญหาเกี่ยวกับความโปร่งใส และความบริสุทธิ์ยุติธรรมในกระบวนการเข้าสู่อำนาจของผู้บริหาร อปท. ในระดับต่าง ๆ รวมไปถึงเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสำคัญและซับซ้อน จนมีผลทำให้การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยยังไม่สามารถตอบสนอง และดูแลความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

จากปัญหาข้างต้นจะเห็นว่า การพัฒนาการปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้แจ้งทางการเมือง สร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง เป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากรัฐบาลกลางมาให้คนในระดับท้องถิ่นดูแลปกครองกันเอง โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างจำกัดและจัดการบริหารตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด ท้องถิ่นมีอำนาจในการปกครองตนเองอย่างไม่มากเกินไป ทั้งนี้ก็เพื่อท้องถิ่นเกิดการพัฒนาและการใช้ทรัพยากรของตนเองที่มีอยู่คุ้มค่าและตอบสนองความต้องการของตนเองได้ดีที่สุด ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเองโดยอิสระพอสมควรภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจุบันประเทศไทยได้จัดรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ออกเป็น 5 รูปแบบ คือ เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมือง

พัทธา ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุตำบลธารละหลอด อำเภอยะนิง จังหวัดนครราชสีมา ฉะนั้น จึงขอเสนอการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกลไกการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ระดับตำบล โดยให้ประชาชนในตำบลเลือกสมาชิกสภาตำบลหมู่บ้านละ 1 คน และมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านและแพทย์ประจำตำบลเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง โดยวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี การประชุมสภาตำบลกำหนดให้มีอย่างน้อยเดือนละครั้ง กฎหมายกำหนดให้กำนันเป็นประธานสภาโดยตำแหน่ง และให้นายอำเภอเลือกสมาชิกสภาตำบล 1 คนเป็นรองประธานสภา ส่วนเลขานุการสภาตำบลให้แต่งตั้งจากราชการท้องถิ่น

ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรัฐบาลให้อำนาจหรือการกระจายอำนาจไปให้หน่วยปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นและชุมชน โดยมีองค์กรผู้รับผิดชอบมีอิสระในการใช้ดุลยพินิจมีเจ้าหน้าที่และงบประมาณในการดำเนินงานแยกออกจากราชการส่วนภูมิภาคแต่องค์กรปกครองท้องถิ่นก็มีได้มีอธิปไตยในตัวเอง ยังต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลาง การปกครองท้องถิ่นมีหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550 : 67) ได้ให้คำนิยามขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ว่า หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ตั้งตามพระราชบัญญัติ สภาตำบล และสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ที่สภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทหรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ย สามารถจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล

โกวิท พวงงาม (2552 : 254) กล่าวว่า อบต. (องค์การบริหารส่วนตำบล) หมายถึง หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538

บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ (2559 : 8 - 9) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วน

ตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 โดยมีมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลแบ่ง ออกเป็น 2 ฝ่ายได้แก่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละหนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีมีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละสามคน

2. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชน เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่พัฒนาตำบลให้เจริญก้าวหน้า ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานที่ประสานทรัพยากรระหว่าง อบต. กับท้องถิ่น อื่นๆ รวมทั้งหน่วยราชการ และหน่วยงานเอกชนอื่นๆ มีเจ้าหน้าที่ประจำงานแต่ละตำแหน่ง มีรายได้เป็นของตนเอง เพื่อพัฒนาตำบล และได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลส่วนกลาง และเป็นองค์กรที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และเกิดความรวดเร็ว เพราะอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หมวด 9 มาตรา 285 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม (2552 : 255) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีโครงสร้างคล้ายกับเทศบาล ที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (2562 : 152 - 153) กล่าวถึงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้น โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ให้ถือเขตหมู่บ้านเป็นเขต

เลือกตั้ง เว้นแต่หมู่บ้านใดมีราษฎรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรไม่ถึงยี่สิบห้าคน ให้รวมหมู่บ้านนั้นกับหมู่บ้านที่มีพื้นที่ติดต่อกันและเมื่อรวมกันแล้วจะมีราษฎรถึงยี่สิบห้าคนเป็นเขตเลือกตั้งเดียวกัน การนับจำนวนราษฎรดังกล่าวให้นับ ณ วันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละสี่ปี นับตั้งแต่วันเลือกตั้ง สำหรับ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน โดยให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งนับตั้งแต่วันเลือกตั้งและมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี นับตั้งแต่วันเลือกตั้ง และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ไม่เกินสองคน และแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารงาน

กล่าวโดยสรุป โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล มีสภาตำบลเป็นอยู่ในระดับสูงสุด เป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลกรรมการบริหารของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล และมีพนักงานประจำที่เป็นข้าราชการ ส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำงานประจำวัน โดยมีปลัดและรองปลัด อบต. เป็นหัวหน้างานบริหาร ภายในองค์กรมีการแบ่งออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ได้เท่าที่จำเป็นตามภาระหน้าที่ของ อบต.แต่ละแห่งเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบอยู่

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่รับผิดชอบความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ โดยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล มีความเป็นอิสระในการบริหาร กำหนดนโยบายในการปกครอง โดยบริหารภายใต้กรอบของกฎหมายที่รัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนด

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550 : 82 - 85) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ตามมาตรา 66) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำตามมาตรา 67 และหน้าที่อาจทำตามมาตร 68 ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (ตามมาตรา 66)
2. หน้าที่ต้องทำ (ตามมาตรา 67) ดังนี้
 - 2.1 จัดให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
 - 2.2 รักษาความสะอาดของท้องถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้ง กำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล

- 2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
 - 2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
 - 2.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงาม ของท้องถิ่น
 - 2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณ หรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร
3. หน้าที่ที่อาจจัดทำกิจการ (ตามมาตรา 68) ดังนี้
- 3.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และเพื่อการเกษตร
 - 3.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 - 3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 - 3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
 - 3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
 - 3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
 - 3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
 - 3.8 การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
 - 3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
 - 3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
 - 3.12 การท่องเที่ยว
 - 3.13 การผังเมือง
4. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 68 นั้นไม่เป็น การตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐในอันที่จะดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้ หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐนำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบล ไปประกอบพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย (ตามมาตรา 69)

5. การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยกรณีนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทย กำหนด (ตามมาตรา 69/1)

6. เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารทางราชการ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของราชการตำบล เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคง แห่งชาติ (ตามมาตรา 70)

7. องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติต่อองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติ ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (ตามมาตรา 71)

8. การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมายการนั้น และเพื่อประโยชน์แก่กิจการองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราวได้ โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม (ตามมาตรา 72)

9. องค์การบริหารส่วนตำบล อาจทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อกระทำกิจการร่วมกันได้ ทั้งนี้เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและกิจการนั้น เป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน (ตามมาตรา 73)

นอกจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 แล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลยังต้องปฏิบัติหน้าที่

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ในส่วน
ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 159 - 160)

ในด้านกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะในมาตรา 16 ซึ่ง
กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการระบบ
สาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำและทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุขูปการ
6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์และส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอัน
ท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ
และสาธารณสถานอื่น ๆ

24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

25. การผังเมือง

26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร

27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ

28. การควบคุมอาคาร

29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันรักษาความ

ปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน

31. กิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ด้านความรับผิดชอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

อำนาจตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 87 - 79)

1. อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

1.1 กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

1.2 คำสั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4 วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

1.5 รักษาการให้เป็นไปตามที่ข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

2. อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

2.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติรายจ่ายเพิ่มเติม

2.3 ควบคุมการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

3. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- 3.1 รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.2 รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.3 รายได้จากกิจการเกี่ยวกับพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.4 ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนดไว้
- 3.5 เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- 3.6 รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
- 3.7 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- 3.8 รายได้อื่นที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- 4.1 เงินเดือน
- 4.2 ค่าจ้าง
- 4.3 เงินค่าตอบแทนอื่น ๆ
- 4.4 ค่าใช้สอย
- 4.5 ค่าวัสดุ
- 4.6 ค่าครุภัณฑ์
- 4.7 ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินอื่น ๆ
- 4.8 ค่าสาธารณูปโภค
- 4.9 เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น
- 4.10 รายจ่ายอื่นตามที่กฎหมายหรือระเบียบ

กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากการกระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง มีรายได้เป็นของตนเอง และรายได้จากที่รัฐบาลกลางอุดหนุนมาให้ ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแล องค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างดีที่สุด

บทบาทอำนาจหน้าที่ด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทบาทอำนาจหน้าที่ด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างทั่วถึง และรวดเร็ว ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดหน้าที่รับผิดชอบของท้องถิ่นไว้หลายด้าน เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ ผู้พิการและคนชรา

กรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น (2548 : 3) กล่าวว่า การสงเคราะห์ผู้สูงอายุเป็นภารกิจหน้าที่หนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประชาชน ซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กล่าวคือ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (10) กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ซึ่งเป็นการกล่าวถึงการสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวมไว้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ

ผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นกลุ่มคนที่ยังไม่มีความมั่นคงในการดำรงชีพเพียงพอและยังประสบปัญหา ทั้งปัญหาเรื่องสุขภาพ ปัญหาทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการขาดรายได้ปัญหาที่อยู่อาศัย เป็นต้น การที่ผู้สูงอายุประสบปัญหาต่างๆ มากมายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสงเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้สูงอายุ รวมถึงพัฒนาผู้สูงอายุให้สามารถมีศักยภาพสูงขึ้น

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (2553 : 23) กล่าวว่า หัวใจการให้บริการผู้สูงอายุในชุมชนมี 3 ส่วนหลักคือ

1. ภาคลึก 3 ภาคลึกลับสามประสานที่สำคัญในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน คือ ภาคบริการชุมชน/ท้องถิ่นบริการสุขภาพและภาคบริการสังคม
2. เจตคติผู้ให้บริการต่อผู้สูงอายุและความสูงอายุจัดเจตคติทางลบต่อผู้สูงอายุและความสูงอายุเสริมเจตคติทางบวก ทั้งผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการเป็นพื้นฐานการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุ
3. รูปแบบบริการใหม่ที่ใส่ใจผู้สูงอายุ : รพ. สด. เอื้ออาทรผู้สูงอายุมี ดังนี้

3.1 บุคลากรที่เอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ คือ หน่วยบริการที่มีเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุและบุคลากรที่มีความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ และมีทักษะในการดูแลผู้สูงอายุคือบุคลากรที่เอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ

3.2 ระบบบริการที่เอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ คือหน่วยบริการที่มีระบบการให้บริการที่นำความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุมาเป็นตัวชี้ นำ มีกระบวนการทำอย่างเป็นระบบและครอบคลุมเป้าหมายของทุกกลุ่มผู้สูงอายุ

3.3 สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยเข้าถึงได้และต้องเอาใจใส่ทั้งสิ่งแวดล้อมในหน่วยบริการในชุมชนและที่บ้าน

พระราชบัญญัติ (2564 : ออนไลน์) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คือสวัสดิการที่รัฐมีไว้เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุนับว่าเป็นอีกสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่ภาครัฐจัดสรรไว้ให้กับผู้สูงอายุคือ บุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เพื่อเป็นเงินช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในแต่ละเดือน โดยในแต่ละปีจะมีการเปิดให้ผู้ที่มีคุณสมบัติรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุรายใหม่ๆ มาลงทะเบียน สำหรับคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับเงินช่วยเหลือต้องมีเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. มีสัญชาติไทย
2. มีอายุ 59 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ตัวอย่างการคำนวณอายุ เช่น การลงทะเบียนของปี 2560 ต้องเป็นผู้สูงอายุที่เกิดก่อนวันที่ 1 ตุลาคม 2501 ส่วนผู้สูงอายุที่ทะเบียนราษฎรระบุเฉพาะปีเกิด ให้ถือวันเกิดวันที่ 1 มกราคม ของปีนั้น ๆ
3. ต้องไม่เคยได้รับสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ไม่ว่าจะเป็นเงินบำนาญ เบี้ยหวัด บำนาญพิเศษ รวมถึงเงินอื่น ๆ ไปในลักษณะ เดียวกัน เช่น ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ที่ได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน รายได้ประจำ หรือผลประโยชน์ คอบแทนอย่างอื่น ที่รัฐให้เป็นประจำ
4. หากมีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และเคยลงทะเบียนไว้แล้ว แต่มีการย้ายภูมิลำเนา จะต้องลงทะเบียนใหม่ในภูมิลำเนาที่ย้ายใหม่
5. ผู้ที่เคยลงทะเบียนไว้แล้ว ไม่จำเป็นต้องลงทะเบียนใหม่ทุกปี เว้นแต่มีการย้ายภูมิลำเนา หรือมีข้อมูลที่ต้องแก้ไขบางอย่าง

สรุปได้ว่า กฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะให้กับผู้สูงอายุ การสงเคราะห์ ส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โดยอำนาจหน้าที่ดังกล่าวจะต้องมีการบูรณาการจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นผู้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ รัฐบาลจึงต้องมีการ

กำหนดนโยบายที่ชัดเจน ที่จะช่วยผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาในด้านต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้สูงอายุ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

แนวทางการจัดทำมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

แนวทางการจัดทำมาตรฐานการจัดบริการเพื่อสงเคราะห์ผู้สูงอายุ มาจากการประมวลและสังเคราะห์ กรอบแนวคิดในการจัดสวัสดิการสังคมและการบริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุและข้อกำหนด ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสรุปเป็นพื้นฐานแนวทางการจัดทำมาตรฐานการจัดบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548 : 29 - 32) กล่าวว่า แนวทางการจัดทำมาตรฐานการจัดบริการเพื่อสงเคราะห์ผู้สูงอายุ มาจากการประมวลและสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการจัดสวัสดิการสังคมและการบริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุ และข้อกำหนด ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสรุปเป็นขั้นพื้นฐาน

แนวทางการจัดทำมาตรฐานการบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ โดยได้แบ่งเป็นประเภทมาตรฐานต่างๆ รวม 6 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล
 - 1.1 จัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ
 - 1.2 บริการตรวจสุขภาพที่บ้าน
 - 1.3 บริการให้ความรู้ แนะนำ การดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุ เช่น จัดโครงการฝึกอบรมให้ผู้ที่ต้องดูแลผู้สูงอายุในครัวเรือน
 - 1.4 บริการตรวจสุขภาพประจำปี
 - 1.5 บริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บเป็นรายบุคคล
 - 1.6 บริการออกบัตรประจำตัวให้กับผู้สูงอายุเพื่อให้รักษาฟรีในโรงพยาบาลผู้สูงอายุ มาสิทธิรับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลแห่งนั้น โดยไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาล รักษาพยาบาลในที่นี้หมายถึงเงินที่สถานพยาบาลเรียกเก็บในการรักษาพยาบาล ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้สูงอายุด้านการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2535
 - 1.7 การบริการทางการแพทย์และการบริการสาธารณสุขที่จัดไว้ โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุบริการช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลการประกันสุขภาพบริการด้านกายภาพบำบัด
2. มาตรฐานด้านรายได้
 - 2.1 จัดสวัสดิการด้านรายได้แก่ ผู้สูงอายุที่ยากจน และไม่มีแหล่งที่พึ่งพิงที่เพียงพอ

- 2.2 ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน
- 2.3 การช่วยเหลือค่าครองชีพประจำวัน
- 2.4 จ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ
- 2.5 การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
- 2.6 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
- 2.7 ให้ส่วนลดในรายการต่าง ๆ เช่น ค่าชื้อยา ค่าโดยสารรถสาธารณะ ค่าโรงแรม
ภัตตาคาร กิจกรรมด้านบันเทิง และสถานที่ราชการ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน อุทยานแห่งชาติ
- 2.8 ให้ทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม
3. มาตรฐานด้านที่พักอาศัย
 - 3.1 บ้านพักคนชรา ที่เป็นบริการที่พักรักษาที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสุขภาพ
และอารมณ์ หรือปัญหาอื่นๆ
 - 3.2 สถานพยาบาลที่เป็นบริการที่พักรักษาสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการรักษาพยาบาล
เป็นประจำและต่อเนื่อง หรือต้องการดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด
 - 3.3 บ้านพักคนชราที่ต้องเสียค่าบริการส่วนหนึ่ง
 - 3.4 บริการครอบครัวอุปการะเป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว หรือไร้ที่
พึ่งพิง
 - 3.5 การจัดที่พักรักษาและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง
4. มาตรฐานด้านนันทนาการ
 - 4.1 การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุเพื่อเป็นศูนย์กลางข่าวสาร แหล่งพบปะสังสรรค์ของ
ผู้สูงอายุ รวมทั้งเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ
ทางด้านศาสนา ค่านิยมวัฒนธรรมและธรรมชาติ
 - 4.2 ศูนย์บริการผู้สูงอายุ เป็นศูนย์รวมของผู้สูงอายุ และสมาชิกในครอบครัวเป็น
สถานที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬา พักผ่อนหย่อนใจทำงานอดิเรก
 - 4.3 สโมสรผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์รวมของผู้สูงอายุในการพักผ่อนออกกำลังกาย
พบปะสังสรรค์ การรับบริการ ตรวจสอบสุขภาพ การเรียนอาชีพ การเรียนภาษา รับประทานปัญหา
การบำเพ็ญประโยชน์ให้สังคม เช่น สอนหนังสือ เล่านิทาน สอนดนตรี สอนลีลาศ ตลอดจนการเยี่ยม
เยือนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยและพิการ
 - 4.4 บริการนันทนาการ งานรื่นเริงในวันนักขัตฤกษ์
 - 4.5 การจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับเยาวชน คนในชุมชน กลุ่มเครือข่าย
 - 4.6 การทัศนศึกษาแหล่งธรรมชาติ ศาสนสถานแหล่งที่ท่องเที่ยวนอกสถานที่

5. มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง

- 5.1 โอกาสในการศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการบริการทางสังคม
- 5.2 การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น
- 5.3 การส่งเสริมการจัดการศพตามประเพณี
- 5.4 จัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ ศูนย์ส่งเสริมรายชื้อประจำหมู่บ้าน โดยมีลักษณะการให้บริการ ดังนี้
 - 5.4.1 การบริการภายในศูนย์ ได้แก่ บริการด้านสุขภาพอนามัย กายภาพบำบัด สังคมสงเคราะห์ กิจกรรมเสริมรายได้ กิจกรรมเสริมความรู้ นันทนาการ และกิจกรรมด้านศาสนา เป็นต้น
 - 5.4.2 บริการหน่วยเคลื่อนที่ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน โดยการออกหน่วยเคลื่อนที่เยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำแก้ไขปัญหา บริการด้านสุขภาพอนามัยและบริการด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น
 - 5.4.3 บริการด้านที่พักฉุกเฉิน เป็นการบริการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยการรับเข้าบ้านพักในบ้านพักฉุกเฉินเป็นการชั่วคราว
- 5.5 บริการด้านเศรษฐกิจ และบริการฌาปนกิจให้คนชราที่ไม่มีญาติ
- 5.6 จัดฌาปนกิจสงเคราะห์
- 5.7 ลดหย่อนภาษีเงินได้ให้แก่บุตร ซึ่งเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่บุพการีไม่มีรายได้หรือมีรายได้ไม่น้อยกว่า 30,000 บาท (ซึ่งขณะนี้กรมสรรพากรได้ดำเนินการในส่วน ดังกล่าวแล้ว)
- 5.8 จัดให้มีกฎหมายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ
- 5.9 ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้ายของชีวิต
- 5.10 รมรงค์ให้คนในครอบครัว และชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ
- 5.11 ส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกันของผู้สูงอายุ
- 5.12 ส่งเสริมสมาชิกในครอบครัว ให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุโดยการให้ความรู้และข้อมูลแก่ผู้สูงอายุ เกี่ยวกับบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์
- 5.13 บริการด้านกฎหมาย เพื่อป้องกันรักษาความปลอดภัย สิทธิ และสวัสดิการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง

5.14 การช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง

5.15 การให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาคกรอกรว

6. มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกือหนุนจัดตั้งและพัฒนาบริการทางด้านสังคมในชุมชนที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุมากที่สุด โดยเน้นการ ให้บริการถึงบ้าน และมีการสอดประสานกันระหว่างบริการสุขภาพและทางสังคมโดยครอบคลุมบริการดังต่อไปนี้

6.1 ศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ

6.2 ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในเวลากลางวัน

6.3 บริการเยี่ยมบ้าน

6.4 ระบบดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

6.5 บริการชุมชนเคลื่อนที่ไปในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล

6.6 จัดตั้งระบบเฝ้าระวังเกือภูและดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน

6.7 จัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

6.8 ให้ความรู้ความสามารถให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุและอาสาสมัครผู้ดูแล

6.9 สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันและกันในชุมชน

6.10 บริการแม่บ้าน โดยการจัดส่งแม่บ้านไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในการทำงานบ้านต่าง ๆ เช่น การจ่ายของ ทำความสะอาดบ้าน ประกอบอาหาร การช่วยเหลืออื่น ๆ จะช่วยให้ผู้สูงอายุสบายขึ้น

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดทำมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ โดยได้แบ่งประเภทมาตรฐานต่าง ๆ ออกอย่างชัดเจนซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพของผู้สูงอายุ ในด้านบริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ บริการตรวจสุขภาพที่บ้าน ให้ความรู้ แนะนำ การดูแลสุขภาพที่ถูกต้องให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุ ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน การจัดที่พักอาศัยให้แก่ผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง มีสโตร์สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์รวมของผู้สูงอายุ และสมาชิกในครอบครัว

แนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

แนวทางและขั้นตอนการดำเนินงาน มีการจัดทำแผนงาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ มีแนวคิดพื้นฐานหลักการทำงาน และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548 : 37) กล่าวว่า แนวทางขั้นตอนการดำเนินงาน สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อในการจัดทำแผนงาน หรือวางแผนทางกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งจัดบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุได้ตามมาตรฐานตัวชี้วัดด้านต่าง ๆ มีแนวคิด พื้นฐานหลักการทำงาน แนวทางการดำเนินงานดังนี้

1. แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การคิดและวางแผนการส่งเสริมและการพัฒนา ผู้สูงอายุเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้การฝึกอบรมและพัฒนาผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ มีกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ สุขภาพอนามัย เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุปรับตัวเข้ากับ สภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย

1.1 การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ผู้บริหารท้องถิ่นสมาชิกสภาท้องถิ่น และประชาชนกลุ่ม องค์กรชุมชน ต้องมีค่านิยมที่เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุว่ามีความสำคัญต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น

1.2 เป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้อง ตระหนักว่าการจัดสวัสดิการเพื่อการสงเคราะห์ และการพัฒนาผู้สูงอายุถือเป็นภารกิจและอำนาจ หน้าที่สำคัญที่จะต้องให้บริการและจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ

1.3 สร้างค่านิยมการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ ถือเป็นความร่วมมือของชุมชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติ เพื่อให้การสงเคราะห์และ พัฒนาผู้สูงอายุเป็นไปอย่างยั่งยืน

2. แนวทางการวางนโยบาย และการวางแผนสงเคราะห์ผู้สูงอายุ มีดังนี้

2.1 ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยการรณรงค์ในเชิงความคิดเพื่อให้ทุกภาคส่วนใน ชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ และก่อให้เกิดค่านิยมการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ ซึ่งเห็นว่าผู้สูงอายุ เป็นทรัพยากรที่สำคัญ ที่จะป็นเสาหลักแห่งภูมิปัญญาให้กับท้องถิ่นและควรจะได้จัดเวทีประชาคม เพื่อระดมความคิด วางนโยบายและแผนงาน เพื่อการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ และพัฒนา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

2.2 ยึดหลักประสานงานกับส่วนราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ การประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ เพื่อเป็นพี่เลี้ยง และเพื่อให้เป็นที่ปรึกษา แนะนำ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และแนวทางการจัด สวัสดิการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

2.3 ยึดหลักการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลด้านผู้สูงอายุ โดยเฉพาะองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีข้อมูลพื้นฐานด้านผู้สูงอายุ ที่จัดเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบและ

สามารถรู้จำนวน และโครงสร้างผู้สูงอายุของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งการรู้ศักยภาพของผู้สูงอายุทั้งที่พึ่งตนเองได้และพึ่งตนเองไม่ได้ ซึ่งจะต้องจัดไว้เป็นทำเนียบข้อมูลผู้สูงอายุ

2.4 ยึดหลักการเตรียมกลไกการทำงานด้านผู้สูงอายุ โดยเฉพาะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบงานบริการ และการสงเคราะห์ผู้สูงอายุและอาสาสมัคร ตลอดจนการจัดให้มีคณะกรรมการด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ ดังนั้น จึงต้องจัดการวางแผนเตรียมการเรื่องบุคลากร งบประมาณ สถานที่ เครื่องมือ และความรู้ความเข้าใจแนวทาง การพัฒนา

3. การเตรียมความพร้อมและเงื่อนไขความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสงเคราะห์ผู้สูงอายุเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน การดำเนินการสงเคราะห์ผู้สูงอายุเป็นภารกิจและอำนาจหน้าที่สำคัญ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และประชากรกลุ่ม องค์กรชุมชน ต้องมีค่านิยมที่เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ ว่ามีความสำคัญต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548 : 57 - 58) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมและเงื่อนไขความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน

ปัจจัยที่มีความสำคัญในการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก่

1. การจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสำคัญอย่างมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้ฐานข้อมูลผู้สูงอายุ เป็นข้อมูลในการตัดสินใจแก้ปัญหา สนับสนุน และพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการจ่ายเบี้ยยังชีพ
2. การจ่ายเบี้ยยังชีพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมและมีเงินรายได้จากภาษีอากรในท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก หรือมีศักยภาพ หรือสถานะทางการคลัง สามารถจัดสรรรายได้ โดยตั้งงบประมาณ ของตนเอง เพื่อช่วยเหลือเป็นเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ ตามบัญชีรายชื่อในบัญชีสำรองซึ่งยังไม่ได้รับการช่วย เหลือทั้งนี้เป็นไปตามขั้นตอนแนวทางที่ระเบียบกฎหมายกำหนด แนวทางการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ควรดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ โดยวิธีการ โอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคาร ในนามผู้สูงอายุเป็นอันดับแรก เพื่อนเป็นการป้องกันปัญหาการทุจริต และปัญหาผู้สูงอายุได้รับเงินไม่ครบตามจำนวน หรือจ่ายเป็นรายเดือนตามประสงค์ของผู้รับ
3. การจัดตั้งคณะกรรมการสวัสดิการผู้สูงอายุควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยโครงสร้างคณะกรรมการอาจจะประกอบด้วย ผู้แทนชมรม หรือกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นการระดมความร่วมมือ

จัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ฝ่ายละ 3 คน เท่า ๆ กัน โดยทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ วางระเบียบการ สงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุการแก้ปัญหาและการวางแผนนโยบายการพัฒนาผู้สูงอายุ การคัดเลือก ผู้สูงอายุเพื่อสงเคราะห์ในประเภทต่าง ๆ เช่น ผู้สูงอายุพึ่งตนเองไม่ได้ ผู้พิการ การช่วยเหลือ ฌาปนกิจศพ การจัดสวัสดิการกองทุนผู้สูงอายุ เป็นต้น

4. การจัดให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบด้านผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดให้ มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่รับผิดชอบด้านผู้สูงอายุ หรือนักสังคมสงเคราะห์ที่รับผิดชอบ งานผู้สูงอายุ รวมทั้งการส่งเสริมให้มีอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุ ตลอดจนการส่งเสริมสโมสร ผู้สูงอายุ เพื่อดำเนินการกิจการด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

5. การประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง ควรมีการ ประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียงเพื่อก่อให้เกิดศักยภาพใน แนวทางเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ

สรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมและเงื่อนไขความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในการสงเคราะห์ผู้สูงอายุเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน เป็นการเตรียมความพร้อมของ ประชาชนทุกกลุ่มเข้าช่วยผู้สูงอายุ มีเงื่อนไขความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ สงเคราะห์ผู้สูงอายุ เพื่อให้เป็นไปตามสิทธิและประโยชน์ให้ผู้สูงอายุที่ควรจะได้รับสิทธิและ สวัสดิการต่างๆจากภาครัฐ แนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานในการจัดบริการสาธารณะแก่ ผู้สูงอายุ และการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ สำหรับองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แบ่งเป็นประเภท มาตรฐาน ด้านต่าง ๆ รวม 6 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล มาตรฐาน ด้านรายได้ มาตรฐานด้านที่พักอาศัย มาตรฐานด้านนันทนาการ มาตรฐานด้านความมั่นคงทาง สังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกี่ยวพัน

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด (2562 : 4 - 13) ได้ประกาศจัดตั้งเป็นองค์การ บริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2539 ตามพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งผู้วิจัยขอนำบริบทมา กล่าวโดยสังเขป ดังนี้

1. สภาพทั่วไป

1.1 ด้านกายภาพ

องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด ตั้งอยู่ที่ 111 บ้านห้วย หมู่ที่ 7 ตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ดังนี้

ทิศเหนือ จดเขตตำบลสัมฤทธิ์ อำเภอพิมาย

ทิศตะวันออก จดเขตตำบลสัมฤทธิ์ ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย

ทิศใต้ จดเขตตำบลหนองระเวียง อำเภอพิมาย

ทิศตะวันตก จดเขตตำบลหนองพลวง อำเภอจักราช และตำบลบึง

ตำบลคอนขมพู อำเภอโนนสูง

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลธารละหลอด เป็นที่ราบลุ่ม มีความลาดเอียงจากด้านทิศตะวันตกสู่ทิศตะวันออก มีความสูงเฉลี่ยจากระดับน้ำทะเลประมาณ 165 - 198 เมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ทำการเกษตร ปลูกข้าว อ้อย พริก เป็นต้น

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศของตำบลธารละหลอด มีสามฤดู ฤดูร้อนเริ่มเดือน มีนาคม - พฤษภาคม ฤดูฝนจะเริ่มเดือน มิถุนายน - ตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มเดือน พฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ ของปีถัดไป ในฤดูร้อนอากาศจะร้อนมาก แต่ในฤดูหนาวจะหนาวไม่นาน ส่วนในฤดูฝนนั้นฝนจะตกแต่ละปีไม่เท่ากันมากบ้างน้อยบ้าง

1.4 ลักษณะของดิน

ตำบลธารละหลอดมีพื้นที่ ประมาณ 48.008 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 30,005 ไร่ เป็นดินเหนียว และดินเหนียวปนทราย เก๋มเล็กน้อย

2. ด้านการเมือง / การปกครอง

2.1 เขตการปกครอง

ตำบลธารละหลอดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 14 หมู่บ้าน

หมู่ที่ 1 บ้านโนนตุม

หมู่ที่ 2 บ้านยาง

หมู่ที่ 3 บ้านละหลอด

หมู่ที่ 4 บ้านโนนหลักกี

หมู่ที่ 5 บ้านโนนกระหาด

หมู่ที่ 6 บ้านโนนสูง

หมู่ที่ 7 บ้านห้วย

หมู่ที่ 8 บ้านสวนยา

- หมู่ที่ 9 บ้านวังม่วง
- หมู่ที่ 10 บ้านขามตามุข
- หมู่ที่ 11 บ้านมะค่า
- หมู่ที่ 12 บ้านโนนกรด
- หมู่ที่ 13 บ้านโนนโพธิ์
- หมู่ที่ 14 บ้านยางน้อย

2.2 การเลือกตั้ง

การเลือกตั้งต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 11 หน่วยเลือกตั้ง โดย

- หน่วยที่ 1 บ้านโนนตูม
- หน่วยที่ 2 บ้านยาง
- หน่วยที่ 3 บ้านละหาด
- หน่วยที่ 4 บ้านหวาย
- หน่วยที่ 5 บ้านวังม่วง
- หน่วยที่ 6 บ้านขามตามุข
- หน่วยที่ 7 บ้านโนนโพธิ์
- หน่วยที่ 8 บ้านยางน้อย
- หน่วยที่ 9 หมู่ที่ 5 รวมกับหมู่ที่ 11 เป็น 1 หน่วย
- หน่วยที่ 10 หมู่ที่ 8 รวมกับหมู่ที่ 11 เป็น 1 หน่วย
- หน่วยที่ 11 หมู่ที่ 4 รวมกับหมู่ที่ 6 เป็น 1 หน่วย

3. ด้านประชากร

องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด มีประชากรปัจจุบัน จำนวนรวมทั้งสิ้น 4,053

คน แยกเป็น

ชาย จำนวน 2,075 คน

หญิง จำนวน 1,978 คน

บ้านเรือน จำนวน 1,207 หลังคาเรือน

จำนวนผู้สูงอายุ 662 คน โดยแสดงเป็นตาราง 2.1 ดังนี้

ตาราง 2.1 จำนวนผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด

หมู่ที่	บ้าน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม
1	โนนตูม	25	32	57
2	ยาง	28	35	63
3	ละหลอด	24	28	52
4	โนนหลักกี	9	11	20
5	โนนกระหาด	18	25	43
6	โนนสูง	10	5	15
7	หวาย	35	45	80
8	สวนยา	5	9	14
9	วังม่วง	16	24	40
10	ขามตามูข	18	17	35
11	มะค่า	19	24	43
12	โนนกรด	21	39	60
13	โนนโพธิ์	44	65	109
14	ยางน้อย	10	21	31
รวม		282	380	662

ที่มา : สำนักงานทะเบียนอำเภอพิมาย จ. นครราชสีมา (พ.ศ. 2562 : 1 - 2)

4. สภาพสังคม

4.1 ด้านการศึกษา

สถานศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด มีโรงเรียนประถมศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย

4.1.1 โรงเรียนบ้านหวายโนนโพธิ์

4.1.2 โรงเรียนมะค่าสามัคคี

4.1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนกรด

4.2 ด้านสาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 แห่ง

4.2.1 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลมะค้ำระเว

4.3 ด้านการสังคมสงเคราะห์

4.3.1 ทุกหมู่บ้านได้จัดตั้งฌาปนกิจสงเคราะห์ระดับหมู่บ้าน

4.3.2 จัดตั้งฌาปนกิจสงเคราะห์ของกองทุนหมู่บ้าน ในระดับตำบล

5. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

5.1 การคมนาคม

การคมนาคมขนส่งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอดในปัจจุบันนับว่าสะดวกขึ้นมากเพราะได้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้สามารถเดินทางเชื่อมต่อยังตำบลและอำเภอใกล้เคียงสะดวกยิ่งขึ้น

5.1.1 ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน 44 สาย ความยาวรวม 21.025

กิโลเมตร

5.1.2 ถนนหินคลุก จำนวน 6 สาย ความยาวรวม 5.17 กิโลเมตร

5.1.3 ถนนลาดยาง จำนวน 3 สาย ความยาวรวม 1.93 กิโลเมตร

5.2 การประปา

ระบบประปาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด ดำเนินการโดยที่ทำการประปาองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด ด้วยระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่ โดยใช้แหล่งน้ำดิบในลำละหลอด ครอบคลุมประชากรผู้รับบริการ ทั้ง 14 หมู่บ้าน ดูแลรับผิดชอบและบริหารจัดการโดยคณะกรรมการประปาหมู่บ้าน

5.3 การไฟฟ้า

จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้าครบทุกครัวเรือน

5.4 การสื่อสาร

5.4.1 ประชากรในพื้นที่มีโทรศัพท์ที่ใช้ประมาณร้อยละ 98

5.4.2 หอกระจายข่าวหมู่บ้าน จำนวน 14 แห่ง

5.4.3 ไปรษณีย์ตำบล 1 แห่ง

6. ด้านเศรษฐกิจ

6.1 ด้านการเกษตรประชากรส่วนใหญ่ของตำบลธารละหลอด ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกข้าว อ้อย เลี้ยงสัตว์ และมีอาชีพรับจ้างในบางส่วน

6.2 ด้านพาณิชยกรรม ประกอบด้วย กลุ่มแปรรูปพริก กลุ่มทำข้าวหลาม กลุ่มทำพวงหรีด และ กลุ่มร้อยมาลัย

7. ด้านศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม

7.1 ศาสนา

7.1.1 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99

7.1.2 ศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 1

7.2 ประเพณี และวัฒนธรรม

7.2.1 ทำบุญปีใหม่

7.2.2 ประเพณีสงกรานต์

7.2.3 ประเพณีถวายเทียนเข้าพรรษา

7.2.4 ประเพณีออกพรรษา ตักบาตรเทโว

7.2.5 ประเพณีลอยกระทง

8. ด้านโครงสร้างและอัตรากำลังในการบริหารงาน

องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด ประกอบด้วยหน่วยงาน ดังนี้

8.1 ฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 24 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

8.2 ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองนายก 2 คน และเลขานุการตำบล 1 คน คณะผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่ควบคุมรับผิดชอบในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย

องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด แบ่งส่วนการบริหารงานออกเป็น ส่วนงานต่าง ๆ ดังนี้

1. สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย งานบริหารงานทั่วไป งานการศึกษา งานแผนงานและงบประมาณ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานการเจ้าหน้าที่ งานธุรการ งานการเกษตร งานพัฒนาชุมชน
2. กองคลัง ประกอบด้วย งานบริหารงบประมาณ งานการเงินและบัญชี งานทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ งานพัฒนาและจัดเก็บรายได้
3. กองช่าง ประกอบด้วย งานการก่อสร้าง งานผังเมือง งานออกแบบ งานประสานสาธารณูปโภค งานธุรการ
4. กองการศึกษา ประกอบด้วย งานการศึกษา

ตาราง 2.2 โครงสร้างอัตรากำลังพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลและพนักงานจ้าง

หน่วยงาน	จำนวนพนักงานส่วนตำบล			
	พนักงานอบต.	ลูกจ้างประจำ	พนักงานจ้าง	รวม
1. สำนักงานปลัด อบต.	9	-	3	12
2. กองคลัง	4	-	-	4
3. กองช่าง	2	-	1	3
4. กองการศึกษา	-	-	1	1
รวม	15	-	5	20

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด (2562 : 2)

9. ด้านมิชชันการมีส่วนร่วมของประชาชน

องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เพื่อเป็นจุดมุ่งหมายการพัฒนา โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง คือเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา วิเคราะห์วางแผนบริหารจัดการและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การร่วมทำงานกิจกรรมสังคมในโอกาสต่าง ๆ เช่น ร่วมกันวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอนาคต โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมตามสภาพการที่เป็นจริง และเพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์จังหวัดนครราชสีมา ได้กำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดผลสัมฤทธิ์ ตามวัตถุประสงค์ มีการติดตามประเมินผลเป็นระยะและดำเนินงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน โดยได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณสุขต่อแนวทางพระราชดำริ

1.1 ประสานและบริหารจัดการน้ำ ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เมื่อปี 2538 เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาอุทกภัยอย่างเป็นระบบ

1.2 พัฒนาขุดลอก คูคลองและจัดสร้างแหล่งน้ำ สงวนและเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร เพื่อการอุปโภคและบริโภค รวมทั้งวางโครงการเพื่อแก้ไขปัญหา น้ำท่วมและน้ำแล้ง

1.3 พัฒนาชุมชนและสังคมตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 การดูแลบริการด้านสาธารณสุข

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

2.1 ส่งเสริมสนับสนุนการวางระบบการพัฒนาด้าน โครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับความเป็นและความต้องการของประชาชน

2.2 ก่อสร้าง ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมอย่างทั่วถึง

2.3 ประสาน สนับสนุน ร่วมมือกับส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อื่น ๆ เพื่อสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องจักรกล ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานที่มีความชำนาญในการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน

2.4 ประสานในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในด้านสาธารณสุข และส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจในการใช้และรักษาสาธารณสุขอย่างคุ้มค่า

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต

3.1 ส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนให้เข้มแข็ง

3.2 ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

3.3 ส่งเสริมพัฒนาบทบาทและคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ประชาชน และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

3.4 ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพและศักยภาพตามความสามารถของแรงงานในท้องถิ่น

3.5 ป้องกันและแก้ไขปัญหาการเสพติด การผลิตและการจำหน่ายยาเสพติดในทุกระดับ

3.6 ดำเนินการโครงการ เพื่อให้บริการประชาชน และรับทราบปัญหา อุปสรรค และความต้องการของประชาชนในพื้นที่

3.7 ส่งเสริมและประกาศเกียรติคุณผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดี และสร้างคุณประโยชน์ต่อสังคม สร้างชื่อเสียงให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด

4. ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.1 พัฒนาฟื้นฟูและอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำ ลุ่มน้ำลำคลองและป่าไม้ ให้มีความอุดมสมบูรณ์

4.2 รมรงค์สร้างจิตสำนึกเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษและปัญหาสิ่งแวดล้อม ของชุมชนท้องถิ่นทุกระดับ

4.3 จัดทำระบบกำจัดขยะรวม และจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

5. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

5.1 ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน ให้รองรับการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ ตามที่ กฎหมายกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 นำระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานภายในองค์กร

5.3 สนับสนุนบุคลากรในสังกัด ให้ได้รับการศึกษาอบรม การทำวิจัย เพิ่มพูนความรู้ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพ การทำงานให้เกิดประสิทธิผลในการบริการประชาชน และในการ สื่อสารและร่วมมือกับประชาคมอาเซียน

5.4 บูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และ เอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาท้องถิ่น สร้างประโยชน์สูงสุด แก่ประชาชนใน จังหวัดนครราชสีมา

5.5 เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและความ ต้องการของประชาชนในการพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา

5.6 เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

วิสัยทัศน์

องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เพื่อแสดง สถานการณ์ในอุดมคติ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า ซึ่งจะสามารถสะท้อนถึงสภาพการณ์ของท้องถิ่นในอนาคตอย่างรอบด้าน ภายใต้การเปลี่ยนแปลง ของสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ คาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นในอนาคต ดังนี้

“ตำบลน่าอยู่ พัฒนาอย่างยั่งยืน”

เป้าประสงค์

1. ประชาชนมีศักยภาพมีรายได้เพียงพอสามารถพึ่งตนเองได้
2. การได้รับบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มีความสะดวกและรวดเร็ว
3. การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน การสังคมสงเคราะห์แก่ประชาชนรวมทั้งการสร้าง สังคมความน่าอยู่

4. สิ่งแวดล้อมดี ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ทำให้ชุมชนน่าอยู่

5. การบริหารจัดการภาครัฐที่ดีและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

ตัวชี้วัด

1. ประชาชนในเขต อบต. ธารละหลอดมีแหล่งน้ำในการอุปโภคเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 5
2. ในเขต อบต. มีโครงสร้างพื้นฐานให้ประชาชนได้ใช้บริการร้อยละ 80
3. ประชาชนมีความรู้มากขึ้นร้อยละ 90
4. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นร้อยละ 10
5. ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 5 และพึ่งตนเองได้มากขึ้น
6. ชุมชนในเขต อบต. ร้อยละ 60 น่าอยู่อย่างสงบสุข
7. การบริการจัดการของ อบต. มีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูงร้อยละ 60
8. การบริการจัดการของ อบต. มีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูงร้อยละ 60

ค่าเป้าหมาย

1. ด้านการได้รับบริการด้าน โครงสร้างพื้นฐานให้มีความสะดวกและรวดเร็ว
2. ประชาชนมีความรู้และบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม
3. ประชาชนมีศักยภาพมีรายได้เพียงพอสามารถพึ่งตนเองได้
4. มลภาวะและสิ่งแวดล้อมไม่เป็นพิษทำให้ชุมชนน่าอยู่อย่างสงบสุข
5. การบริหารจัดการภาครัฐที่ดีและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

กลยุทธ์

1. พัฒนาบุคลากร คุคลองและจัดสร้างแหล่งน้ำ สวงวนและเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร เพื่อการอุปโภคและบริโภค รวมทั้งวางโครงการเพื่อแก้ไขปัญหา น้ำท่วมและน้ำแล้ง
2. ส่งเสริมและพัฒนาระบบการศึกษา บุคลากรด้านการศึกษา ครู นักเรียน ให้เป็นผู้มีคุณภาพมีทักษะและศักยภาพตามมาตรฐานสากล รองรับประชาคมอาเซียน
3. พัฒนา ปรับปรุงพันธุ์พืชและเมล็ดพันธุ์พืชที่ดีมีคุณภาพ ส่งเสริมให้เกิดเกษตร อุตสาหกรรม ลดต้นทุน เพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ปรับปรุงผลิตผลให้มีคุณภาพ ส่งเสริม สนับสนุนการถนอมและแปรรูปสินค้าทางการเกษตร ส่งเสริมให้มีการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ เพื่อการ บริโภคเพื่อจำหน่ายและการอนุรักษ์ และเพิ่มช่องทางตลาด
4. ส่งเสริมชุมชนให้เข้มแข็ง พัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านและ ชุมชนให้พัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ประชาชน และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน พัฒนาคุณภาพและศักยภาพตามความสามารถ ของแรงงานในท้องถิ่น

5. ป้องกันและแก้ไขปัญหาการเสพติด การผลิตและการจำหน่ายยาเสพติดในทุกระดับ
6. ดำเนินการโครงการ เพื่อให้บริการประชาชน และรับทราบปัญหา อุปสรรค และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ พัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ส่งเสริมสุขภาพและอนามัยของประชาชนในทุกระดับ ให้มีสุขภาพแข็งแรง
7. ส่งเสริมสนับสนุนการวางระบบการพัฒนาด้าน โครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับ ความจำเป็นและความต้องการของประชาชน ก่อสร้าง ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมอย่างทั่วถึง
8. พัฒนาฟื้นฟูและส่งเสริมกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน ท้องถิ่นโคราช โดยการอนุรักษ์สืบสานต่อและเชื่อมโยงสู่กิจกรรมการท่องเที่ยว
9. ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน นำระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงาน ภายในองค์กรสนับสนุนบุคลากรในสังกัดให้ได้รับการศึกษาอบรม การทำวิจัย เพิ่มพูนความรู้
10. เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
11. ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานต่างๆ ในการเตรียมความพร้อมในการป้องกันภัย และการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ติดตั้งระบบกล้องวงจรปิดในเขตชุมชนและ สถานที่สำคัญ สนับสนุนการฝึกอบรมจัดตั้งและอบรมฟื้นฟูตำรวจบ้านและอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) และดูแลรักษาความปลอดภัยและการจราจร
12. พัฒนาฟื้นฟูและอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำ ลุ่มน้ำลำคลองและป่าไม้ให้ มีความอุดมสมบูรณ์ สร้างจิตสำนึกเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษและปัญหาสิ่งแวดล้อมของ ชุมชน จัดทำระบบกำจัดขยะรวม และจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

จุดยืนทางยุทธศาสตร์

1. การพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่มีความเข้มแข็ง โดยได้รับการบริการสาธารณะด้าน โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนและเศรษฐกิจ
2. การพัฒนาระบบการศึกษาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
3. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพคนและความเข้มแข็งของชุมชนในการพึ่งตนเอง
4. การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและมลภาวะสิ่งแวดล้อมที่มีอย่างยั่งยืน
5. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่ดีและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุตำบลตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา นั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากผลงานวิจัยอื่น ๆ เพื่อนำมา

ประกอบการศึกษา ในครั้งนี้ด้วย ซึ่งมีผู้ที่สนใจทำผลงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุไว้ดังนี้

นันทนา อยู่สบาย (2557 : 69 - 77) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้เนื้อ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้เนื้อ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ และเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้เนื้อ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้เนื้อ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 149 คน อายุ 60 - 65 ปี จำนวน 238 คน สถานภาพสมรส จำนวน 201 คน ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา จำนวน 226 คน อาชีพรับจ้าง จำนวน 119 คน รายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 211 คน พบว่า มีความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความต้องการ มากที่สุดคือ ด้านความปลอดภัยในชีวิต รองลงมา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านนันทนาการ และด้านการศึกษา น้อยที่สุดคือ ด้านที่อยู่อาศัย การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้เนื้อ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ควรให้ความช่วยเหลือหรือส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ เช่น อาชีพรับจ้าง ค้าขาย เพื่อให้มีรายได้ต่อเดือนเพียงพอ ช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย ให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้สูงอายุ และดูแลความเป็นอยู่ให้ผู้สูงอายุมีสภาพที่ดีขึ้น โดยให้ค่าตอบแทนพิเศษและสวัสดิการแก่บุคลากรที่เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ ส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุให้รับความรู้ที่เหมาะสม โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านศาสนา เป็นต้น

จิตภา ฤทธิงาม (2552 : 101 - 104) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในตำบลเกาะเกร็ด อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุในตำบลเกาะเกร็ด อำเภอบางเกร็ดจังหวัดนนทบุรี มีความต้องการสวัสดิการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความต้องการสวัสดิการด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ และการจัดการศพตามประเพณี สูงที่สุด รองลงมา คือ ต้องการสวัสดิการด้านการแพทย์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย ด้านที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มและสาธารณูปโภค ด้านกิจกรรมทางสังคมและศาสนา ด้านการศึกษาและข้อมูลข่าวสาร และด้านอาชีพและรายได้

ตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ควรจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความต้องการพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นด้านการแพทย์ และสาธารณสุข ด้านที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มและสาธารณสุขโลก

อุทุมพร ศตะกูรณะ (2555 : 135 - 137) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการ สวัสดิการสังคมและเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ต่อเดือน ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 848 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 272 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ และแบบประเมินค่า 5 ระดับ โดยถามความต้องการสวัสดิการสังคม 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพอนามัย 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านที่อยู่อาศัย 4) ด้านการมีงานทำ มีรายได้และสวัสดิการแรงงาน 5) ด้านความมั่นคงทางรายได้ 6) ด้านนันทนาการ 7) ด้านบริการสังคมทั่วไป การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ T-Test (Independent Sample T-Test) และค่า F-Test (One Way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่าความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านการมีงานทำ มีรายได้และสวัสดิการแรงงานมากที่สุด ด้านอื่น ๆ นั้น ผู้สูงอายุมีความต้องการในระดับมาก ส่วนผลการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ และสถานภาพการสมรส ต่างกันมีความต้องการด้านสวัสดิการสังคมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุที่มีอายุ ระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ รัฐบาลควรพิจารณาหาแนวทางจัดสรรงบประมาณ เพื่อเพิ่มเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ ควรจัดโครงการต่างๆ ที่เป็นการตอบสนองความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ควรมีการลดหย่อนภาษีเงินได้แก่บุตร ซึ่งเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุให้มากขึ้น และควรมีการจัดสวัสดิการเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ ควรจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มมากกว่าที่เป็นอยู่ ตลอดจนมีลานหรือสถานที่ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีเครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับผู้สูงอายุที่ยากจน ด้อยโอกาส รวมไปถึงควรมีการจัดหางาน อาชีพ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีบริการให้คำปรึกษาสุขภาพกายและสุขภาพจิตสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ

เกตุขรา ศรีสุข (2556 : 53 - 58) ได้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาข้อมูลทั่วไป และสถานภาพของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับ โดยมีตัวแปรอิสระที่สำคัญ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการเทศบาลตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ รายได้ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพการสมรส และอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ในเขตเทศบาลตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ จำนวน 178 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ใช้การทดสอบแบบจำลองโลจิต ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ ในแต่ละด้านในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านนันทนาการ ด้านการศึกษา ด้านแก้ไขปัญหาค่าเงินและค้ำประกันโอกาส ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และด้านที่อยู่อาศัยมีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ควรกำหนดมาตรการในการให้บริการของผู้สูงอายุ เพื่อลดค่าใช้จ่าย ซึ่งอาจจะจัดศูนย์บริการผู้สูงอายุในพื้นที่หรือชุมชนเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้สูงอายุ จัดกิจกรรมเพื่อให้สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องตามความต้องการของแต่ละช่วงอายุ เช่น ผู้สูงอายุตอนต้นจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพและการมีรายได้ ส่วนผู้สูงอายุที่มีอายุมากควรจัดกิจกรรมทางด้านสุขภาพ เช่นการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ส่งเสริมการมีรายได้ เทศบาลควรพิจารณากลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยเป็นอันดับแรก

พิมภา ห้าฝา (2557 : 101 - 115) ได้ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลเชิงทะเล อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และมีชื่อตามทะเบียนบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงทะเล อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต จำนวน 295 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และใช้เกณฑ์กำหนดน้ำหนักแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (T-Test) สถิติทดสอบเอฟ (F-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบค่าเฉลี่ยเชิงพหุ (Multiple Comparison) ด้วยวิธีการ LSD ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับสวัสดิการสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการสวัสดิการสังคมในด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลด้าน ความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว

ผู้ดูแลและการคุ้มครอง ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกี่ยวพัน อยู่ใน ระดับมากที่สุดและมีความต้องการด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย และด้านนันทนาการอยู่ในระดับมาก และ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ คือ ให้มีบริการทางการแพทย์โดยการให้คำแนะนำ บริการด้านการแพทย์สาธารณสุข ให้มีการสนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ทางการแพทย์สำหรับผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และให้มีนโยบาย เพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็น 1,000 บาท

ปรารธนา มะลิไทย (2553 : 106 - 115) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการบริการ สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้สูงอายุที่มีปัจจัยด้านเพศ อายุ อาชีพ การดูแลครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัว ภาวะสุขภาพกาย ภาวะสุขภาพจิตแรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นรูปธรรม และแรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นนามธรรมต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกัน แต่ผู้สูงอายุที่มีปัจจัยด้านระดับการศึกษา สถานภาพสมรสและรายได้ต่างกัน มีความต้องการบริการสวัสดิการสังคมไม่แตกต่างกัน สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมภายในครอบครัวและภายในชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีบทบาทมากขึ้นและได้ร่วมกิจกรรมกับครอบครัว และชุมชน เป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในตนเอง ได้รับความรัก ความเอาใจใส่จากครอบครัวและชุมชน รวมถึงได้รับการยอมรับจากสังคมในด้านความสามารถในการทำงาน และมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิตบนปลายอย่างมีความสุข ควรสนับสนุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยให้แก่ผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลช่วยเหลือตนเองได้ หากผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงก็ส่งผลให้มีจิตใจที่แจ่มใสสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

สมพิศ มีสุข (2554 : 60 - 64) ได้ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลห้วยสำราญ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกี่ยวพัน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากจากประชากรผู้สูงอายุ โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน (Crejcie & Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน แล้วทำการสุ่มกระจายไปยังหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9719 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ความต้องการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลห้วยสำราญ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้

ดังนี้ คือ ด้านรายได้ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการ
เกื้อหนุน และด้านนันทนาการ ตามลำดับ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้สูงอายุต่อ
ความต้องการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลห้วยตำราย อำเภอกะสัง
จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มเบี้ยยังชีพให้กับ
ผู้สูงอายุ รองลงมา คือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดอบรมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการเพิ่ม
รายได้ และต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีกองทุนเงินกู้สำหรับผู้สูงอายุ ตามลำดับ

รติมา จันทร์นวล (2560 : 120 - 125) ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน คือ
ด้านสุขภาพอนามัย และการรักษาพยาบาล ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษา และด้านรายได้ กลุ่ม
ตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ทาโร่ ยามา
เน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 316 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตาม
สัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น
แบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับและ
แบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9223 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคม ในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่
ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล รองลงมา คือ ด้านรายได้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้าน
การศึกษาตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรจัดรถ
รับ - ส่งบริการที่มีจำนวนเพียงพอไปยังสถานพยาบาล รองลงมา คือ ควรจัดกิจกรรมวันสำคัญ
ต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะวันผู้สูงอายุ และควรจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวสำหรับ
ผู้สูงอายุบ้าง ตามลำดับ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมที่ผู้สูงอายุต้องการจะเป็น
เรื่องปัญหาด้านสุขภาพมาเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ เรื่องของรายได้ ซึ่งองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุที่สุด ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเป็น
หน่วยงานหลักในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ส่งเสริมและสนับสนุน พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้
ดียิ่งขึ้น สามารถรับรู้ปัญหา ให้ความช่วยเหลือได้ทันที และดำเนินหาแนวทางการดำเนินงานที่
เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ซึ่งต้องทำให้ครอบคลุมและเป็นธรรม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จะต้องดำเนินการภายใต้การดูแลของรัฐบาล และภายใต้กรอบของกฎหมายที่รัฐบาลกำหนด

ส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่า ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นกลไกหลักที่สำคัญในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว เพราะถือว่าเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากที่สุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความช่วยเหลือหรือส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ และควรจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความต้องการพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นด้านการแพทย์โดยการให้คำแนะนำจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ และการดูแลสุขภาพด้านสาธารณสุข และควรให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามความต้องการและในทันทีที่ ต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ดูแลความเป็นอยู่ให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีขึ้น และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมภายในครอบครัวและภายในชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีบทบาทมากขึ้น และได้ร่วมกิจกรรมกับครอบครัวมากขึ้น โดยการตอบสนองกับความต้องการ เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ซึ่งต้องทำให้ครอบคลุมและเป็นธรรม รัฐควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องตามความต้องการของแต่ละช่วงอายุของผู้สูงอายุ โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพในองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 14 หมู่บ้าน จำนวน 662 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ เกรจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏดังตาราง 3.1 ดังนี้

ตาราง 3.1 แสดงจำนวนผู้สูงอายุและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 บ้านโนนตูม	57	21
หมู่ที่ 2 บ้านยาง	63	24
หมู่ที่ 3 บ้านละหลอด	52	19
หมู่ที่ 4 บ้านโนนหลักี่	20	7

ตาราง 3.1 (ต่อ)

หมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 5 บ้านโนนกระหาด	43	16
หมู่ที่ 6 บ้านโนนสูง	15	6
หมู่ที่ 7 บ้านหวาย	80	30
หมู่ที่ 8 บ้านสวนยา	14	6
หมู่ที่ 9 บ้านวังม่วง	40	15
หมู่ที่ 10 บ้านขามตามุข	35	13
หมู่ที่ 11 บ้านมะค่า	43	16
หมู่ที่ 12 บ้านโนนกรด	60	22
หมู่ที่ 13 บ้านโนนโพธิ์	109	41
หมู่ที่ 14 บ้านยางน้อย	31	12
รวม	662	248

ที่มา : สำนักงานทะเบียนอำเภอพิมาย จ. นครราชสีมา (พ.ศ. 2562 : 1 - 2)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ(Check-lists)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านที่อยู่อาศัย ด้านรายได้ และด้านนันทนาการ ลักษณะเป็น

แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งระดับความต้องการเป็น 6 ระดับ สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนนในกรณีคำถามเป็นข้อความเชิงบวก ได้กำหนดไว้ดังนี้

ระดับ 6	หมายถึง ความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 5	หมายถึง ความต้องการอยู่ในระดับมาก
ระดับ 4	หมายถึง ความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 3	หมายถึง ความต้องการอยู่ในระดับน้อย
ระดับ 2	หมายถึง ความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ระดับ 1	หมายถึง ไม่มีความต้องการ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอปัญหาความต้องการ แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติม

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและหลักการ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแบบสอบถามของงานวิจัยฉบับนี้

2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์

2.4 นำเสนอร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาและโครงสร้าง เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงสภาพความเป็นจริง เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบเครื่องมือมีจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

2.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ จีวัฒนา ผู้อำนวยการศูนย์สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติการวัดผลและประเมินผล

2.4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปรังคลัด ข้าราชการบำนาญ ประธานสภา
วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ วิทยาลัยชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.4.3 นายลัด ราวพิมาย นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลธารละหลอด เชี่ยวชาญ
ด้านเนื้อหา

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข
และเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try-out) ใช้กับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วน
ตำบลบ้านแพ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คนที่คล้ายกลุ่มตัวอย่าง

2.7 หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9745 ซึ่งผ่าน
เกณฑ์ สามารถใช้เก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ออกหนังสือส่งถึงนายก
องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอกุเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์
ให้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
ธารละหลอด อำเภอกุเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้ตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 248 ฉบับเก็บรวบรวมมาได้ 248 ฉบับ คิดเป็นร้อย
ละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้
ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

2. ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแยกเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวมนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (Mean) ได้กำหนดขอบเขตค่าเฉลี่ยดังนี้ (กานดา พูนลาภทวี, 2539 : 424)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5.51 - 6.00	ความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด
4.51 - 5.50	ความต้องการอยู่ในระดับมาก
3.51 - 4.50	ความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง
2.51 - 3.50	ความต้องการอยู่ในระดับน้อย
1.51 - 2.50	ความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.00 - 1.50	ไม่มีความต้องการ

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 ร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Meal)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อการเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

\bar{X} แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D. แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยในความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	248	100.00
1. เพศ		
1.1 ชาย	94	37.90
1.2 หญิง	154	62.10
2. อายุ		
2.1 60 - 65 ปี	113	45.60
2.2 66 - 70 ปี	71	28.60
2.3 71 - 80 ปี	53	21.40
2.4 81 ปีขึ้นไป	11	4.40
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	229	92.30
3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	12	4.80
3.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย/หรือเทียบเท่า	7	2.80
3.4 ปริญญาตรี	0	0.00
3.5 สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
3.6 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	0	0.00
4. อาชีพ		
4.1 เกษตรกรรม	205	82.70
4.2 รับจ้างทั่วไป	14	5.60
4.3 ค้าขาย	28	11.30
4.4 พนักงานบริษัทเอกชน	0	0.00
4.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	1	0.40
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
5.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	187	75.40

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ลักษณะตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5.2 5,000 - 10,000 บาท	56	22.60
5.3 10,001 - 20,000 บาท	5	2.00
5.4 20,001 - บาท ขึ้นไป	0	0.00
5.5 อื่น ๆ (ไปรกระบุ).....	0	0.00

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 248 คน เมื่อจำแนกตามเพศปรากฏว่าเป็นชาย จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 37.90 และเป็นหญิงจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 62.10

เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า ช่วงอายุ 60 - 65 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 45.60 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 66 - 70 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 81 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.40

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 92.30 รองลงมา คือ จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.80 และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย/หรือเทียบเท่า จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80

เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพเกษตรกรกรรม มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 82.70 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 11.30 และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ อาชีพ อื่น ๆ มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40

เมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 75.40 รองลงมาคือ 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 22.60 และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 10,000 - 20,000 บาท มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

ตอนที่ 2 ระดับความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
ธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏดังแสดงในตาราง 4.2 - 4.7 ดังนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุใน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล	5.45	0.46	มาก
2. ด้านรายได้	5.38	0.51	มาก
3. ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย	5.34	0.53	มาก
4. ด้านนันทนาการ	5.32	0.62	มาก
รวมเฉลี่ย	5.37	0.45	มาก

จากตาราง 4.2 พบว่า ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 5.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ($\bar{X} = 5.45$) รองลงมา ด้านรายได้ ($\bar{X} = 5.38$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนันทนาการ ($\bar{X} = 5.32$) ตามลำดับ

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุใน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	X	S.D.	ความหมาย
ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล			
1. ท่านต้องการได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย	5.46	0.60	มาก
2. ท่านต้องการให้มีการจัดบริการตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำทุกปี	5.46	0.63	มาก
3. ท่านต้องการให้หน่วยงานทางการแพทย์และหน่วยงานด้านสาธารณสุขสุ่มมาให้คำแนะนำและดูแลสุขภาพอย่างใกล้ชิด	5.50	0.61	มาก
4. ท่านต้องการให้หน่วยงานภาครัฐมาจัดอบรมให้ความรู้ด้านอาหารและด้านโภชนาการ	5.46	0.62	มาก
5. ท่านต้องการให้มีสถานที่ออกกำลังกายและเครื่องออกกำลังกายประจำหมู่บ้าน	5.45	0.66	มาก
6. ท่านต้องการให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย	5.46	0.60	มาก
7. ท่านต้องการได้รับความสะดวกโดยมีช่องทางพิเศษในโรงพยาบาล	5.43	0.58	มาก
8. ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้นเคลื่อนที่ในชุมชน	5.40	0.61	มาก
9. ท่านต้องการมีรถรับ-ส่ง เมื่อเจ็บป่วยในพื้นที่โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย	5.50	0.59	มาก
10. ท่านต้องการได้รับการตรวจและให้คำปรึกษาเบื้องต้นด้านสภาพจิตใจโดยมีนักจิตวิทยาให้บริการถึงชุมชน	5.44	0.61	มาก
11. ท่านต้องการให้มีบริการให้ความรู้ แนะนำ การดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีกับผู้ดูแลท่าน	5.43	0.65	มาก
รวมเฉลี่ย	5.45	0.46	มาก

จากตาราง 4.3 พบว่า ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 5.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3. ท่านต้องการให้หน่วยงานทางการแพทย์และหน่วยงานด้านสาธารณสุขมาให้คำแนะนำและดูแลสุขภาพอย่างใกล้ชิด และข้อ 9. ท่านต้องการมีรถรับ – ส่ง เมื่อเจ็บป่วยในพื้นที่โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 5.50$) รองลงมา คือ ข้อ 1. ท่านต้องการได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ข้อ 2. ท่านต้องการให้มีการจัดบริการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี ข้อ 4. ท่านต้องการให้หน่วยงานภาครัฐมาจัดอบรมให้ความรู้ด้านอาหารและด้านโภชนาการ และ ข้อ 6. ท่านต้องการให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 5.46$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 8. ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการตรวจสุขภาพเบื้องต้นเคลื่อนที่ในชุมชน ($\bar{X} = 5.40$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านรายได้ โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านรายได้			
12. ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ	5.45	0.64	มาก
13. ท่านต้องการให้เพิ่มเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพมากกว่าเดิม	5.43	0.62	มาก
14. ท่านต้องการ ได้รับการอบรมและเพิ่มทักษะอาชีพ เพื่อประกอบอาชีพเสริมรายได้	5.38	0.66	มาก
15. ท่านต้องการ ได้รับความรู้และความเข้าใจในด้านการออมเงินและความมั่นคงทางรายได้	5.39	0.65	มาก
16. ท่านต้องการได้รับส่วนลดพิเศษในการใช้บริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ ของรัฐ	5.40	0.69	มาก
17. ท่านต้องการให้มีการประกันรายได้จากหน่วยงานภาครัฐ	5.41	0.59	มาก

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
18. ท่านต้องการมีรายได้เป็นของตนเองโดยที่พึ่งพาคนอื่นให้น้อยที่สุด	5.29	0.68	มาก
19. ท่านต้องการให้หน่วยงานเอกชนหรือกลุ่มบุคคลมีบทบาทในการจัดหารายได้เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุในชุมชน	5.31	0.74	มาก
รวมเฉลี่ย	5.38	0.51	มาก

จากตาราง 4.4 พบว่า ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านรายได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 5.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 12. ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 5.45$) รองลงมา คือ ข้อ 13. ท่านต้องการให้เพิ่มเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพมากกว่าเดิม ($\bar{X} = 5.43$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 18. ท่านต้องการมีรายได้เป็นของตนเองโดยที่พึ่งพาคนอื่นให้น้อยที่สุด ($\bar{X} = 5.29$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุใน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย			
20. ท่านต้องการให้มีที่พักอาศัยชั่วคราวในกรณีฉุกเฉินหรือถูกทอดทิ้ง	5.33	0.68	มาก
21. ท่านต้องการให้มีการบริการจัดซ่อมที่อยู่อาศัยในกรณีที่บ้านทรุดโทรม	5.31	0.67	มาก
22. ท่านต้องการให้มีที่พักอาศัยชั่วคราวสำหรับผู้ประสบปัญหาทางด้านจิตใจและอารมณ์	5.27	0.71	มาก
23. ท่านต้องการให้มีโครงการปรับโครงสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางการเงิน	5.35	0.69	มาก
24. ท่านต้องการให้มีการเยี่ยมบ้านเพื่อสำรวจคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่สำหรับผู้สูงอายุ	5.35	0.66	มาก
25. ท่านต้องการให้มีการจัดหาเครื่องนุ่งห่มให้กับผู้สูงอายุที่ขาดแคลน	5.41	0.67	มาก
26. ท่านต้องการให้มีการประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย	5.35	0.65	มาก
27. ท่านต้องการสถานพยาบาลเป็นบริการที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการการรักษาพยาบาลเป็นประจำต่อเนื่อง	5.36	0.63	มาก
28. ท่านต้องการให้ภาครัฐ ติดตั้งอุปกรณ์ช่วยเหลือหรือสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้านให้กับผู้สูงอายุ	5.35	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย	5.34	0.53	มาก

จากตาราง 4.5 พบว่า ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 5.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 25. ท่านต้องการให้มีการจัดหาเครื่องนุ่งห่มให้กับผู้สูงอายุที่ขาดแคลน ($\bar{X} = 5.41$) รองลงมา คือ ข้อ 27. ท่านต้องการสถานพยาบาลเป็นบริการที่พักรักษาสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการการรักษาพยาบาลเป็นประจำต่อเนื่อง ($\bar{X} = 5.36$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 22. ท่านต้องการให้มีที่พักอาศัยชั่วคราวสำหรับผู้ที่มีปัญหาทางด้านจิตใจและอารมณ์ ($\bar{X} = 5.27$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านนันทนาการ โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านนันทนาการ			
29. ท่านต้องการให้มีการจัดกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ	5.28	0.70	มาก
30. ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ	5.33	0.69	มาก
31. ท่านต้องการให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุได้พบปะสังสรรค์กัน	5.31	0.71	มาก
32. ท่านต้องการให้หน่วยงานภาครัฐจัดหาแหล่งพักผ่อนหย่อนใจในชุมชน	5.35	0.68	มาก
33. ท่านต้องการให้จัดโครงการทัศนศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ	5.30	0.72	มาก
34. ท่านต้องการให้จัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับลูกหลาน	5.35	0.68	มาก
35. ท่านต้องการให้มีการส่งเสริมกิจกรรมและสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ	5.33	0.69	มาก
รวมเฉลี่ย	5.32	0.62	มาก

จากตาราง 4.6 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านนันทนาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 5.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 32. ท่านต้องการให้หน่วยงานภาครัฐจัดหาแหล่งพักผ่อนหย่อนใจในชุมชน และ ข้อ 34. ท่านต้องการให้จัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับลูกหลาน ($\bar{X} = 5.35$) รองลงมา คือ ข้อ 30. ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 5.33$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 29. ท่านต้องการให้มีการจัดกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 5.28$)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ดังปรากฏในตาราง 4.7 ดังนี้

ตาราง 4.7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ลำดับที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	ควรเพิ่มเบี้ยยังชีพ ให้กับผู้สูงอายุ	65	48.14
2.	ควรมีรถรับ – ส่ง ให้บริการผู้สูงอายุ ไปยังสถานพยาบาล โดยไม่คิดค่าบริการ	55	40.75
3.	ควรมีการจัดกิจกรรมนันทนาการ ให้กับผู้สูงอายุ	15	11.11
รวม		135	100

จากตาราง 4.7 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรเพิ่มเบี้ยยังชีพ ให้กับผู้สูงอายุ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 48.14 รองลงมา คือ ควรมีรถรับ - ส่ง ให้บริการผู้สูงอายุไปยังสถานพยาบาลโดยไม่คิดค่าบริการ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 40.75 และควรมีการจัดกิจกรรมนันทนาการ ให้กับผู้สูงอายุ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 662 คน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา (สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น อำเภอพิมาย. 2562 : 1)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ เกรจซี และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์.

2555 : 148) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแพ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9745 สำหรับคำถามแบบปลายเปิด (Open – ended Form) เพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อนำมาทบทวนตรวจสอบหาความสมบูรณ์ และหาความถูกต้องของแบบสอบถาม แบบสอบถามจำนวน 248 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้ 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตามโควตาที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง แสดงจำนวนและร้อยละ

4.2 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ใช้วิเคราะห์โดยการตีความในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา หรือตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปมาน โดยนำประเด็นย่อยมาพิจารณาความเหมือนกันและความแตกต่างกันและความสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุป วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล รองลงมาคือ ด้านรายได้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านนันทนาการ ตามลำดับ
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรเพิ่มเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ รองลงมา คือ ควรมีรถรับ - ส่งให้บริการผู้สูงอายุไปยังสถานพยาบาลโดยไม่คิดค่าบริการ ส่วนความคิดเห็นที่มีความถี่น้อยที่สุด คือ ควรมีการจัดกิจกรรมนันทนาการให้กับผู้สูงอายุ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย และด้านนันทนาการ เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ตระหนักในเรื่องสุขภาพ ต้องการให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี การได้รับการรักษาพยาบาลโดยที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายใด และมีการจัดบริการรับ - ส่งฟรี โดยที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้มีการอบรมด้านการดูแลสุขภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุ จะได้ใช้ชีวิตอยู่กับคนที่รักนาน ๆ และส่วนใหญ่ต้องการให้ทางภาครัฐเพิ่มเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพมากกว่าเดิม อาจจะเนื่องจากค่าครองชีพในประเทศที่สูงขึ้น ไม่เพียงพอต่อการจ่าย และผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุโดยตรง และส่งเสริมการจัดหางานที่เหมาะสมกับวัย เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว และยังเป็นภาระลดภาระของลูกหลานอีกด้วย และผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดที่พักอาศัย ให้ได้รับการดูแลและช่วยเหลือในเรื่องของที่พัก โดยเฉพาะผู้ที่ไร้ที่อยู่อาศัย หรือผู้ที่ประสบปัญหาต่าง ๆ เนื่องจาก ผู้สูงอายุไม่สามารถที่จะดูแลซ่อมแซมที่พักหรือบ้านเรือนที่ทรุดโทรม ให้มีความ

มั่นคง แข็งแรง ตามความจำเป็นที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุโดยตรงอย่างไม่มีทางเลือกเลยได้ และการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุโดยตรง เพื่อที่ผู้สูงอายุจะได้พบปะสังสรรค์กัน และส่งเสริมกิจกรรมและสนับสนุนงบประมาณที่เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งผลงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา อยู่สบาย (2557 : 69 - 77) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้ น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า มีความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย มีสถานที่บริการสาธารณสุขใกล้บ้านและมีแพทย์เฉพาะทางมาให้คำแนะนำและดูแลสุขภาพอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพร่างกายของผู้สูงอายุได้เสื่อมถอย และมีความแข็งแรงน้อยลง เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ง่าย จึงทำให้ผู้สูงอายุต้องการที่จะได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลที่ใกล้ชุมชน และการได้รับการบริการรับ - ส่งผู้ป่วย โดยที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย ๆ ใด และเป็นการอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ โดยที่ทางภาครัฐมีการจัดสถานที่ออกกำลังกายและเครื่องออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุโดยตรง และการที่ผู้สูงอายุได้รับการรักษาพยาบาลอย่างทั่วถึง เท่าเทียมกัน และมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลมาก ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ รติมา จันทร์นวล (2560 : 120 - 125) ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า การบริการทางการแพทย์และสุขภาพอนามัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 จากผลการวิจัย ด้านรายได้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมและไม่ได้ประกอบอาชีพ ทำให้ต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดรายได้ และบางรายมีรายได้น้อย การสร้างอาชีพให้ผู้สูงอายุมีงานทำที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายผู้สูงอายุ เพื่อจะได้มีรายได้ไว้ใช้เป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และยังต้องการได้รับการประกันรายได้จากหน่วยงานภาครัฐ ให้มีการจัดหางานที่เหมาะสมกับวัย เพื่อสร้างรายได้ ให้แก่ตัวเองและครอบครัว และการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อที่ผู้สูงอายุจะได้ใช้เป็นทุนในการประกอบ ผลงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมภา ห้าฝา (2557 : 101 - 115) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงทะเล อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมด้านรายได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.3 จากผลการวิจัย ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดหาเครื่องนุ่งห่มและสาธารณูปโภคให้กับผู้สูงอายุที่ขาดแคลน และจัดที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยให้ความช่วยเหลือสำหรับผู้สูงอายุที่ยากไร้ และผู้สูงอายุบางส่วนที่มีรายได้น้อยหรือด้อยโอกาสไม่มีเงินพอที่จะสร้างหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัย ให้มีความมั่นคง แข็งแรง ตามความจำเป็นที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม ผลงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติภา ฤทธิงาม (2552 : 101 - 104) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี มีความต้องการด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.4 จากผลการวิจัย ด้านนันทนาการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สาเหตุเนื่องมาจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการต้องใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพัง ส่งผลต่อให้เกิดความว้าเหวผู้สูงอายุ จึงต้องการกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุได้พบปะสังสรรค์กัน เพื่อลดความรู้สึกโดดเดี่ยว และต้องการให้บุคคลอื่นเห็นถึงคุณค่าของผู้สูงอายุ และหน่วยงานภาครัฐควรจัดหาแหล่งพักผ่อนหย่อนใจหรือจัดโครงการทัศนศึกษาต่างๆสำหรับผู้สูงอายุ และทางองค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างผู้สูงอายุกับลูกหลาน เพื่อเป็นการสร้างสานสัมพันธ์อันดีของทั้งสองฝ่าย ผลงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทุมพร ศตะกูระมะ (2555 : 135 - 137) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมด้านนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรเพิ่มเบี้ยยังชีพ ให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นกลไกหลักที่สำคัญในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว เพราะถือว่าเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากที่สุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความช่วยเหลือหรือส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุจะได้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการประกอบอาชีพ และควรจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความต้องการพื้นฐาน ซึ่งผลงานวิจัยสอดคล้องกับวิจัยของสมพิศ มีสุข (2554 : 60 - 64) ได้ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการการสังคม ของผู้สูงอายุในตำบลห้วยสำราญ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรเพิ่มเบี้ยยังชีพ ให้กับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา นั้น อยู่ในระดับมากทุกด้าน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลไปนโยบายการดำเนินงานจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ การจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา นั้น โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด ควรมีการกำหนดนโยบายการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพ และคำนึงถึงความต้องการของผู้สูงอายุเป็นหลัก และวางแผนประสานงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อรักษามาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุ ให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกัน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีเจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมบ้าน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้สูงอายุ และมีผู้เชี่ยวชาญมาให้คำปรึกษาแนะนำการดูแลสุขภาพกับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะ มีการตรวจสุขภาพเป็นประจำปีทุกปี และมีสถานที่ออกกำลังกายและเครื่องออกกำลังกายทุกหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

1.2 ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา นั้น โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนันทนาการ แต่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด ควรส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ในวันสำคัญแก่ผู้สูงอายุ โดยที่ผู้บริหาร หัวหน้าส่วนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุให้กับผู้สูงอายุ เพื่อที่ผู้สูงอายุจะได้พบปะสังสรรค์กัน และส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ภายในครอบครัว เพื่อลดความโดดเดี่ยวของผู้สูงอายุ จัดให้มีโครงการทัศนศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ และมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อให้ผู้สูงอายุได้พบปะกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกันเอง

1.3 ข้อเสนอแนะจากทำถามปลายเปิด พบว่า ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรเพิ่มเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ เนื่องจากเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ด้วยค่าครองชีพที่สูงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด

อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ควรจัด โครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะเพื่อที่ผู้สูงอายุจะได้มีงานทำที่เหมาะสมกับวัย และไม่เป็นภาระของลูกหลาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ใกล้เคียงว่า มีความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมแตกต่างกันหรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากสถานที่และสภาพแวดล้อมมีความแตกต่างกัน

2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายด้านการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาแนวทางในการรับมือกับสังคมผู้สูงอายุที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). **การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- _____. (2548). **มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2550). **คู่มือการมีส่วนร่วมภาคประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : อาร์.ที. ดี. ไซค์.
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2554). **การศึกษาการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสังคมและสวัสดิการที่สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการพัฒนาสังคมของประเทศ**. กรุงเทพฯ : กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- _____. (2555). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง รูปแบบการจัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในระดับตำบลอย่างมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ : กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมอนามัย. (2564). **การเปลี่ยนแปลงและเตรียมตัวเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ**. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2564, จาก <http://www.anamai.moph.go.th/soongwai>.
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2552). **การรับรู้ของผู้สูงอายุ**. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2564, จาก <http://www.dsdw.go.th>.
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2547). **พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546**. กรุงเทพฯ : เจเอสการพิมพ์.
- _____. (2549). **แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545 - 2549)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ.
- กานดา พูนลาภทวี. (2539). **สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- กิติพัฒน์ นนทปัทมะจุล. (2554). **นโยบายและสวัสดิการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- กุสุมาลย์ มหาแสน. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลภูโป อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เกตุขรา ศรีสุข. (2556). ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่. สารนิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). กูเกิ้ล : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- โกวิท พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นว่าด้วยทฤษฎี แนวคิดและหลักการ. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- _____. (2552). การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- โกวิท พวงงาม และอลงกรณ์ อรรคแสง. (2557). คู่มือมติใหม่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : ผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2545). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ. ศ. 2552. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิชย์.
- โครงการพัฒนาระบบบริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน. (2554). การดูแลพิเศษผู้ป่วยเรื้อรังและการจัดการ. สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.chiangmaihealth.go.th/scoongwai/thestatic/hc7/hhc71.php>.
- จารุพงศ์ พลเดช และคณะ. (2546). คำบรรยายประกอบการบรรยายหลักสูตร การบริหารงาน : การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. นนทบุรี : สำนักงาน ก.พ. จังหวัดนนทบุรี.
- จิราภรณ์ การะเกตุ. (2556). ประเทศไทยกับสังคมผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2564, จาก <https://il.mahidol.ac.th/th/i-Learning-Clinic/general>.
- ชาญชัย แสงศักดิ์. (2542). กฎหมายปกครอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อสาธิตศึกษาดินแดน.
- ชินชัย ชีเจริญ. (2557). การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมไทย. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2562, จาก www.m-society.go.th/document/page5177.Doc.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2563). ความรู้เกี่ยวกับการบริหารส่วนท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2563, จาก <http://bkfsao.go.th>.

- ชำนาญ จันทร์เรือง. (2563). การปกครองท้องถิ่นคือฐานรากของประชาธิปไตย. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/64781>.
- จิตภา ฤทธิงาม. (2552). ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ. ม. (การจัดการโครงการและการประเมินโครงการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2546). บทสังเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจน และคนด้อยโอกาสในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์.
- ณิชาณี ฉุนฉลาด. (2563). การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2563, จาก <https://library2.parliament.go.th/wichakarn/content-digest/digest021.pdf>.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2544). 100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440 - 2540. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ธีรวุฒิ โสภิญญกุล. (2550). กฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพรณ หะวานนท์ และธีรวัลย์ วรธนชัย. (2552). ทิศทางใหม่ในการพัฒนาการอยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- นันทนา อยู่สบาย. (2557). ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศรีษะจรจะเข้ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. ปัญหาพิเศษ ปร.ม. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ. (2559). การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2564, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title>.
- บุญอริ ยีหมะ. (2555). การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2554). การกระจายอำนาจ : แนวคิดและประสบการณ์จากเอเชีย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชัน คณะวัน. (2553). เอกสารการสอน การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ. บูริรัมย์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2564). เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2564, จาก <https://www.prachachat.net/general/news>.

- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 10. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปราโมทย์ ประสาทกุล และคณะ. (2555). **ผู้สูงอายุคนวงในที่จะถูกผลักดันไปอยู่ชายขอบ**. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรารณา มะลิไทย. (2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดมหาสารคาม**. วารสารอีสานศึกษา. 18 (1) : 101.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ปวรรัตน์ เลิศสุวรรณเสรี. (2552). **รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- “พระราชบัญญัติการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม. พ.ศ.2546.” (2546, 24 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 120 ตอนที่ 94 ก. หน้า 1 - 8.
- “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546.” (2546, 22 ธันวาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 120 ตอนที่ 130 ก. หน้า 5 - 6.
- “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553.” (2553, 15 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 127 ตอนที่ 56 ก. หน้า 1 - 5.
- “พระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562.” (2562, 16 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 136 ตอนที่ 50 ก. หน้า 152 - 153.
- พิมพ์ภา ห้าฝ้า. (2557). **ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงทะเล อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต**. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). ภูเก็ต : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- พิรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ชนาวสุ. (2549). **ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มาริสสา ภูเพ็ชร. (2546). **งานสังคมสงเคราะห์ : มรรควิธีสู่การพัฒนาสังคม**. กรุงเทพฯ : ประชาสงเคราะห์.
- มณฑิรา เขียวยิ่ง. (2540). **ความคาดหวังและความเป็นจริงในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุจากครอบครัว**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยุติธรรม ปัทมะ. (2558, มีนาคม). “การปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น.” **บทความวิชาการ**. 5 (1) : 4.

- รติมา จันทร์นวล. (2560). ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. การค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2554). สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ ฯ : จรัสสนิทวงศ์การพิมพ์.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช.” (2550, 24 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 23 - 24.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2563). ความรู้เกี่ยวกับการบริหารส่วนท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2563, จาก <http://bkfsao.go.th/>.
- ลิขิต ชีระเวทิน. (2546). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วชิราภรณ์ โนราช. (2553). ความต้องการของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองและครอบครัวในการดูแลด้านจิต และสังคม จากทีมเยี่ยมบ้านโรงพยาบาลแม่ข่าย. การค้นคว้าแบบอิสระ ส.ม. (สาธารณสุขศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิจิตร อวาทกุล. (2551). แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการ. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2562, จาก http://learningofpublic.blogspot.com/2015/09/blog-post_9.html.
- วิยะดา ตีระแพทย์. (2542). การนำนโยบายถ่ายโอนงานด้านสวัสดิการสังคมสู่การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ ฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2544). สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ ฯ : วีระพีพัฒน์และไซแล็กซ์.
- สถานการณ์การสูงวัยของประชากร. (2557). การสูงวัยของประชากรไทย. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2562, จาก http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=12533.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2548). การปกครองท้องถิ่นไทย. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2558, จาก http://www.kpilearning.com/e_learnibg/lms/le_learning; ปรับปรุงครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2548.
- _____. (2556). การปกครองท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2562, จาก <http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php/การปกครองท้องถิ่น>.

- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2554). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง **ผู้ระบบสวัสดิการสังคมถ้วนหน้าภายในปี พ.ศ. 2560**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. (2553). **การจัดการความรู้และสังเคราะห์แนวทางปฏิบัติของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล : แนวทางปฏิบัติในการบริการผู้สูงอายุ**. นนทบุรี : บริษัทสหมิตรพรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2547). **นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพิศ มีสุข. (2554). **ความต้องการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตพื้นที่ตำบลห้วยสำราญ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์**. การค้นคว้าอิสระ รม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สายสวาท เกตราสุวรรณ. (2542). **ความต้องการด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ : ศึกษากรณีเฉพาะจังหวัดระยอง**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สิวาพร สุขเอียด. (2559). **การปกครองส่วนท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2563, จาก <http://www.kpi.ac.th>.
- สุภารัตน์ สุดสมบูรณ์. (2557, มกราคม-มิถุนายน). “**สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย**.” วารสารเทคโนโลยีภาคใต้. 7(1) : 75.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2564). **เศรษฐศาสตร์กับความต้องการของชีวิต**. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2564, จาก <http://www.supatta.haysamy.com>.
- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ. (2540). **รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างแบบวัดความเครียดสวนปรุง**. เชียงใหม่ : โรงพยาบาลสวนปรุง.
- สุวิมล ตั้งสัจพจน์. (2549). **นันทนาการและการใช้เวลาว่าง**. กรุงเทพฯ : เอคิสันเพรสโปรดักส์.
- สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นอำเภอพิมาย. (2562). **จำนวนครัวเรือนและประชากร 2562**. นครราชสีมา : อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา.
- สำนักงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ. (2554). **คู่มือส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุสำหรับบุคลากรสาธารณสุข**. นนทบุรี : สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก.
- สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา. (2563). **สถานการณ์ผู้สูงอายุจังหวัดนครราชสีมา**. สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2563, จาก <http://nkrat.nso.go.th/index.php?option=com>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). ผลสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย.

สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2563, จาก

<http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/News/2561/N10-07-61.aspx>.

ไสว เครือรัตนไพบุลย์. (2550). ความต้องการนิเทศการสอนของข้าราชการครูโรงเรียนวัดแสง
สรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2. ภาคนิพนธ์ ค.ม. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์. (2554). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังกัด
4 ของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ปร.ม.
(รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด. (2562). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 - 2565).

นครราชสีมา : องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด.

อนิวัช แก้วจันทน์. (2552). การจัดการทรัพยากรมนุษย์ Harman resource management.

สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อุษกร เหมือนเดช. (2552). ความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล
จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). สมุทรปราการ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

อุทุมพร ศตะกุ่มะ. (2555). ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลปอโพธิ์ อำเภอนคร
ไทยจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการประยุกต์). พิษณุโลก : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ อว ๐๖๒๔.๑๑/ว๒๔๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจระ อำเภอมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๙ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ จิวัดนา

ด้วย นายธนเดช คิมเนียง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาการค้นคว้าอิสระเรื่อง ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน ตะเนวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

มือถือผู้ประสานงาน ๐๘ ๘๐๗๙ ๕๘๐๐

ที่ อว ๐๖๒๔.๑๑/ว๒๔๗

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๙ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัด

ด้วย นายธนเดช คิมเนียง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยมี รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะนวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มือถือผู้ประสานงาน ๐๘ ๘๐๗๙ ๕๘๐๐

ที่ อว ๐๖๒๔.๑๑/ว๒๔๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัล อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๙ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายลัด ราวพิมาย

ด้วย นายธนเดช คิมเนียง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยมี รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มือถือผู้ประสานงาน ๐๘ ๘๐๗๙ ๕๘๐๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย

ที่ อว ๐๖๒๔.๑๑/๓๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๗ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านแพ

ด้วย นายธนเดช คิมเนียง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ในกรณีนี้ นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายธนเดช คิมเนียง ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร. ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ. ๐๘ ๔๔๗๔ ๖๙๙๕

มือถือผู้ประสานงาน ๐๘ ๘๐๗๙ ๕๘๐๐

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ อว ๐๖๒๔.๑๑/๓๗๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๗ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด

ด้วย นายธนเดช คิมเนียง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวิน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มือถือผู้ประสาน ๐๘ ๘๐๗๙ ๕๘๐๐

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามเรื่องการศึกษา ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น
2. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 35 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ
 - 2.1 ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล
 - 2.2 ด้านรายได้
 - 2.3 ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย
 - 2.4 ด้านนันทนาการ
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามครั้งนี้ จะเสนอผลในภาพรวม ไม่มีผลกระทบต่อท่าน แต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

นายธนเดช กิมเนียง

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร

รุ่นที่ 19 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. 60 - 65 ปี () 2. 66 - 70 ปี
() 3. 71 - 80 ปี () 4. 81 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย / หรือเทียบเท่า () 4.ปริญญาตรี
() 5. สูงกว่าปริญญาตรี () 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพ

- () 1. เกษตรกรรม () 2. รับจ้างทั่วไป
() 3. ค้าขาย () 4. พนักงานบริษัทเอกชน
() 5. อื่น (โปรดระบุ).....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- () 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท () 2. 5,000 - 10,000 บาท
() 3. 10,001 - 20,000 บาท () 4. 20,001 บาท ขึ้นไป
() 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ใน ที่ตรงกับความต้องการที่เป็นสำหรับจริงสำหรับท่าน

ระดับ 6 หมายถึง ความต้องการอยู่ระดับมากที่สุด

ระดับ 5 หมายถึง ความต้องการอยู่ระดับมาก

ระดับ 4 หมายถึง ความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 3 หมายถึง ความต้องการอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 2 หมายถึง ความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระดับ 1 หมายถึง ไม่เคยมีความต้องการ

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความต้องการ					
		มากที่สุด 6	มาก 5	ปานกลาง 4	น้อย 3	น้อยที่สุด 2	ไม่ต้องการ 1
1.	ท่านต้องการได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย						
2.	ท่านต้องการให้มีการจัดบริการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี						
3.	ท่านต้องการให้หน่วยงานทางการแพทย์และหน่วยงานด้านสาธารณสุขมาให้คำแนะนำและดูแลสุขภาพอย่างใกล้ชิด						
4.	ท่านต้องการให้หน่วยงานภาครัฐมาจัดอบรมให้ความรู้ด้านอาหารและด้านโภชนาการ						
5.	ท่านต้องการให้มีสถานที่ออกกำลังกายและเครื่องออกกำลังกายประจำหมู่บ้าน						
6.	ท่านต้องการให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความต้องการ					
		มากที่สุด 6	มาก 5	ปานกลาง 4	น้อย 3	น้อยที่สุด 2	ไม่ต้องการ 1
7.	ท่านต้องการได้รับความสะดวกโดยมีช่องทางพิเศษในโรงพยาบาล						
8.	ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการตรวจสุขภาพเบื้องต้นเคลื่อนที่ในชุมชน						
9.	ท่านต้องการมีรถรับ – ส่ง เมื่อเจ็บป่วยในพื้นที่โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย						
10.	ท่านต้องการได้รับการตรวจและให้คำปรึกษาเบื้องต้นด้านสภาพจิตใจโดยมีนักจิตวิทยามาให้บริการถึงชุมชน						
11.	ท่านต้องการให้มีบริการให้ความรู้แนะนำ การดูแลสุขภาพที่ถูกต้องกับผู้ที่ดูแลท่าน						
12.	ด้านรายได้ ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ						
13.	ท่านต้องการให้เพิ่มเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพมากกว่าเดิม						
14.	ท่านต้องการ ได้รับการอบรมและเพิ่มทักษะอาชีพ เพื่อประกอบอาชีพเสริมรายได้						
15.	ท่านต้องการ ได้รับความรู้และความเข้าใจในด้านการออมเงินและความมั่นคงทางรายได้						
16.	ท่านต้องการ ได้รับส่วนลดพิเศษในการใช้บริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่างๆ ของรัฐ						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความต้องการ					
		มากที่สุด 6	มาก 5	ปานกลาง 4	น้อย 3	น้อยที่สุด 2	ไม่ต้องการ 1
17.	ท่านต้องการให้มีการประกันรายได้จากหน่วยงานภาครัฐ						
18.	ท่านต้องการมีรายได้เป็นของตนเองโดยที่พึ่งพาคนอื่นให้น้อยที่สุด						
19.	ท่านต้องการให้หน่วยงานเอกชนหรือกลุ่มบุคคลมีบทบาทในการจัดหารายได้เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุในชุมชน						
20.	ด้านที่พักอาศัย/ที่อยู่อาศัย ท่านต้องการให้มีที่พักอาศัยชั่วคราวในกรณีฉุกเฉินหรือถูกทอดทิ้ง						
21.	ท่านต้องการให้มีการบริการจัดซ่อมที่อยู่อาศัยในกรณีที่บ้านทรุดโทรม						
22.	ท่านต้องการให้มีที่พักอาศัยชั่วคราวสำหรับผู้ประสบปัญหาทางด้านจิตใจและอารมณ์						
23.	ท่านต้องการให้มีโครงการปรับโครงสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางการเงิน						
24.	ท่านต้องการให้มีการเยี่ยมบ้านเพื่อสำรวจคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่สำหรับผู้สูงอายุ						
25.	ท่านต้องการให้มีการจัดหาเครื่องนุ่งห่มให้กับผู้สูงอายุที่ขาดแคลน						
26.	ท่านต้องการให้มีการประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านที่พักอาศัย						

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความต้องการ					
		มากที่สุด 6	มาก 5	ปานกลาง 4	น้อย 3	น้อยที่สุด 2	ไม่ต้องการ 1
27.	ท่านต้องการสถานพยาบาลเป็นบริการที่ปกอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการการรักษาพยาบาลเป็นประจำต่อเนื่อง						
28.	ท่านต้องการให้ภาครัฐ คิดตั้งอุปกรณ์ช่วยเหลือหรือสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้านให้กับผู้สูงอายุ						
29.	ด้านนันทนาการ ท่านต้องการให้มีการจัดกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญต่างๆ แก่ผู้สูงอายุ						
30.	ท่านต้องการให้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ						
31.	ท่านต้องการให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุได้พบปะสังสรรค์กัน						
32.	ท่านต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ จัดหาแหล่งพักผ่อนหย่อนใจในชุมชน						
33.	ท่านต้องการให้จัดโครงการทัศนศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ						
34.	ท่านต้องการให้จัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกับลูกหลาน						
35.	ท่านต้องการให้มีการส่งเสริมกิจกรรมและสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุ						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

คำชี้แจง ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับจัดสวัสดิการ
สังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ธนเดช คิมเนียง

ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	189.94	234.490	.456	.965
A2	182.94	231.928	.572	.965
A3	182.90	232.323	.562	.965
A4	182.94	232.109	.568	.965
A5	182.95	231.868	.541	.965
A6	182.94	232.182	.577	.965
A7	182.97	232.550	.581	.965
A8	183.00	230.899	.641	.964
A9	182.90	232.407	.577	.965
A10	182.96	230.812	.647	.964
A11	182.97	229.813	.660	.964
B12	182.95	230.192	.652	.964
B13	182.97	231.165	.622	.964
B14	183.02	229.044	.688	.964
B15	183.01	228.465	.723	.964
B16	183.00	227.656	.727	.964
B17	182.99	230.198	.702	.964

B18	183.11	229.526	.637	.964
B19	183.08	229.041	.610	.964
C20	183.07	228.931	.672	.964
C21	183.09	229.542	.648	.964
C22	183.13	228.984	.639	.964
C23	183.04	227.719	.720	.964
C24	183.05	228.322	.724	.964
C25	182.99	229.287	.664	.964
C26	183.05	228.953	.699	.964
C27	183.04	229.452	.698	.964
C28	183.05	229.119	.713	.964
D29	183.12	227.759	.709	.964
D30	183.07	228.043	.705	.964
D31	183.09	227.433	.714	.964
D32	183.04	228.536	.692	.964
D33	183.10	227.553	.699	.964
D34	183.05	228.540	.693	.964
D35	183.06	228.231	.693	.964

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 35

Alpha = .9745

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นายชนเดช คิมเนียง
วัน เดือน ปีเกิด	30 มิถุนายน 2532
สถานที่เกิด	อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 56 หมู่ที่ 6 ตำบลแคนดง อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่	นักพัฒนาชุมชน ตำบลธารละหลอด อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2550	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแคนดง อำเภอแคนดงจังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2555	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
พ.ศ. 2564	ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์